

ӨРЛЕУ

**Үздіксіз
білім жаршысы
Вести непрерывного
образования**

**Республикалық ғылыми-әдістемелік ақпараттық журнал
Республиканский научно-методический информационный журнал**

шілде-тамыз-
қыркүйек
июль-август-
сентябрь

3(30)

orleu-krg.kz

ӨРЛЕУ.
ҮЗДІКСІЗ БІЛІМ ЖАРШЫСЫ
ӨРЛЕУ.
ВЕСТИ НЕПРЕРЫВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

№3(30)/2020

шілде-тамыз-қыркүйек

2013 жылдан бастап шығады
Жылына 4 рет шығады

июль-август-сентябрь

Издается с 2013 года
Выходит 4 раза в год

Меншік иесі – «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институты
Собственник – Филиал АО «Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу»
Институт повышения квалификации педагогических работников по Карагандинской области

Бас редактор – Главный редактор
С.Д.МУКАНОВА,
доктор педагогических наук

Бас редактордың орынбасары – Зам. главного редактора

М.А. Жетписбаева, канд. филол. наук, доцент

Редакция алқасы – Редакционная коллегия

Г.К. Ахметова	доктор пед. наук, профессор
У.М. Бахтикиреева	доктор филол. наук, профессор (Россия)
Ж.Ж. Наурызбай	доктор пед. наук, профессор
М.Н. Сарыбеков	доктор пед. наук, профессор
С.Т. Каргин	доктор пед. наук, профессор
Б.А. Жетписбаева	доктор пед. наук, профессор
А.К. Кусаинов	доктор пед. наук, профессор
С.К. Исламгулова	доктор пед. наук, доцент
Л.В. Моисеева	доктор пед. наук, профессор (Россия)
С.Б. Мукушева	кандидат пед. наук, отв. секретарь

Басуға 30.09.2020 ж. қол
қойылды.
Пішімі 60x84 1/8.
Офсеттік қағазы.
Көлемі 5,5 б.т.
Таралымы 100 дана.

Бағасы келісім бойынша.
Тапсырыс №180

Подписано в печать 30.09.2020 г.
Формат 60x84 1/8.
Бумага офсетная.
Объем 5,5 п.л.
Тираж 100 экз.
Цена договорная.
Заказ №180

Беттеген:
С.Б.Мукушева

Адрес редакции: 100019, г. Караганды, ул. Жанибекова, 42

Тел.: +7 7212 41-68-59; **факс:** +7 7212 41-70-10.

Адрес сайта: orleu-krg.kz **E-mail:** ipk.karaganda@mail.ru

Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігімен тіркелген
03.05.2013 ж. №13605-Ж мерзімді баспасөз басылымды тіркеуге қойылғаны туралы куәлік
Зарегистрирован Министерством культуры и информации Республики Казахстан.
Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания №13605-Ж от
03.05.2013 г.

© Филиал АО «Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу» Институт
повышения квалификации педагогических работников по Карагандинской области,
2013

**БІЛІМ БЕРУ ДАМУЫНЫҢ ЗАМАНУИ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ
СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ОБРАЗОВАНИЯ**

МУКАНОВА С.Д.	
Работа с одаренными детьми.....	4
АДИШЕВА А.А., САТТИБАЕВА Р.М.	
Особенности работы школы по социальной поддержке и адаптивному личностному развитию учащихся в современных условиях.....	11

**БІЛІКТІЛІКТІ АРТТЫРУ ЖҮЙЕСІНДЕ ПЕДАГОГТЫҢ КӘСІБИ ДАМУЫ
ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ ПЕДАГОГА В СИСТЕМЕ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ**

ТОХМЕТОВА Ж. Ж.	
Возможности социальных сетей в системе повышения квалификации	16
ЖЕТКЕНБАЕВА Р.Т.	
Ерте жастағы балалардың даму ерекшеліктері	22
МУКУШЕВА М.А	
Қашықтан оқытуда педагогтардың біліктілігін арттыру курстарының мазмұнын іріктеу тәсілдері.....	27

**ЖАҢА РТУ ИДЕЯЛАРЫН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ: ӘДІСТЕРІ МЕН ТҮРЛЕРІ
РЕАЛИЗАЦИЯ ИДЕЙ ОБНОВЛЕНИЯ: ФОРМЫ И МЕТОДЫ**

МИЦУЛЯ Е.А.	
Обновленное содержание образования в рамках дистанционного обучения.....	32
ШАДЕТОВА А.К.	
Қазақ тілі пәні бойынша сабақты жоспарлау.....	38
ШАТАЛОВА Л.И.	
Организация и проведение учебного проекта во втором классе начальной школы.....	43
КАКЕНОВА Д.Б.	
«Өзің-өзі тану» пәні бойынша жоба жұмыстарын ұйымдастыру.....	47
КАИРБАЕВА Ж.Х., КОЖАБАЕВА Б.М.	
Білім беру сапасын арттыруда белсенді оқу әдістерінің рөлі.....	52
КАЛМАГАНБЕТОВА Н.Т.	
Кіріктірілген сабақты ұйымдастыру ерекшеліктері.....	57
КУШНИР М.П.	
Формирование исторических знаний у младших школьников в процессе преподавания предмета «Познание мира»	62

**АҚПАРАТТЫҚ ШОЛУ
ИНФОРМАЦИОННЫЙ ОБЗОР**

Применение технологии 3D-принтинга в образовании.....	71
Шағын жинақты мектептерге арналған Республикалық on-line конференциясы.....	71
Республиканская дискуссионная площадка: подготовка к новому учебному году	71
Уақыт өзгерістерінің диірмендері	72
Секция педагогических работников системы дошкольного обучения и воспитания.....	73
Дистанционное обучение – возможности и перспективы	73
Мүдделі тұлғалардың диалогы	74
Завершена серия вебинаров	74
Авторлық куәлік алуымен құттықтаймыз	75
Жаңа бастамалар, жаңа партиялық жобалар!.....	75
Іс-қимыл уақыты, жауапкершілікті алу уақыты!	76
Эксперты Microsoft Карагандинского «Өрлеу»	77
Білім беру бағдарламаларының контентін әзірлеу	77

АВТОРЛАР ТУРАЛЫ МӘЛІМЕТ/ СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРАХ	78
---	----

РАБОТА С ОДАРЕННЫМИ ДЕТЬМИ

Аннотация. В статье актуализируется проблема выявления и развития одаренных детей. Рассмотрены сложившиеся в мировой практике управленческие и содержательные подходы к работе с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью, этапы и формы целенаправленной работы в Республике Казахстан по выявлению, обучению и поддержке одаренных детей и талантливой молодежи. Представлен отечественный опыт организации школ для одаренных детей в регионах на примере Карагандинской областной школы-интерната «Дарын».

Ключевые слова: человеческий ресурс, одаренные дети, научно-практический центр «Дарын», образовательный проект, программа «Болашақ».

Современная экономика определяется внедрением технологических новшеств, что, в свою очередь, предъявляет качественно требования к человеческому капиталу. Растет спрос на профессионалов с высокой способностью к обучению и восприимчивостью к новым знаниям, умеющих оценивать риски и принимать решения в условиях высокой неопределенности. Востребуются творческие личности, умеющие видеть, ставить и свободно решать задачи, возникающие перед экономикой, производством и обществом.

В последнюю четверть XX века государственная стратегия динамично развивающихся стран мира была направлена на максимально эффективное развитие и использование интеллектуально-творческих способностей человека как ключевых факторов формирования человеческого капитала, нацеленной на повышение конкурентоспособности страны. Главным богатством любого государства рассматривается подрастающее поколение, а среди них – молодые дарования. Во всем мире все шире внимание привлекает психологов и педагогов проблема выявления и развития одаренных детей. В развитых западных странах повышенный интерес к проблеме одаренности появился во второй половине XX века.

В 1975 году на второй мировой конференции в Сан-Франциско (США) была создана международная общественная организация «Всемирный совет по одаренным и талантливым детям», в состав которого вошли представители 23 государств. Основными задачами Совета обозначены изучение детей данной категории и создание специальных программ по их развитию. Впоследствии во многих странах были созданы национальные центры одаренности, сочетающие научно-исследовательскую, координационную, мониторинговую деятельность, а также подготовку управленческих решений для правительств и профессиональных сообществ.

В Рекомендациях Совета Европы об образовании одаренных детей №1248, одобренных Парламентской ассамблеей Совета Европы 7 октября 1994 года, отмечалось, что ни одна страна не может позволить себе роскошь расточать таланты, а отсутствие своевременного выявления интеллектуального и другого потенциала иначе как расточением человеческих ресурсов названо быть не может.

В целом, международная практика раннего выявления одаренных детей свидетельствует об актуальности создания специальной государственной программы поддержки таких детей, обеспечения психологической, медицинской, педагогической, социальной поддержки и экономической помощи одаренным детям, родителям и учителям [1].

В последнее десятилетие XX века в мировой практике сформировались два подхода к работе с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью. Первый подход, эксклюзивный, исходит из того, что одаренные дети нуждаются в специальных условиях и программах обучения. При инклюзивном подходе акцент делается не на выявлении одаренности узкой группы, а создании условий для развития талантов у всех детей и молодежи.

В практике большинства развитых стран наблюдается тенденция к использованию обоих подходов, при которой признается необходимость особого подхода к развитию одаренных (талантливых) детей и молодежи с обеспечением условий для выявления и развития их способностей и талантов.

Далее. В зависимости от степени участия государства в работе с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью выделяют два подхода управления – централизованный и децентрализованный.

Для централизованного подхода характерно жесткое регламентирование ответственности государства за определение приоритетов в работе с одаренными детьми и молодежью. Так, в Китае данная деятельность осуществляется в полном соответствии с решениями Коммунистической партии Китая, где особое внимание уделяется вовлеченности молодежи в экономико-трудовую деятельность.

В Японии данная работа строится на основе совместных взаимовыгодных действий государственных органов и общественных институтов и четком распределении ответственности между ними. Широко применяется государственное обеспечение функционирования специальных молодежных центров, бюро и служб. Действуют Японский институт воспитания талантов, программы по раннему развитию детей, Патентное бюро по развитию работы детских клубов изобретателей.

В Сингапуре нацелены на воспитание «лучшей нации на свете». Работа с одаренными детьми связывается с успешным развитием самой страны.

В Германии стратегия предпринимаемых действий направлена на разработку социальных программ, доступных для всех молодых людей. Молодежные центры, программы обучения одаренных детей и молодежи выстраивают работу на основе педагогического знания.

Для децентрализованного подхода характерно ограничение роли государства и делегирование данных функций общественному коммерческому сектору. В данной деятельности они участвуют на паритетной основе (государственно-частное управление).

В США на государственную помощь при жесткой регламентации могут рассчитывать лишь социально не защищенные категории молодежи. К участию в реализации программ и проектов, поддерживающих одаренных, активно привлекается коммерческий сектор, внедряются соответствующие механизмы. Создана действенная система поощрения и развития одаренности. В каждом штате созданы специальные группы экспертов по способностям. Более 140 университетов предлагают особые программы для одаренных (талантливых) детей и молодежи.

Образовательная практика работы с одаренными детьми в США, как и в Израиле, Тайване, Корее, включает в себя технологии развития интеллекта и креативности.

В США федеральная программа «Джавитс» (1988 г.) решает задачи координации исследовательских проектов и инновационных стратегий в области одаренности детей в начальной и средней школе. Утверждены официальные требования к квалификации учителей для одаренных учащихся.

Департамент образования Великобритании в 2007 году разработал национальный проект «Одаренные и талантливые». В соответствии с национальной программой, в каждой школе и колледже выявляется примерно 5 процентов одаренных учащихся в возрасте 11–19 лет. Организованное выявление одаренности в более раннем возрасте носит максимально гибкий характер и позволяет создать условия эффективного объективный механизм для включения в категорию одаренных детей и выхода из нее.

Таким образом, в вопросе работы с одаренными (талантливыми детьми) и молодежью общим для большинства ведущих стран мира является наличие:

- государственных и общественных экспертных центров по работе с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью, которые разрабатывают рекомендации, как для правительства, так и для различных учреждений и родителей;

- партнерства между государством и общественными и (или) коммерческими организациями в разработке и реализации соответствующих программ.

Проблема развития одаренности детей была поставлена в центр государственных приоритетов с первых дней Независимости Казахстана. Республика Казахстан, переживая в начале 90-х годов XX столетия процессы построения демократического, правового государства с рыночной экономикой, видела наращивание интеллектуального потенциала республики, создание цивилизованных условий для развития детей и молодежи значительным ресурсом становления государственности. Талантливая молодежь рассматривалась движущей силой развития Казахстана.

В соответствии с распоряжением Президента Республики Казахстан Н.Назарбаева «О Государственной поддержке и развитии школ для одаренных детей» в 1996 году была разработана «Государственная программа поддержки молодых талантов». В Казахстане развернулась целенаправленная работа по выявлению, обучению и поддержке одаренных детей и талантливой молодежи.

Постановлением Правительства Республики Казахстан №256 от 24 марта 1998 года при Комитете образования Министерства образования, культуры и здравоохранения Республики Казахстан был открыт Республиканский научно-практический центр «Дарын».

С 1999 года Казахстан стал членом Всемирного Совета по одаренным и талантливым детям.

В Республике Казахстан была создана система нормативно-правового и организационно-управленческого обеспечения работы с одаренными детьми. Разработан ряд документов, в том числе:

- Концепция «Одаренные дети Казахстана»;
- Программа «Дарын»;
- Положение о сменных профильных и других школах, организуемых при Центре «Дарын» и другие.

С созданием РНПЦ «Дарын» в Казахстане появились реальные условия для организации образовательных учреждений и управленческих структур по отбору и обучению одаренных детей и наращиванию интеллектуального потенциала республики.

С 1999 года в областях началась организация региональных научно-практических центров по работе с одаренными детьми – филиалов «Дарына» при областных департаментах образования.

Так, в соответствии с постановлением акимата Карагандинской области от 20 августа 2007 года и департамента образования Карагандинской области от 17 сентября 2007 года был создан областной научно-методический центр по работе с одаренными детьми.

Постановлением акимата Карагандинской области от 20 августа 2013 года центр переименован в региональный научно-практический центр «Сарыарқа дарыны».

В целом укажем, реализация в Казахстане республиканской программы «Дарын» позволил качественно улучшить условия по работе с одаренными детьми, тем самым – увеличить количество учащихся, принимающих участие в олимпиадах:

- новые типы школ с профильными направлениями;
- экспериментальные площадки;
- специализированные школы для одаренных детей;
- дополнительное образование (внешкольные учреждения);
- сменные профильные школы «Дарын»;
- научные школы;
- летние профильные школы;
- республиканские заочные школы по основам наук;
- школы олимпийского резерва;
- республиканские НОУ;
- банк данных об одаренных детях;
- количество участников предметных олимпиад и научно-практических конференций;
- призовые награды республиканского и международного значения [2].

«Работа с ними – далеко не праздник, а тяжелый и ответственный труд.хлопот с ними много, но и радости от этих хлопот особенные». Так писал об одаренных детях российский ученый Юркевич В. Далее он продолжает: «Нужны школы, где всерьез думают о развитии детей, где знают проблемы одаренных детей, где могут действительно учить и воспитывать детей, исходя из уникальности каждого ребенка».

В этой связи интересен отечественный опыт организации школ для одаренных детей в регионах. Так, 18 ноября 1996 года Карагандинская областная школа-интернат для одаренных детей «Дарын» приняла своих первых 75 учеников. Я стала организатором этой школы и первым ее директором. «Дарын» – это:

- школа, созданная в соответствии с социальным заказом Карагандинского государственного университета имени Е.А.Букетова на физико-математическую специализацию учащихся;
- школа 8-11 классов. Реализовывалась педагогическая концепция: 8 класс – «Начальный этап», 9 класс – «Выбор пути», 10-11 классы – «Путь к успеху»;
- школа обучения на казахском и русском языках;

– школа-интернат, в которой обучались дети сельских районов, городов-спутников Карагандинской области с проживанием в интернате [3].

Создание школы «Дарын» – решение системы нормативных, организационных, кадровых, социальных, финансовых задач. Педагогический коллектив школы решал проблемы по:

- разработке Положения о школе для одаренных детей, нового штатного расписания;
- разработке варианта учебного плана, альтернативных программ по предметам, введению новых дисциплин;
- обеспечению деятельности психолого-педагогической службы по отслеживанию динамики развития одаренных детей;
- обеспечению научно-методической подготовки учителя, работающего с одаренным ребенком;
- созданию воспитательной системы, основанной на сотрудничестве ученика, родителя, учителя;
- отработке механизма подготовки выпускников школы, ориентированных на продолжение образования на факультетах Карагандинского государственного университета им.Е.А.Букетова.

Договор о сотрудничестве ШОД «Дарын» с КарГУ позволял работать с учеными математического, физического, химического и биологического факультетов вуза, использовать компьютерные классы, библиотечный фонд, физические и химические лаборатории, спортивные площадки университета.

Учащиеся школы участвовали в целом ряде мероприятий РНПЦ «Дарын», в том числе в олимпиадах, конференциях, летних профильных школах. Полагаем, идеи инноваций коллектива педагогов и учащихся того периода могут представлять интерес для педагогов страны и сегодня:

- «Новая школа»;
- «Банк инновационного развития образования «Дарын»;
- «Школа экономического просвещения»;
- «Школьная республика»;
- «Дебатное движение»;
- «Я – лидер»;
- «Я и моя семья: 20 добрых дел – 20 веку».

Сотрудничество с фондами «Достижение молодых», «Сорос-Казахстан», Корпусом мира, Агентством «Хабар» стало значительным ресурсом создания образовательного пространства, которое ставило ученика в ситуацию выбора, поиска, определения точек личного роста.

С учетом того, что на момент создания ШОД «Дарын» в Казахстане не была проработана необходимая нормативно-правовая, научно-методическая база работы с одаренными детьми ценным результатом работы педагогического коллектива стала разработанная в 1999 году Программа научно-исследовательской деятельности, получившая высокую оценку на Республиканском конкурсе проектов учреждений образования, работающих с одаренными детьми. И сегодня научно-методический потенциал учителей школы «Дарын» (директор Темерханова Л.А.) направлен на поиски новых подходов развития одаренности и поддержки таланта детей.

Цель стратегического развития школы предусматривает создание условий для повышения качества обучения и преподавания при переходе на обновленное, компетентностное и полиязычное обучение на основе интеграции основного и дополнительного образования. Педагогический коллектив активно переосмысливает концепцию своего развития, подготовку выпускников к рынку труда четвертой промышленной революции. Активно реализуются образовательные проекты, направленные на развитие:

- системного и вычислительного мышления учащихся;
- междотраслевой коммуникации, умения управлять проектами;
- многоязычности и мультикультурности;
- умения работать в условиях неопределенности.

Современный этап развития школы «Дарын» связан с решением проблемы создания условий для повышения интеллектуального уровня учащихся и реализации познавательного творческого потенциала. Ожидаемые результаты:

- улучшится практика преподавания и воспитания;
- будет действовать модель эффективного корпоративного управления;
- будет действовать сетевое сообщество для взаимообучения всех субъектов образовательного процесса;
- будет создана лаборатория качественного выявления и сопровождения ранней одаренности;
- ученики смогут самостоятельно прогнозировать, анализировать и критически оценивать информацию;
- будут разработаны программы с учетом принципов предметно-интегрированного обучения;
- будет создана инновационная площадка для сотрудничества с международными образовательными организациями.

С сентября 2016 года в ШОД «Дарын» открыты инновационные IT-классы (8, 10 классы), являющиеся площадкой по апробации профильного обучения информационным технологиям и программированию.

На опыте IT-парка Татарстана были разработаны и ведутся следующие спецкурсы для IT-классов:

- программирование на языках C, C++, C#, Java;
- 3D-моделирование в программе 3Dmax;
- создание компьютерных игр;
- робототехника на ARDUINO;
- веб-разработка с использованием HTML, CSS, JavaScript.

В процессе освоения данных курсов учащимся прививаются новые качества современного человека – информационная культура, мобильность, IT-компетентность.

Далее. К ярким формам работы в Казахстане в XXI веке на государственном уровне с одаренными детьми и молодежью относятся Назарбаев интеллектуальные школы (НИШ), а также Президентская программа «Болашақ».

НИШ – это сеть государственных школ (с 2014 г.), где созданы условия для развития творческого потенциала и успешной самореализации молодых граждан Казахстана [4]. НИШ ориентированы на углубленное изучение предметов естественно-научного цикла: физико-математического и химико-биологического, что, несомненно, связано с приоритетными направлениями экономического развития Казахстана.

Президентская программа «Болашақ» – международная образовательная стипендия Президента Республики Казахстан Н.Назарбаева (1993). Цель программы — подготовка кадров и специалистов для приоритетных секторов экономики страны. Программа включает в себя как получение научной степени высших учебных заведений, так и научные и производственные стажировки в ведущих компаниях и университетах мира. Впервые в истории государств постсоветского пространства талантливой молодежи была предоставлена возможность получать образование за рубежом (<https://goo-gl.su/uwvZln4>).

В Послании Президента РК Касым-Жомарта Токаева народу Казахстана 2019 года «Конструктивный общественный диалог – основа стабильности и процветания Казахстана» было указано на необходимость дальнейшей поддержки одаренных детей, в том числе – проживающих в сельской местности, подготовки их к продолжению образования в вузах международного уровня [5].

Государственной программой развития образования и науки РК на 2020-2025 годы предусмотрено создание целостной системы сопровождения талантов, лидеров и их учителей, а также механизмы отслеживания одаренных детей из сельской местности на всех этапах – от выявления до трудоустройства [6].

В этой связи представляет социальный и педагогический интерес инициатива Фонда Первого Президента Республики Казахстан – Елбасы «El Umiti» по дальнейшей поддержке талантов и лидеров.

В рамках инициативы в 17 регионах страны будут функционировать Центры выявления и поддержки талантов по видам одаренности. Для поддержки одаренных сельских детей будут реализованы проекты «Национальный интеллектуальный турнир «Мың бала», их постолимпиадное сопровождение.

Активное участие в развитие человеческого капитала страны вносят бизнес-структуры. Так, в Казахстане начал действовать образовательный фонд IQanat. 47 представителей отечественного бизнеса вложили 300 миллионов тенге на подготовку сельских школьников-победителей областных туров олимпиад к состязаниям более высокого уровня, на предоставление возможности поступления их в лучшие отечественные и зарубежные вузы.

В заключение укажем, отечественный опыт организации работы по выявлению, поддержке и развитию одаренных детей и талантливой молодежи выдержал испытание временем. Опыт 24 лет по выстраиванию отечественной системы работы с одаренными детьми и молодежью дают возможность обновления содержательных и процессуальных аспектов с учетом актуальных запросов. При этом формируются новые ценности в педагогической среде, обществе, создаются новые институциональные механизмы и подходы. Опыт Казахстана поистине уникален! Он доказывает в очередной раз возможность и необходимость поддержки интеллектуальной одаренности, создания условий для внутреннего процесса «выстраивания и роста индивидуальных когнитивных ресурсов личности» [7, с.36] путем создания специфических форм организации познавательного опыта учащегося.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Концепция развития и реализации интеллектуально-творческого потенциала детей и молодежи Республики Татарстан «Перспектива» [ЭР]. – Режим доступа: https://kpfu.ru/docs/F363465792/la_s_16841.pdf

2. Арын Е.М., Жексенбаева У.Б., Иванова Н.Д. Система выявления, обучения и поддержки одаренных детей и талантливой молодежи в Республике Казахстан// Дарын. – 2002. – №3. – С.3-10.

3. Муканова С.Д. Функционал и содержание деятельности директора специализированной школы для одаренных детей: опыт управления современной школой// Дарын. – 2002. – №3. – С.82-87.

4. Машкина О.А. «Назарбаев интеллектуальные школы» как инновационный проект развития школьного образования в Республике Казахстан [ЭР]. – Режим доступа: <https://goo-gl.su/djMlp>

5. Послание Президента РК Касым-Жомарта Токаева 2019 года народу Казахстана «Конструктивный общественный диалог – основа стабильности и процветания Казахстана» [ЭР]. – Режим доступа: <https://goo-gl.ru/6kx4>

6. Государственная программа развития образования и науки Республики Казахстан на 2020-2025 годы. Постановление Правительства Республики Казахстан от 27 декабря 2019 года №988 [ЭР]. – Режим доступа: <https://goo-gl.ru/6kx8>

7. Холодная М.А. Психологические механизмы интеллектуальной одаренности //Вопросы психологии. – 1998. – №1. – С.32-40.

УДК 371.217

А.А.АДИШЕВА

**КГУ «ОСШ № 87» г.Караганды
altinay_adisheva@mail.ru**

Р.М.САТТИБАЕВА

**Филиал АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области
sattibaeva.r@mail.ru**

ОСОБЕННОСТИ РАБОТЫ ШКОЛЫ ПО СОЦИАЛЬНОЙ ПОДДЕРЖКЕ И АДАПТИРОВАНИЮ ЛИЧНОСТИ УЧАЩИХСЯ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Аннотация. В данной статье поднимается актуальная сейчас проблема школы по социальной поддержке семей и путях деятельности по решению этой проблемы. Рассматривается совместная работа администрации, социально - психологической службы школы, педагогов и родителей по адаптации учащихся в условиях современной жизни. Акцент делается на формирование социально-адаптированной личности и создание такой среды, в которой дети будут чувствовать себя уютно, успешно и комфортно.

Ключевые слова: социальное окружение, социально-педагогическая служба, «группа риска», «Школьная команда безопасности», работа с семьями, интересы детей, малообеспеченные семьи.

Последние десятилетия внесли в жизнь общества множество перемен, которые отразились на образовании и воспитании подрастающего поколения, повлекли за собой ряд трудностей. Как отмечают педагоги, психологи и социологи, современные школьники заметно отличаются от школьников предыдущих поколений. У молодого поколения наблюдается отсутствие моральных обязательств, уважения, памяти. Сегодняшние дети проявляют вольность в общении, свободу мысли, повышенную импульсивность, эгоистичность, порой, дерзость.

Педагогам и родителям стало трудно воспитывать молодежь, используя старые методы и, сегодня, главным социальным институтом для ребенка является школа.

Именно школа должна помочь ребенку приобрести способность жить в условиях социальной среды с возможностью усвоения и принятия целей, ценностей, норм, правил и способов поведения, принятых в обществе.

Наша работа направлена на формирование социально-адаптированной личности, и мы стараемся в школе создать такую среду, в которой дети будут чувствовать себя уютно, успешно, комфортно.

Микрорайон, в котором расположена школа, не имеет социально-культурного окружения. Нет библиотеки, спортивных площадок, благоустроенных дворов. Основная часть микрорайона школы - частный сектор. Школа является основным центром культурной и воспитательно-образовательной работы с детьми, молодежью и населением в целом. Отсутствие учреждений дополнительного образования препятствует школе организовать занятость учащихся во внеурочное время в течение учебного года и во время школьных каникул.

Поэтому в основе учебного и воспитательного процессов лежит единая цель – создание условий, способствующих умственному, нравственному, эмоциональному, физическому развитию личности, развитию творческих возможностей обучающихся, работы с родителями и с населением микрорайона в целом.

Население микрорайона и контингент учащихся и родителей школы тоже имеет свои особенности. Население неоднородно по социальному, культурному уровню и образовательным потребностям. Школа расположена в районе центрального рыночно-торгового комплекса города. Состав населения многонациональный, часто меняется из-за притока и оттока мигрантов. Много семей многодетных и неполных, многие имеют съемное жилье, систематически переезжают, у многих семей низкий доход. Многие родители в силу своей занятости и низкой образовательной грамотности не могут оказывать помощь учащимся в процессе подготовки к урокам. Многие одаренные дети по окончании начальной школы поступают в гимназии, из-за чего происходит падение качества знаний в среднем и старшем звене. Поэтому перед педагогическим коллективом встаёт задача создать необходимые условия для повышения мотивации учения и престижа образования как возможности дальнейшей реализации учащихся в современной жизни и обществе.

В контингенте учащихся школы много детей из малообеспеченных семей. Это семьи, которые по каким-либо причинам испытывают жилищно-бытовые и материальные трудности. Выявить такие семьи и своевременно помочь им одна из задач классного руководителя и социального педагога. Особенности работы школы в том, что мы знаем практически всех родителей. Многие из них сами являются выпускниками нашей школы.

На начальном этапе работы осуществляется сбор информации о данной категории семей, которую предоставляют классные руководители. Родители или опекуны пишут заявление в школу и представляют документы, подтверждающие социальный статус или доходы семьи. В случае отсутствия какого-либо документа проводятся обследования жилищно-бытовых условий проживания учеников. Работа проводится с каждой семьей индивидуально. Подготовленный пакет документов является основанием для издания приказа и утверждения списка малообеспеченных детей.

Для всех детей из малообеспеченных семей организовано бесплатное горячее питание. Из фонда «Всеобуч» оказывается материальная помощь ученикам в виде канцтоваров, одежды, обуви. Летом детей из материально неблагополучных семей обеспечиваем бесплатными путёвками в пришкольный и загородный лагеря.

В период проведения Республиканской акции «Дорога в школу» оказываем материальную помощь учащимся за счет спонсоров. У учителей нашей школы давно стало традицией принимать участие в этой акции. Учителями школы оказывается помощь в виде канцелярских товаров, а порой и продуктовых наборов. Немаловажную помощь оказывает и Попечительский совет школы, члены которого помогают и поддерживают родителей. Каждый член Попечительского совета оказывает помощь индивидуально за счет своих средств. За счет спонсорской помощи арендатора школьной столовой ежегодно бесплатно питаются 12 учащихся, из тех, которые нуждаются, но по какой-либо причине не могут предоставить пакет документов. Все ученики из социально-незащищенных семей имеют возможность посещать бесплатные кружки и секции, организованные в школе. Многие дети из данной категории бесплатно посещают учреждения дополнительного образования.

Хорошее эмоциональное состояние – условие полноценного развития. Важно поддерживать его у всех, без исключения. Мы стараемся быть внимательными к проблемам своих учеников, чтобы вовремя оказать им необходимую помощь и поддержку. Пытаемся решать проблемы на ранних стадиях, чтобы впоследствии они не стали душевными травмами.

По определению социальная адаптация – активное приспособление к условиям социальной среды путем усвоения и принятия целей, ценностей, норм, правил и способов поведения, принятых в обществе. Мы считаем, что адаптация ребенка, его здоровье и развитие зависит не только от правильного питания, режима дня и т.п., но и от психологического комфорта, индивидуального подхода к ребёнку с учётом его психологических, личностных особенностей.

Особенности работы школы по адаптации личности учащихся в современных условиях заключаются в том, что мы стараемся включить всех участников образовательно-воспитательного процесса в реализацию задачи формирования личности учащегося. Увеличение числа девиантных учащихся поставило перед нами задачу усиления социализирующей и профилактической работы, обеспечивающей активное взаимодействия проблемных учащихся со своим социальным окружением.

В 2002 году была создана и продолжает свою работу «Школьная команда безопасности», которая призвана осуществлять социальную поддержку и педагогическое просвещение семей, сгладить трудности адаптации социализации учащихся. Это планомерная работа по социальному воспитанию детей и подростков в окружающем их микросоциуме, направленная на их успешную адаптацию. Социально-педагогическая поддержка сопровождает всю систему учебно-воспитательной работы школы: уроки, факультативы, культурные мероприятия, предметные недели, кружки спортивные и творческие.

Главная задача – помочь ребенку выразить себя, свои желания, свои эмоции, обрести себя как уникальную личность, обеспечить полноту жизни и деятельности, постоянный творческий поиск. Решение этой задачи начинается с диагностики, с составления социальных паспортов классов. На их основе составляется социальный паспорт школы, который позволяет определить образовательный и социальный статус родителей (это необходимо для планирования работы с родителями), статус семьи (подходы в воспитательной работе зависят и от процентного соотношения полных и неполных семей). Совместно с классными руководителями определяется, кто из детей заслуживает большего внимания.

На детей «группы риска» ведется социальная карта. В ее состав входят: характеристика, акт обследования семьи учащегося, четвертные оценки учащегося; пропуски учащегося за каждый месяц с объяснением причин пропуска; данные о работе с обучающимся и семьей; результаты обязательно проводимых социально-педагогической службой диагностик: анкетирования, тестирования; рекомендации по работе с подростком классному руководителю, учителям; социальная карта семьи учащегося; могут быть вложены докладные, объяснительные и др. документы, свидетельствующие о проводимой индивидуально-профилактической работе с учащимися. Дети «группы риска» – это необязательно «трудные дети». Это категория детей, которые требуют особого внимания и заботы, которые имеют определенные социальные проблемы: слабое здоровье, проблемы в межличностном общении, низкую успеваемость, трудные социальные условия, сложные отношения между членами семьи и т.д. Эти проблемы могут обостриться, и «Школьная команда безопасности» должна своевременно принять определенные меры для того, чтобы ребенок не превратился в «трудного».

Так, для работы с детьми, имеющими проблемы в обучении, подключаются учителя-предметники, психолог помогает диагностировать проблему; социальный педагог определить социальное неблагополучие; вожатые – определить интересы ребенка, предложить ему кружок, секцию; медработник определит физическое здоровье и даст соответствующие рекомендации ребенку и родителям. Социальным педагогом и заместителями директора по воспитательной работе с большинством детей проводится индивидуальная работа по умению подавлять негативные эмоции положительными чувствами.

Члены «Школьной команды безопасности» пытаются установить с каждым ребенком доверительные взаимоотношения, расположить к себе, чтобы ребенок мог откровенно объяснить причину, с которой обратился, или которую пытается решить. Большой объем работы выполняет социальный педагог. Объектами его деятельности являются как ученики, так и их родители, их семьи и, конечно же, отношения в классных коллективах. Это означает, что вся деятельность представляет собой комплекс мероприятий по воспитанию, образованию, развитию и социальной защите личности учащегося в школе и по месту жительства. Для достижения положительных результатов в своей деятельности социальным педагогом совместно с классными руководителями поддерживаются тесные связи с родителями.

Приоритетной в работе нашей школы является работа с семьями. Проводится посещение и обследование семей с целью выявления трудностей, конфликтных ситуаций, отклонений в поведении детей и других членов семьи. Осуществляется установление причин и поиск мер по социальной защите и поддержке прав ребенка и семьи, патронаж детей из семей «группы риска» и неблагополучных семей. Рекомендуется консультирование у различных специалистов по проблемам семьи и детства.

Социальным педагогом совместно с администрацией школы и классными руководителями в течение года проводятся индивидуальные беседы с родителями, где разъяснялись их права и обязанности по содержанию, обучению и воспитанию детей, даются рекомендации: о режиме дня, о том как правильно готовить домашнее задание, как поощрять ребенка в семье, как разрешить конфликт с собственным ребенком, чем занять ребенка после школы. Ежегодно составляется множество памяток, листовок, проспектов предупредительного и рекомендательного характера

для учащихся и родителей с целью пропаганды здорового образа жизни и безопасного поведения, недопущения фактов насилия, о правах и обязанностях детей и родителей.

Как правило, социальный педагог и заместители директора по воспитательной работе присутствуют на родительских собраниях классов и сами проводят общешкольные собрания по темам: «Безопасность детей в сети Интернет. Родители и дети – вместе в Интернете», лекция для родителей «Безопасное поведение детей», общешкольное родительское собрание «Культура отношения к безопасности: Учить не только детей, но и взрослых», «Спайсы и кальяны – угроза здоровью подростков» и другие.

Социально-педагогическая поддержка включается в систему учебно-воспитательной работы школы: уроки, факультативы культурологического направления, предметные кафедры, кружки спортивной и творческой направленности, конноспортивная секция.

Для координирования воспитательных усилий педагогов и отслеживания личностного развития школьников кафедра «Воспитание», включившая в свой состав всех членов коллектива, была переименована в кафедру «Здоровье, воспитание и социальная поддержка», что позволило выйти на уровень реальной педагогической поддержки.

В основе работы кафедры реализация программы «Социально-педагогическая поддержка как фактор социализации и саморазвития учащихся». В течение учебного года проводится ежедневный контроль посещаемости учеников, выясняются причины их отсутствия или опозданий, поддерживается тесная связь с родителями и классными руководителями. В случае длительного отсутствия ученика социальный педагог и классный руководитель выезжают по месту жительства учащихся. С родителями проводится большая профилактическая работа: беседы, консультации, встречи с педагогами и инспектором по делам несовершеннолетних.

Благодаря профилактической, просветительской работе с детьми и родителями мы добились того, что на протяжении 5 лет не было таких правонарушений, как драки, распитие алкоголя, употребление ПАВ. Практически отсутствуют пропуски занятий без уважительной причины. На учете в ГДН состоит всего один учащийся, значительно уменьшилось число детей «группы риска», нет учащихся, состоящих на внутришкольном учете и семей «социального риска».

Мы намерены продолжать работу с семьями, имеющими проблемы с воспитанием и обучением ребенка, для предупреждения семейного неблагополучия, социального сиротства, насилия в отношении детей и профилактики асоциального поведения, безнадзорности, правонарушений обучающихся, пропаганде ЗОЖ, организации своевременной, комплексной, личностно-ориентированной, социально-педагогической, психологической и правовой помощи обучающимся и родителям, а также детям «группы риска», которые имеют проблемы в общении, обучении, развитии, социализации или находящимся в социально-опасном положении.

Социально-педагогическая помощь в системе учебно-воспитательной работы школы по социальной поддержке и адаптивному личностному развитию учащихся нужна и педагогам. Администрацией школы в годовом плане работы с учителями намечены педагогические советы, консультации, обучающие семинары. Вопросы работы школы в этом направлении рассматриваются на производственных и административных совещаниях, на совещаниях при директоре.

Планируем продолжить работу по повышению педагогической и правовой культуры всех участников образовательного процесса и родителей и осуществлению делового партнерства по работе с семьями «социального риска» и детьми «группы риска» с комиссией по делам несовершеннолетних и защите их прав, отделом опеки и попечительства.

Будем и впредь стараться препятствовать принятию решений, ущемляющих права ребенка, в решении всех вопросов исходить только из интересов ребенка, его полноценного развития. Защищать всеми законными средствами, на любом профессиональном, общественном и государственном уровнях права и интересы детей и подростков в школе и в семье.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Психолого-педагогическое сопровождение детей с особыми образовательными потребностями в общеобразовательной школе: Метод.реком. – Алматы ННПЦКП, 2019.
2. Божович Л.И. Личность и её формирование в детском возрасте. Спб: Питер, 2008 – 126 с.
3. Бодалев А.А., Столин В.В. Общая психодиагностика. Спб: Речь, 2004. – 68 с.

УДК 378.046.4

Ж.Ж.ТОХМЕТОВА

Филиал АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области
tokhmetova.zh@orleu-edu.kz

ВОЗМОЖНОСТИ СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ В СИСТЕМЕ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ

Аннотация. В статье рассматриваются особенности распространения информационных технологий в современном мире. Дан ответ на вопрос, почему интернет стал основной площадкой для беспрепятственного общения людей, которые могут располагаться на расстоянии тысячи километров друг от друга. Определена роль Интернета в повышении квалификации педагогов. Рассмотрены возможности мобильных приложений, изучения историй через каналы на YouTube.

Ключевые слова: педагог, образовательная среда, информационные технологии, интернет, платформа, социальные сети, Facebook, Instagram, YouTube, контент.

Социальная сеть – это платформа, онлайн-сервис или сайт, предназначенный для построения, отражения и организации социальных взаимоотношений, визуализацией которых являются социальные графы. В целом, принцип работы различных сетей очень схож – во многих из них есть стена профиля и новостная лента, возможность проводить голосования и опросы, создавать фотоальбомы и отмечать знакомых на фото, вести личную переписку и обмениваться файлами. У каждой из них есть и свои особенности, которые, как правило, и влияют на выбор пользователем конкретной социальной сети [1].

Социальные сети являются сейчас одним из самых популярных интернет ресурсов. Поэтому вполне закономерен тот факт, что педагоги часто задумываются над вопросом: «Реально ли использовать социальные сети как инструмент для достижения образовательных целей?». Конечно, существуют специализированные

социальные сети для обучающихся, но у обычных сетей с развлекательным контентом есть большое преимущество перед ними.

Заключается оно в так называемом «сетевом эффекте» – человек обрастает уже некоторой сетью контактов, знакомых и друзей и не желает покидать привычный сервис и начинать все взаимодействия с нуля в непривычном интерфейсе и по новым законам. Поэтому гораздо продуктивнее и рациональнее будет для построения нового виртуального сообщества выбирать уже раскрученные социальные сети, тем более они имеют для этого все необходимые инструменты. В любой социальной сети можно транслировать интересующий вас контент с личного аккаунта, но часто это очень неудобно, т.к. в списке ваших друзей и подписчиков смешиваются и коллеги, и друзья, и члены семьи, и руководители, и подчиненные, и просто знакомые.

Чтобы разграничить сферу своих влияний и интересов в разных социальных сетях существуют разные способы присутствия: например, Facebook, Instagram, ВКонтакте и Google+ предоставляют пользователю выбор между группой (сообществом) и публичной страницей (пабликом) [1].

Социальные сети можно использовать и как средство непосредственного управления процессом обучения. Основная задача педагога – найти и разместить теоретические материалы в наиболее занимательной форме восприятия (презентации, видеоролики, игровые приложения, аудиозаписи), а также выкладывать упражнения на закрепление и (или) повторение темы и осуществлять мониторинг усвоения знаний (проверка данных для решения заданий, тесты и онлайн-опросы).

Более того, социальные сети позволяют обмениваться опубликованной информацией и хранить ее. Очевидно, используя это свойство, можно приступить к созданию своеобразной «копилки» знаний, причем предложения дополнительных интересных материалов преимущественно должно исходить от обучающихся. Данная творческая деятельность способствует развитию внутренней мотивации к обучению, стимулирует активизацию познавательной деятельности и нестандартного мышления.

Также любую социальную сеть возможно использовать в качестве виртуальной «доски объявлений». В идеале размещение организационной информации о мероприятиях в рамках учебной и внеурочной деятельности должно осуществляться как педагогом, так и обучающимися [2].

Филиал АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области работает с такими социальными сетями, как:

Facebook – социальная сеть с самым большим в мире количеством пользователей, однако в Казахстане она не является самой популярной. Из-за «перегруженного» интерфейса в основном предпочитают продвинутые пользователи, бизнесмены, программисты, маркетологи и другие представители IT-индустрии. Facebook создавалась как сеть для общения и других коммуникаций. В Facebook решили предоставить пользователям возможность добавления уроков в учебных группах и соединения их в определенной последовательности. Получился своеобразный электронный курс, который находится внутри социальной сети. Для получения информации надо зайти в сообщество по теме, а не заниматься на сторонних обучающих платформах [3].

Данная социальная сеть наиболее подходит для продвижения образовательных мероприятий – конференций, вебинаров, онлайн-курсов.

Так, Карагандинский «Өрлеу» создал собственный узнаваемый стиль филиала на бизнес-странице Facebook для привлечения целевой аудитории – количество подписчиков на сегодняшний день составляет 1433 (рис.1).

Рисунок 1. Бизнес-страница Facebook Карагандинского филиала

Facebook Карагандинского «Өрлеу» содержит контент информативного характера, отзывы слушателей, публикации в рубриках: «Панорама педагогических идей», «Эффективное обучение», «Педагогический СУП». По активности подписчиков и охвату (рис.2) можно определить, какие посты больше нравятся целевой аудитории.

04.09.2020 18:44		ЭКСПЕРТЫ			1,4K		127 186		Продвигать публикацию
03.09.2020 14:34					113		11 7		Продвигать публикацию
03.09.2020 12:02					92		1 8		Продвигать публикацию
03.09.2020 12:01					97		1 7		Продвигать публикацию
03.09.2020 10:23		ИС-ҚИМЫ			980		101 102		Продвигать публикацию
01.09.2020 17:02		ЭРЕКЕТ			490		34 72		Продвигать публикацию
01.09.2020 11:28		Қадам дарың			518		24 87		Продвигать публикацию
01.09.2020 09:24					581		34 113		Продвигать публикацию

Рисунок 2. Статистика публикаций

Instagram – это полноценная социальная сеть, в которой можно делиться разнообразными материалами, общаться с друзьями, вести бизнес-страницу. Его также часто называют фотосетью, потому что основной контент здесь – фотографии. Педагоги, чтобы быть в курсе последних событий в образовательной сфере, создают и регулярно ведут свои аккаунты. Это помогает им общаться, повышать профессионализм, делиться опытом, получать обратную связь коллег.

Тохметова Ж.Ж.

Количество подписчиков Instagram Карагандинского «Өрлеу» – 2851 (рис.3). Наша бизнес-страница в этой социальной сети привлекает целевую аудиторию содержанием контента информационного и развлекательного характера – это динамичные ролики из жизни института, анонсы новых мероприятий, отзывы слушателей, публикации в рубрике «Лица дня».

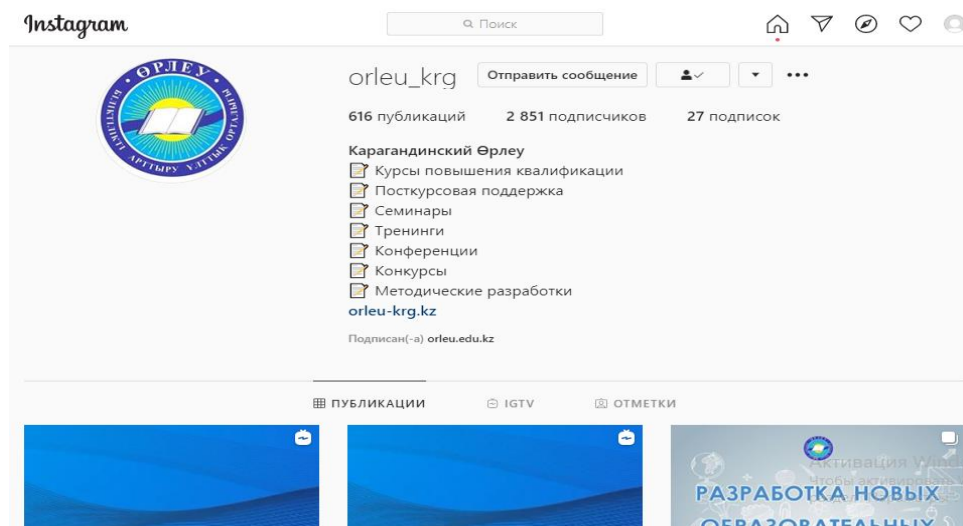

Рисунок 3. Бизнес-страница Instagram Карагандинского филиала

YouTube – это популярнейший сайт-видеохостинг, на котором можно смотреть и хранить видеоролики. Пользователи могут смотреть уже загруженные видео, загружать свои, оценивать их, комментировать, сохранять в закладки и делиться этими записями с другими [4].

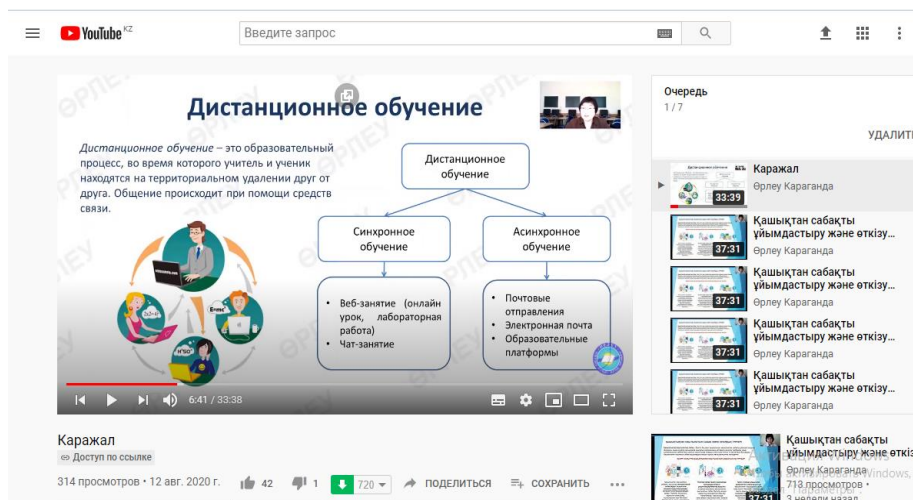

Рисунок 4. Вебинар для родителей и учащихся «Особенности и возможности дистанционного обучения»

Возможности YouTube профессорско-преподавательский состав Карагандинского «Өрлеу» использует для проведения курсов повышения квалификации, вебинаров, онлайн-встреч и Web-консультаций для слушателей на своем канале (рис. 4).

Данные платформы позволяют использовать интерактивные ресурсы для разных категорий педагогов всех ступеней обучения: от дошкольного до технического и профессионального образования.

Эффективность средств для удаленных коммуникаций педагоги часто недооценивают, особенно те, кто уже привык к традиционному «поучительному» методу преподавания. Но даже в этих условиях у обучающихся все равно всегда есть потребность в постоянном общении и обсуждении материала, в совместной работе над домашними заданиями. К сожалению, двадцать лет назад, когда большая часть современных специалистов были еще школьниками, существовали определенные ограничения в цифровых средствах связи. Обмениваться учебными материалами можно было только с помощью копировального аппарата.

В сети Интернет педагог способен подать пример того, как можно использовать социальные сети в профессиональной сфере. Одним неоспоримым достоинством социальных сетей в образовательной сфере является то, что они позволяют с лёгкостью распространять учебные материалы для закрепления темы, а также дополнительные пособия и материалы, которые могут отсутствовать в библиотеке. Более того, через социальные сети может консультировать, отвечать на вопросы и давать задания, можно сказать, что мобильность социальных сетей очевидна.

Возможно выделить следующие положительные аспекты применения социальных сетей в образовательном процессе:

1. Ориентация на обучающихся. Каждый школьник, студент в повседневной жизни так или иначе пользуется социальной сетью в развлекательных или коммуникационных целях, а теперь ее можно сориентировать и для получения образования.

2. Оперативный обмен сообщениями и документами в любом формате.

3. Дешевизна. Многие учебные заведения не могут позволить себе приобретать дорогостоящее программное обеспечение для организации коммуникации, а также сбора, обработки и хранения информации. Социальные сети же предоставляют все возможности для этого на абсолютно бесплатной основе, что особенно актуально в условиях острой нехватки финансов. Также использование социальных сетей в процессе обучения позволяет экономить расходные материалы (бумагу, краску и др.), поскольку материал в большинстве случаев можно не передавать на бумажных носителях.

4. Вовлеченность в коммуникационный процесс. Используя социальную сеть в образовательных целях, молодые люди овладевают коммуникационными навыками, а также учатся оперативно искать, обрабатывать и анализировать информацию.

5. Непрерывность учебного процесса. Социальные сети позволяют осуществлять постоянное взаимодействие педагога и обучающихся онлайн в удобное для всех время. Например, если в учебном заведении преподаватели и студенты пересекаются в основном только по расписанию во время занятия или в часы консультаций, то в социальной сети это можно делать ежедневно.

6. Повышение коммуникационного опыта педагога. Используя в работе социальные сети, не только обучающиеся, но и преподаватели повышают свои коммуникативные навыки и учатся общаться с обучающимися [2].

Однако использование социальных сетей не лишено определенных недостатков, среди которых можно выделить:

- 1) трудоемкость организации и поддержания на должном уровне учебного процесса;
- 2) присутствие в социальных сетях огромного количества постороннего содержимого развлекательного характера и интенсивный информационный и коммуникационный поток;
- 3) привязка к компьютерам и гаджетам;
- 4) сложность для преподавателей в оценке работы обучающихся в рамках привычных критериев оценки знаний, умений и компетенций студентов;
- 5) отсутствие непосредственного контакта между обучающимися и педагогами;
- 6) пренебрежение нормами и правилами сетевого этикета;
- 7) низкий уровень самоорганизации и слабые навыки рационального распределения рабочего и свободного времени [2].

Таким образом, несмотря на сложности, возникающие на первый взгляд, при грамотном подходе социальные сети могут дать массу возможностей как для педагога, так и для обучающихся в сфере образования, позволяя им общаться на одном языке. Поэтому педагогу можно и нужно идти в социальные сети — туда, где его подопечные проводят большую часть своего времени. И не забывать о том, что в Интернете ничего бесследно не исчезает и свою репутацию необходимо беречь.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Лямин А.В., Хоботова А.Р., Чежин М.С. Использование социальных сетей в образовании. – СПб: Университет ИТМО, 2015. – 67 с.
2. Абрамова О.М. Использование социальных сетей в образовательном процессе// Молодой ученый. – 2016. – №9. – С. 1055-1057.
3. Социальные сети для образовательного процесса [ЭР]. – Режим доступа: <https://clck.ru/QyZRr>
4. Левченкова К. Что такое Youtube? [ЭР]. – Режим доступа: <https://cutt.ly/zfYX3eI>
5. Блинов В. Что такое инстаграм и зачем он нужен [ЭР]. – Режим доступа: <https://cutt.ly/CfUeUPp>
6. Учитель в социальных сетях [ЭР]. – Режим доступа: <https://cutt.ly/RfUrGwi>

«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ
zhetkenbayeva_r@mail.ru

ЕРТЕ ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ ДАМУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Аннотация. Мақалада ерте жастағы балалардың әлеуметтік мақсатты мінез-құлықтың негізгі даму ерекшеліктері қарастырылған. Ерте жастағы балаларды мектепке дейінгі тәрбиелеу және оқыту – баланың өсуіне, дамуына, денсаулығына, тамақтануы мен гигиеналық талаптардың сақталуына тікелей ықпал етуші процесс ретінде сипатталған. Ерте жастағы баланың психикалық дамуының, бала өз ойынында әртүрлі заттарды икемді қолданған кезде заттық ойынды игерудің және оның сюжетті-көрсету ойынына біртіндеп көшудің ерекшеліктері көрсетілген.

Түйінді сөздер: ЮНЕСКО, ерте жастағы балалар, мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты, әлеуметтік-тұлғалық, дамыту, физикалық қауіпсіздік, эмоционалдық қорғалу.

Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында балаларды ерте дамыту мәселелері Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымдары (бұдан әрі – ЭЫДҰ) елдерінің саясатына шолуда ұсынылған. «ЭЫДҰ сарапшыларының ұсынымдарына сәйкес, Қазақстан ерте жастағы балаларға ерекше назар аударуы және 3 жасқа толмаған балаларға арналған мектепке дейінгі білім беруді белсенді түрде ілгерілетуі қажет. Сондықтан 1 жастан бастап бірінші сыныпқа қабылданғанға дейінгі мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуға мемлекеттік білім беру тапсырысын қамтамасыз ету талап етіледі» [1; 9].

Сонымен қатар 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартында «ерте дамыту – баланы туғаннан үш жасқа дейін дене, зияткерлік және эмоционалдық дамытуға бағытталған шаралар кешенін жүзеге асыру» термині ұсынылған [2].

Қолданыстағы мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартында 1 жастан 6 жасқа дейінгі тәрбиеленушілердің шеберлігі мен дағдыларының тізімі ұсынылған, ал мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың Типтік оқу бағдарламасының мазмұны ерте жастан бастап білім беру міндеттерін жүзеге асыруға бағытталған.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты және Типтік оқу жоспары 1 жастан бастап ұсынылғанымен, қазіргі заманғы мектепке дейінгі ұйымдарда балалар кіші топтан қабылданады және ерте жастағы топтар барлық балабақшаларда жұмыс істемейді.

Алайда 1 жастан 2 жасқа дейінгі балаларды мектепке дейінгі тәрбиемен және оқытумен қамту мәселесінің қазіргі жай-күйіне қарамастан, эксперименттік ғылым баланың дамуындағы ерте жастың маңыздылығы туралы дәлелдер келтіреді.

Осы жас кезеңі – баланың қиялдауы, қарым-қатынасқа бейімделуі, өзінің іс-әрекетін ұйымдастыра білуі сияқты қабілеттерін қалыптастыруға қолайлы (сензитивті) кезең. Бұл қабілеттердің дамуы баланың мектепке даярлығын қамтамасыз етуге ықпал ететін құзыреттілік жүйесін қалыптастыруға негіз болатыны теориялық және практикалық тұрғыда жан-жақты қарастырылуда.

ЮНЕСКО анықтамалығында «ерте жастағы балаларды мектепке дейінгі тәрбиелеу және оқыту – баланың өсуіне, дамуына, денсаулығына, тамақтануы мен гигиеналық талаптардың сақталуына тікелей ықпал етуші процесс.

Мектепке дейінгі ерте білім беру баланың дүниеге келген сәтінен бастап, оның бастауыш мектепке баруына дейін танымдық-сөйлеу, физикалық, әлеуметтік-тұлғалық және көркем-эстетикалық дамуына ықпал етеді» – деп көрсетілген.

Өмірдің алғашқы жылдары – әр баланың өміріндегі ең маңызды кезең. Бұл уақытта оның одан әрі дамуы мен әл-ауқатының негізі қаланады. Ерте жаста органдар мен жүйелердің, ең алдымен ми функциясының қалыптасуының ерекше кезеңі. Ми қыртысының функциялары тек тұқым қуалайтын болып қана қоймай, ағзаның қоршаған ортамен өзара әрекеттесуі нәтижесінде дамиды дәлелденді. Бұл әсіресе өмірдің алғашқы үш жылында қарқынды жүреді. Осы кезеңде дененің одан әрі дамуын анықтайтын алғышарттардың қалыптасуының максималды қарқыны байқалады, сондықтан баланың толық дамуы мен денсаулығының негізін уақтылы құру маңызды.

Алғаш рет ерте балалық шақ ерекшеліктерінің бүкіл кешенін кеңес одағы кезінде бөбекжай ісінің негізін қалаушылардың бірі профессор Н.М. Аксарина қалыптастырды [3].

Ол немен ерекшеленеді?

Ерте жас дененің тез даму қарқынымен сипатталады. Дененің массасы мен ұзындығының тез өсуі, мидың барлық функцияларының дамуы балалық шақтың басқа кезеңінде байқала қоймайды. Бала дәрменсіз тіршілік иесі болып туады. Алайда, 2 айда онда шартты рефлексдері (әдеттері) пайда болады, өмірдің бірінші жылында тежеу реакциясы қалыптасады. Бұл уақытта сенсорика, қозғалыстар белсенді дамып, бала сөйлеуді игереді.

Ерте жастағы баланың тез даму қарқыны, өз кезегінде, бірқатар ерекшеліктерге ие. Ең алдымен – дамудың секіrmелігі. Ерте жастағы балаларды оқытудың негізі ең алдымен белгілі бір дағдыларды, білімді, өмірлік тәжірибені алу үшін қажет болатын еліктеу, жаңғырту, қарау және тыңдау, салыстыру, ажырату, жалпылау және т.б. қабілеттерді дамыту болып табылады.

Айта кету керек, ерте жастағы балалардың ерекшеліктері әлеуметтік мақсатты мінез-құлықтың негізгі принциптері қаланған кезде ерте жастағы балалық шақтың ерекшелігімен анықталады, ал ләззат, қуаныш немесе қайғы-қасіреттің эмоционалды реакциясы қарапайым сезімдердің, жанашырлықтың, жақсылықтың алғашқы көріністерінің дамуына ықпал етеді. Үлкендермен қарым-қатынас процесінде бала олардың мінез-құлқысының формасын, қоршаған ортамен қарым-қатынас сипатын игереді, оларды біртіндеп өз меншігіне айналдырады және психологтар айтқандай, «үлкендердің білімі мен дағдыларын иемденеді, әлемді олардың көздерімен көруді үйренеді».

Жас балаларды бақылай отырып, келесі қорытынды жасауға болады: баланың өмірінің алғашқы екі жылында дағдылар мен біліктерді игерудің қанықтылығы, жылдам даму қарқыны балалық шақтың келесі кезеңдеріне тән емес. Осы жастағы балалармен қарым-қатынастың қиындығы жас балалар өз тілектерін, сезімдерін, физиологиялық жағдайларын сөзбен жеткізе алмайтындығында. Ересектер баланың мінез-құлқындағы кішкене өзгерістерге сезімтал жауап беруі керек. Ересек адамның жеке қасиеттері баланың жеке басының дамуы үшін үлкен маңызға ие.

Ерте жастағы балалардың тағы бір ерекшелігі – жаңа туған нәрестеде дайын өмірлік қажеттіліктердің болуы мен оларды қанағаттандыру үшін әрекет ету тәсілінің

болмауы арасындағы қарама-қайшылықты жеңу қажеттілігі, ол өмірдің алғашқы кезеңінде баланың психикалық дамуының қозғаушы күші болып табылады [4; 79].

«Ерте жастағы балалық шақ – бұл ата-аналардан Конвенцияда қамтылған баланың әл-ауқатының барлық аспектілеріне байланысты көптеген (және қарқынды) міндеттерді орындауды талап ететін кезең:

олардың өмір сүруі, денсаулығы, физикалық қауіпсіздігі және эмоционалдық қорғалуы, өмір сүру жағдайлары мен күтімнің сапасы, ойындар мен оқытуға қатысу мүмкіндіктері, сондай-ақ өз көзқарастарын білдіру еркіндігі. Осыған байланысты балалардың құқықтарын жүзеге асыру көбіне оларға қамқорлық жасауға жауапты адамдардың әл-ауқаты мен ресурстарының болуына байланысты. Бұл қарым-қатынасты тану ата-аналарға, заңды қамқоршыларға және бала күтімі қызметтерін ұсынатын басқа адамдарға көрсетілетін көмек пен қызметтерді жоспарлаудың маңызды бастауы болып табылады» [5; 1].

Белгілі ғалым А. Меңжанова ерте жастағы балалардың «ақыл-ой тәрбиесінің мақсаты – балаларды табиғат пен қоғамдық өмірдің сан қилы қарапайым құбылыстары жайлы біліммен қаруландыру, сезім мен қабылдау ерекшеліктерін жетілдіру арқылы ақыл-ой қабілетін (зейін, ой, ес, қиял, тез және дұрыс шешім қабылдау, тұжырымдау, игерген әдет пен дағдыны, білімді іс-әрекет үдерісінде туған міндеттерді шешуге пайдалана білу, өз еңбегінің сапасын, оның қорытындысын, ынта-ықыласын болжай алу) дамытуды қамтамасыз ету», – деп анықтаған [6].

Ерте жаста бала көрнекі-әрекеттік ойлау мен сөйлеуге ие. Бұл функциялар ерте жас кезіндегі ең маңызды жаңадан пайда болған түрлері болып саналады. Балада белсенді сөйлеу қалыптасады, бұл процеске айналадағы ересектермен бірлескен әрекет көмектеседі. Сөйлеуді қалыптастыру процесінің екінші жағы – балаға бағытталған сөйлеудің мағынасын түсіну. Осы кезеңде баланың айналасындағы ата-ана немесе басқа ересектер баланың сөздерін көтермелеп, ынталандыруы керек. Баланың қимылмен көрсетілген тілектерін орындамай, алайда баланы өз қалауын білдіруге итермелеу керек. Бұл жағдайда ештеңе мәжбүрлі түрде болмауы керек. Бұл кезеңде сөйлеу баланы сыртқы әлеммен таныстыру құралына айналады және ересек адамның баланың мінез-құлқын реттеуге, оның қызметін бағыттауға мүмкіндік береді [7].

Нәресте кезінен бастап бала заттармен кейбір манипуляцияларды, оған ересектер көрсеткен әрекеттерді үйренеді. Бұл игерілген манипуляциялар баланы жаңа заттарға ауысуын үйретеді, тіпті кейбір сәтті әрекеттерді ол өз бетінше игереді.

Баланың нәрестеден ерте балалық шаққа ауысуы әлемге жаңа көзқарас объектілерінің пайда болуымен белгіленеді. Енді балаға арналған заттар – бұл енді басқаруға болатын заттар ғана емес, сонымен қатар әртүрлі мақсаттағы заттар, сондай-ақ белгілі оларды пайдаланудың бір әдісі. Ерте жастағы балаға ересек адам сияқты көмекші және тәлімгер рөлі берілген заттармен әрекет ету дағдыларын игеру қызықты болады. Ересектер балаға әр тақырыптың мақсатын түсінуге және білуге көмектеседі. Пәндік қызметті игере отырып, бала белгілі бір заттың не үшін қызмет ететінін және оны қалай қолдануға болатындығын білуге тырысады. Заттармен іс-әрекет баланың дамуына ықпал ету үшін, оны қоршаған кеңістікті көп ойыншықтармен жүктеуге болмайды [7].

Үш жасқа жақындаған кезде бөбекте іс-әрекеттердің басқа түрлері пайда болады. Бала ойнауды үйренеді, өнімді іс-әрекеттерді ұғынады, яғни сурет салуды, мүсіндеуді және құрастыруды үйренеді. Ерте жастағы баланың психикалық дамуы бала өз ойынында әртүрлі заттарды икемді қолданған кезде заттық ойынды игеруді және оның сюжетті-көрсету ойынына біртіндеп көшуді ұйғарады. Сонымен қатар,

бала өзінің ойындарында сыртқы әлемді жаңғыртады. Көбінесе белгілі бір ересек адамда, негізінен ата-аналардың бірінде байқалатын әрекеттер қайталанады. Сонымен бірге ол: «сен мұны анаң немесе әкең сияқты жасайсың» дегенді естігенде келісе кетеді. Дамудың барлық кезеңдері баланың сюжетті-рөлдік ойындарының алғышарттарын береді, ол заттардың атын өзгерткен кезде, өзін ойындағы ересектермен теңестіреді және өзін басқа атпен атай алады.

Ете жастағы баланың дамуы көбінесе тек оның ой-өрісінің кеңеюі және дағдыларының дамуы деп түсініледі. Ол оқыту және әртүрлі білімдерді жинақтау деп түсініледі. Баланың эмоционалдық және әлеуметтік аясын, оның тәуелсіздігін, белсенділігін «даму» ұғымымен байланыстырмайды, бұл, әрине, терең қате түсінік. Шын мәнінде, ерте даму – бұл бала үшін ыңғайлы жағдайлардың кешені, онда ол әлем мен жаңа білімді тануға оңай болады. Бұл, ең алдымен, баланың айналасындағы кеңістікті ұйымдастыруды қамтиды: қоршаған орта баланы жан-жақты дамытатындай болуы керек.

Даму – бұл әрқашан жаңа сапаның, сапалы жаңа нәрсенің пайда болуы. Балалардың дамуына қосымшада бұл әлемге жаңа көзқарастың, жаңа қабілеттердің, тілектердің, қызығушылықтардың және іс-әрекетке шақырулардың пайда болуын білдіреді.

Егер баланың өзі бірдеңе ойлап тауып, бірдеңе жасаса, өзі бір нәрсеге ұмтылса, оның барлығы әрдайым баланың бастамасы мен тәуелсіздігінде көрінеді [7].

Бір жастан үш жасқа дейінгі балалар қоршаған заттармен әрекеттесу құштарлығымен ерекшеленеді. Олар ыдыс-аяқты тарсылдатуды, түймелерді қораптан алып салуды, қағазды умаждап жыртуды, дөңгелектерді айналдыруды және т.б. жақсы көреді. Бұл баланың ең басты даму қызметі болып табылады.

Психологияда баланың заттармен әрекеті (заттық іс-әрекет) жетекші болып саналады, өйткені онда психиканың барлық аспектілері мен баланың жеке басы дамиды. Біріншіден, баланың қабылдауының дамуы заттық іс-әрекетте жүреді, ал осы жастағы басты міндет – әлемді қабылдауды үйрену, ондағы жеке қасиеттерді бөліп көрсету. Үш жасқа дейінгі баланың ойлауы негізінен тікелей сипатта болады – ол қабылданатын заттар арасында байланыс орнатады. Зейін қабылдау арқылы да анықталады – ол тек оның көру аймағында болатындығына мұқият бола алады. Сонымен қатар баланың барлық алаңдаушылығы қабылданатын заттар мен құбылыстарда шоғырлынған.

Жас баланың дамуындағы басты оқиға – сөйлеуді игеру болып табылады. Сөйлеудің пайда болуы баланың барлық психикалық процестерін қалпына келтіреді және оның дамуының жаңа, ерекше маңызды болашағын ашады. Алайда сөйлеуді игеру бірден болмайды, сонымен қатар бірнеше кезеңдерден өтеді.

Өмірдің бірінші жылында әлі сөз жоқ. Оны басқа, ауызша емес қарым-қатынас құралдары алмастырады – эмоционалдық білдірулер, мимика, содан кейін қимылдар, позалар, қозғалулар, вокализациялар (әндету). Өмірдің екінші-үшінші жылдарында бала негізінен адам тілін үйренеді және сөйлеу арқылы сөйлесе бастайды. Осы екі кезеңнің арасында бала біздің емес, өзінің бала тілінде сөйлей бастайтын таңғажайып кезең бар. Балалар психологиясындағы бұл кезең «автономды балалар сөйлеуі» кезеңі деп аталады. «Балалар тілі» ересек адамнан, біріншіден, сөздердің дыбысымен, екіншіден, олардың мағынасымен ерекшеленеді [8].

Балалардың сөйлеуіндегі автономды кезең – әр баланың дамуында болады. Бұл кезеңде баланың сөйлеуі бар ма, жоқ па деп айту мүмкін емес, өйткені оның «ересек» мағынасында сөйлеуі жоқ, сонымен қатар ол сөйлейді. Баланың сөйлеуін дамытудың келесі кезеңі оның алғашқы шынайы сөздерінің пайда болуымен белгіленеді.

Сонымен, баланың дамуы, ең алдымен, оның белсенділігін, тәуелсіздігін, қоршаған әлемге эмоционалдық жауаптылығын қалыптастыру. Баланың іс-әрекетінде оның мүдделері де, бір нәрсе жасауға, өмірге қатысуға деген ұмтылысы да, оның практикалық мүмкіндіктері де (іскерліктері мен әрекет ету тәсілдері) қалыптасады [8].

Баланың жетістіктерінің призмасы арқылы «Мен» жаңа көрінісі балалық өзін-өзі тануының қарқынды дамуына мүмкіндік береді. Баланың «Мені» оның іс-әрекетінің нәтижесінде, оған сәйкес келмейтін объект ретінде пайда болады. Бұл дегеніміз, бала ішкі, идеалды жоспарда емес, оның жетістіктерін бағалаудың сыртқы сипатына ие қарапайым рефлексия жасай алады.

Осындай «Мен» жүйесінің қалыптасуы, ең алдымен санақ нүктесі болып табылатын басқалар бағалайтын жетістік – мектепке дейінгі балалық шаққа көшуді білдіреді.

ӘДЕБИЕТ ТІЗІМІ

1. Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы [ЭР]. – Қол жетімді режимі: <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1900000988>
2. Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы [ЭР]. – Қол жетімді режимі: <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1800017669>
3. Особенности психического развития детей раннего возраста [ЭР]. – Режим доступа: <https://clck.ru/Qikdg>
4. Зуева А.Д. Особенности детей раннего возраста [ЭР]. – Режим доступа: <https://moluch.ru/conf/ped/archive/69/3630/>
5. Развитие детей в раннем возрасте в Европейском регионе: потребности, тенденции и разработка политики. Обзор на основе оценки пяти стран. Всемирная организация здравоохранения, 2014 [ЭР]. – Режим доступа: <https://clck.ru/QeruJ>
6. Мектепке дейінгі ерте жастағы балаларды сенсорлық дамыту бойынша педагогтың кәсіби құзіреттілігін жетілдіру: әдіст.нұсқаулық/ құраст: Р.Жеткенбаева, У.Майбасова – Қарағанды, 2016. – 35 бет.
7. Лисина М.И. Формирование личности ребенка в общении. – Питер, 2009. – 320 с.
8. Рузская А.Г., Мещерякова С.Ю. Развитие речи. Игры и занятия с детьми раннего возраста. 1-3 года. – М.: Мозаика-Синтез, 2007. – 60 с.

М.А.МУКУШЕВА

«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ
mukusheva.m@orleu-edu.kz

А.С.САПАРОВА

Қарағанды қ. «№95 гимназия» КММ
saparova.aynagul.68@mail.ru

ҚАШЫҚТАН ОҚЫТУДА ПЕДАГОГТАРДЫҢ БІЛІКТІЛІГІН АРТТЫРУ КУРСТАРЫНЫҢ МАЗМҰНЫН ІРІКТЕУ ТӘСІЛДЕРІ

Аннотация. Мақалада қашықтан оқытуда педагогтардың біліктілігін арттыру курстарына қойылатын талаптар мен ұсыныстар қарастырылады. Қашықтан оқытуда интернет платформаларын қолданылу бойынша педагогтарға ұсыныстар беріледі. Педагогтардың қашықтан оқыту барысында кәсіби-теориялық білімін кеңейтуге, қашықтан оқытуда ұсынылатын тапсырмалардың мақсаты, мазмұны, кезеңдері және әдістері ұсынылады.

Түйін сөздер: қашықтан оқыту, оқыту мазмұны, оқытуды ұйымдастыру құрылымы, оқыту мазмұны, тапсырма әзірлеу кезеңдері, оқыту әдістері, білім беру платформалары

ҚР Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» Қазақстан халқына Жолдауында «Мұғалімдер, оқушылар және ата-аналар күндіз-түні «WhatsApp»-тан бас көтермейтін болды. Толыққанды оқу үдерісі үшін қажетті барлық функциялары бар бірыңғай онлайн білім беру платформасын шұғыл әзірлеу қажет» деп көрсетті. Біз бұл мәселеге неғұрлым дәйектілік қажеттігін терең түсініп, байыппен қарауды педагогтардан талап етті [1].

Президенттің тапсырмасы бойынша ұсынылған қазіргі жаңа заман талап еткен бұл бастама көпшіліктің қызу талқысына түсті.

«Өрлеу» БАҰО» АҚ YouTube-тегі Білім беру арнасына 2020-2021 оқу жылына педагогтерге, ата-аналарға және оқушыларға оқу үдерісінде пайдалануға арналған сабақтардың цифрлық бейнеконтентін орналастыру туралы ақпаратты жариялады. Қазақстан педагогтері «Өрлеу» Білім беру арнасында оқушыларға қашықтан оқыту форматында оқуға нақты көмек көрсететін сандық сабақтардың 5000-нан астам контентімен таныса алады. I тоқсанның қазақ және орыс тілдеріндегі бастауыш және орта мектептердің барлық оқу пәндері бойынша цифрлық сабақтар сараптамадан өтіп, «Өрлеу» Білім беру арнасында» қол жетімді түрде орналастырылған.

Педагогтардың біліктілігін арттыру курстарын қашықтан оқыту тәжірибесі мұғалімдердің оқытуда қолдануына тиімді білім технологиялары арқылы оқу процесін ұйымдастыру бойынша кәсіби құзырлылығын қалыптастыруды көздейді. Сонымен қатар, тыңдаушылардың функционалдық сауаттылығын дамытуға бағытталған қашықтықтан сабақты ұйымдастырудың әдістемелік ерекшеліктерін ескере отырып, АКТ қолданудың психологиялық-педагогикалық негіздерін зерделейді. Курс барысында ZOOM, MicrosoftTEAMS, GoogleClassRoom, Discord, Kundelik.Kz, ClassDojo интернет платформалармен, Smart-құрылғы мен ақпараттық-коммуникациялық технология қосымшаларымен және цифрлық білім ресурстарымен (BilimLand, Daryn.online) және компьютерлік оргтехника құралдарымен жұмыс жасау дағдыларын қалыптастыруды реттейді.

Қашықтықтан оқыту жағдайында білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау және ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалана отырып, оқыту әдістері мен ұйымдастыру формаларын, педагогикалық процесті жоспарлау дағдыларын меңгеру арқылы сандық білім беру ресурстарын құруды қамтиды [2].

Заманауи қашықтан оқыту үдерісінде педагог үшін компьютерді қосу, «Күнделікті» толтыра білу және ZOOM-ға шығу жеткіліксіз. Сол себепті, білім беру ұйымы таңдаған Интернет-платформа талаптарға жауап беруі тиіс:

- қашықтықтан оқыту кезінде сабақтарды әзірлеу және толықтыру үшін икемді құралдардың болуы;
- білім алушылардың бірлескен жұмысын қолдау (форумдар, чаттар, құжаттармен, тұсаукесерлермен жұмыс және т. б.);
- пәндер бойынша үлгілік оқу бағдарламаларына сәйкес ақпаратқа, оқу материалдарына, Интернет желісі (Web-портал) арқылы білім беру платформасының сервистеріне қол жеткізу;
- стриминг режимін қамтамасыз ету;
- педагогтер мен білім алушылар үшін; – оқытудың барлық кезеңінде білім алушылармен жұмыстың көрсетілуі;
- дербес компьютерлерде арнайы бағдарламалық қамтамасыз етуді орнату қажеттілігінің болмауы;
- тегін мобильді қосымшаны орнату мүмкіндігі;
- кез келген құрылғыларда (компьютерлер, планшеттер, смартфондар) іске қосу мүмкіндігі.

Қашықтан оқыту форматтағы сабақтарға арналған ұсыныстар:

1) синхронды форматта оқыту кезінде тікелей трансляция үшін оқу процесін асинхронды оқыту форматымен үйлестіре отырып, СанПИН-ге сәйкес сабақтың 10-нан 30 минутына дейін бөлуге болады.

2) мұғалім білім алушыларды сабаққа стриминг режимінде алдын ала дайындап, оларға іс-қимыл алгоритмі бар жадынама беруі қажет.

Сабаққа дейін білім алушыға: – қолжетімді қосымшаны өз құрылғысына жүктеу; – қосымша құралдарының жұмысын тексеру (микрофон, видео, экранды көрсету және т. б.);

- сабақ алдында 10-15 минут бұрын платформаға қосылуды тексеру қажет;
- тіркелу үшін өз тегіңізді және Атыңызды, сыныбыңызды пайдалану; сабақ барысында:
 - бөгде дыбыстардың болмауын қамтамасыз ету;
 - микрофон режимін қадағалау (қажет болған жағдайда ғана қосу); – бейне режимін бақылау;
 - этикалық мінез-құлық нормаларын сақтау.

Қашықтан оқыту тәжірибесі мектеп педагогтарының сабақ үдерісінде тапсырма ұсынуда көп зерделеуді, талдауды, құрастыруды талап ететінін жеткізді. Қысқа мерзімді сабақ құрастыруда бағалау критерийіне сай құрастырылған тапсырма тиімді болды ма? Осы сұраққа жауап берейік.

Қашықтан оқыту тапсырмаларын өз бетінше құрастыру үшін мұғалімге келесі қадамдарды ұсынуға болады:

1. Пәннің оқу бағдарламасымен, оқу жоспарымен танысу, оқу мақсаттарына талдау жасау.

2. Таңдалған оқу мақсаты бойынша Блум таксономиясына сүйеніп бағалау критерийлерін құрастыру.

3. Тапсырма құрастыру кезінде саралауды қамтамасыз ету үшін бағалау критерийлерін ойлау дағдыларының деңгейлеріне сәйкестендіру.

4. Бағалау критерийлері мен ойлау дағдылары деңгейлеріне сәйкес тапсырмалар құрастыру.

5. Әр тапсырмаға оның орындалу кезеңдерін сипаттайтын дескрипторлар құрастыру.

Мұғалім тапсырманы оқу мәнмәтінін, оқушылардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып таңдайды немесе құрастырады. Қалыптастырушы бағалау білім алушылардың оқыту мақсатына жету мониторингін жүргізу және орындалған үй жұмысы мен педагогтің жазбаша түрдегі (дәптерге немесе күнделікке) немесе ауызша ұсынымдарының қорытындысын ескере отырып, сараланған жұмыстарды одан әрі жалғастыру үшін жүргізіледі. Қалыптастырушы бағалауға қатысты білім алушылардың саны мен кері байланыс беру жиілігін педагог өзі анықтайды [3].

Тапсырманы әзірлеудің 1-кезеңі оқу бағдарламасын, нақтырақ айтқанда пәннің ұзақ мерзімді жоспарын талдаудан басталады. Тақырыптар аясындағы оқу мақсаттарына талдау жасап, қандай пәндік білім-біліктер мен пәнүсті дағдылар күтілетін нәтижелер ретінде қарастырылғаны және бағаланатыны анықталады. Танымдық саладағы оқу мақсаттарының Блум таксономиясы бойынша жіктелуі бағалауға арналған тапсырмаларды әзірлеу және сараптау процесінде кеңінен қолданылады. Бастапқы және түзетілген Блум таксономиясы оқуды күрделілік деңгейінің өсуі бойынша алты танымдық деңгейге бөледі. Әрбір жоғары деңгей алдыңғы деңгейде меңгерген дағдыларға негізделеді. Оқу мақсаттарын Блум таксономиясы бойынша жіктеуде бағалау критерийлерін құруда мұғалім басшылыққа алатын зат есім мен етістіктерді дұрыс қолдану маңызды.

Етістік қол жеткізу көзделетін танымдық санатқа немесе деңгейге, ал зат есім оқушының меңгеріп, көрсетуі тиіс тапсырманың түріне бағытталуы тиіс.

Тапсырма әзірлеудің 2-кезеңі – оқу бағдарламасына сәйкес оқу мақсаттарының негізінде бағалау критерийлерін құрастыру. Бағалау критерийлерін анықтау үшін келесі сұрақтардың төңірегінде ойланып көрейік:

- Практикада объективті бағалау бар ма?
- Бағалаудың шынайылығы неден көрінеді?
- Бағалау шынайы болуы үшін қандай талаптарды орындау керек?
- Бағалау критерийі деген не?
- Бағалау критерийлері қандай болуы керек?

Бағалау критерийі – білім алушының оқу жетістіктерін бағалауға негіз болатын белгі. Бағалау критерийі оқу мақсаттарына жету қалай тексерілетінін көрсетеді, яғни, оқушы оқу мақсаттарына жеткенін көрсету үшін нені орындау қажеттігін сипаттайды. Сондықтан бағалау критерийлері өлшемді, оқушының оқу мақсаттарына жету деңгейін анықтайтындай болуы керек. Сонымен қатар бағалау критерийлері орындалатын, яғни оқу мақсаттарына сәйкес анықталған болуы тиіс және оқу мақсаттарының аясынан шықпауы керек. Олар мұғалім мен оқушы үшін нақты, анық және түсінікті болуы тиіс. Оқу процесіне қатысушылардың барлығы оқушы оқу мақсатына қандай нақты әрекет арқылы жеткенін көрсетуі қажет екендігін түсінуі тиіс, мысалы атау, анықтау, көрсету, шешу.

Оқу мақсатына сәйкес қанша бағалау критерийі болуы тиіс?

Бағалау критерийлерінің санын көбейтпеген жөн. Әдетте, оқу мақсатының маңызды тұстарын бағалау орынды болып табылады. Сондықтан бағалау критерийлерінің санын азайтыңыз, барлығын қамтуға тырыспаңыз. Оқу мақсаттарының деңгейі мен көлемін есепке алыңыз.

Тапсырма әзірлеудің 3-кезеңінде, тапсырмаларды саралауды қамтамасыз ету үшін бағалау критерийлерін ойлау дағдыларының деңгейлеріне сәйкестендіру қажет.

Ойлау дағдыларының деңгейлері неліктен маңызды?

Ойлау дағдыларының деңгейі – әрбір деңгейі ойлау дағдыларын анықтауды қалыптастыруға бағытталған оқу мақсаттарының иерархиялық өзара байланыстағы жүйесі. Дағдыларды дәл анықтау критериалды бағалаудың маңызды аспектісі болып табылады. Критериалды бағалау жүйесінде ойлау дағдыларының деңгейлері үш топтың аясында қарастырылады:

- білу және түсіну;
- қолдану;
- жоғары деңгей дағдылары (талдау, жинақтау, бағалау).

Бағалау критерийлерін Блум таксономиясы бойынша тиісінше ойлау дағдыларының деңгейіне дұрыс сәйкестендіру, мысалы бағалау критерийі «Білу» немесе «Түсіну» деңгейіне сәйкес келетінін анықтау, мұғалімге күтілетін нәтижеге бағытталған оқушы әрекетін дұрыс таңдауға және соған сәйкес келетін тапсырманы әзірлеуге көмектеседі.

Бағалау критерийлерінің сапасын бағалау үшін бірқатар талаптар белгіленген тексеру парағын қолдануға болады, мысалы:

1. Бағалау критерийі оқу мақсатымен байланысты.
2. Бағалау критерийі нақты, анық және тиянақты.
3. Бағалау критерийі бақылауға болатын (өлшенетін) нақты әрекетті сипаттайды.
4. Бағалау критерийі ойлау дағдыларының деңгейіне сәйкес келеді.
5. Бағалау критерийі күтілетін нәтижелерді көрсетеді.

Тексеру парағын бағалау критерийлеріне сараптама жасау үшін пайдалануға болады.

Тапсырма әзірлеудің 4-кезеңі – бағалау критерийлері мен ойлау дағдылары деңгейлеріне сәйкес тапсырмаларды әзірлеу.

Бағалауда қолданылатын тапсырмалар бірқатар талаптарға сәйкес құрылуы тиіс, атап айтқанда:

- тапсырма оқу мақсаттары, бағалау критерийлері мен ойлау дағдыларының деңгейлеріне сәйкес болуы керек;
- тапсырма оқушылардың жас ерекшеліктеріне сай келуі керек;
- тапсырмалар сараланған болуы керек, яғни оқушылардың жеке ерекшеліктерін, нақты айтқанда қабылдау мен ойлау, жұмыс істеу қарқыны, пәндік және пәнүсті дағдыларының қалыптасу деңгейінің ерекшеліктерін ескеру маңызды.
- тапсырмалар оқушыларды танымдық әрекетке ынталандыратындай алуан түрлі, нақты және түсінікті болуы тиіс.

Тапсырма әзірлеудің 5 кезеңінде әр тапсырмаға дескрипторлар құрастырылады.

Дескриптор дегеніміз не және оны әзірлеу барысында нені ескеру керек?

Дескриптор – тапсырмаларды орындау кезіндегі нақты қадамдарды көрсететін сипаттама. Мұғалімнің қабылдаған шешімі объективті болу үшін тапсырмаларда қолданылатын дескрипторлар анық және нақты болуы қажет. Дескрипторлар тапсырманы орындауда оқушыға нақты қай жерде қиын болғанын анықтауға мүмкіндік береді. Бұл оқушыларға тиімді кері байланыс беруге және қайталап оқуға арналған бағдарламалық материалдың қажетті көлемін анықтауға мүмкіндік береді [4].

Тапсырма әзірлеу барысында неге назар аудару керек?

Білім алушылар үшін жақсы практикалық тапсырма құрастыру – жай ғана техникалық тұрғыдан жүзеге асыру емес, ол – түсіну мәселесі, себебі олар алған білімін тәжірибеде қолданатын болады. Тапсырманы құрастыру барысында тапсырма әзірлеуші мұғалім қандай кезеңдерден өтеді?

Тапсырма әзірлеудің *жоспарлау, құрастыру, сараптау, қолдану, талдау* сияқты бірнеше кезеңдерін атап өтуге болады.

Жоспарлау кезеңінде бағалауға арналған тапсырманың әзірлеу мақсаты мен міндеттері айқындалып, қажетті құжаттар анықталады.

Құрастыру кезеңінде пәннің оқу бағдарламасын, спецификацияны қолдану арқылы тапсырма әзірленеді.

Сараптама жасау кезеңінде тапсырманың сапасын талдап, материал қайта қаралады, қажет болған жағдайда тиісті өзгертулер енгізіледі.

Қолдану кезеңінде белгіленген уақыт пен жағдайға сәйкес тапсырма қолданысқа енеді.

Талдау кезеңінде тапсырманы қолдану нәтижесі талданады, қажет болған жағдайда өзгертулер енгізіледі.

Қашықтан оқыту тапсырмасын әзірлеу барысында оқу мақсаттарын, бағалау критерилерін есте ұстау маңызды. Бұл мазмұнды және тиімді практикалық тапсырма құрастыруға ықпал етеді.

Сонымен қатар оқытуда интернет платформаларын қолданылу бойынша педагогтар ұсыныстарды орындау нәтижені көрсетеді. Педагогтардың қашықтан оқыту барысында кәсіби-теориялық білімін кеңейтуге, қашықтан оқытуда ұсынылатын тапсырмалардың мақсаты, мазмұны, кезеңдері және әдістерін ескеру қажет.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. ҚР Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» Қазақстан халқына Жолдауы. 1 қыркүйек 2020 жыл [ЭР]. – Қол жетімді режимі: <https://clck.ru/OphLC>

2. 2020-2021 оқу жылында Қазақстан Республикасының орта білім беру ұйымдарында оқу-тәрбие процесін ұйымдастырудың ерекшеліктері туралы. – Нұр-Сұлтан: Ы.Алтынсарин атындағы ҰБА, 2020.

3. Негізгі және жалпы орта мектеп мұғалімдеріне арналған критериалды бағалау бойынша нұсқаулық: Оқу-әдістемелік құрал/ О.И.Можаева, А.С.Шилибекова, Д.Б.Зиеденованың ред. – Астана: «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ, 2016.

4. Орыс тілінде оқытатын «Қазақ тілі мен әдебиеті» пәні бойынша «Бағалауға арналған тапсырмаларды әзірлеу және сараптама жасау» педагог кадрлардың біліктілігін арттыру курсының білім беру бағдарламасы. Мұғалімге арналған нұсқаулық. – Астана: «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ, 2016.

КГУ «Ушаковская СШ» с.Узынколь
Егиндыкольский район Акмолинская область
elena_petr_2011@mail.ru

ОБНОВЛЕННОЕ СОДЕРЖАНИЕ ОБРАЗОВАНИЯ В РАМКАХ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ

Аннотация. Дистанционное обучение – это способ обучения на расстоянии с использованием интернет-технологий, при котором учитель и ученики находятся в различных местах. Работать в режиме дистанционного обучения одновременно очень интересно и непросто. Чтобы достойно организовать учебный процесс в условиях вынужденного карантина, необходимо освоить много новых технологий, цифровых образовательных ресурсов, возможности образовательных платформ. Одной из актуальных проблем сегодня, в связи с действующим в стране режимом ЧП на фоне пандемии коронавируса, является вопрос о том, как результативно обучить всех наших учащихся и каждого обучающегося в отдельности.

Ключевые слова: дистанционное обучение, Googl-форма, суммативное оценивание, gmail.com.

В апреле 2020 года в рамках усиления мер по борьбе с распространением коронавируса казахстанские школы вынуждены были начать четвертую четверть текущего учебного года дистанционно, что поставило перед учителями новые задачи. Одной из них стало сохранение подходов преподавания – использование активных методов, диалогового обучения, групповой работы и т.д.

Учиться дистанционно, как показывает наша небольшая практика, можно интересно и с увлечением, применяя все те методы, которые есть в копилке каждого преподавателя. Для понимания плюсов и минусов такой формы обучения является необходимым для начала разобраться с понятием, что же представляет собой дистанционное обучение вообще и в начальной школе, в частности. Дистанционное обучение – это процесс передачи знаний, формирования навыков во время интерактивного взаимодействия между учителем и учеником и интерактивным источником информационного ресурса. Дистанционное обучение отражает все компоненты, присущие образовательному процессу, с той лишь существенной разницей, что они получают возможность реализации в контексте внедрения инструментов ИКТ [1]. Понятие «дистанционное обучение» применимо к форме обучения, при которой учитель и ученики разделены расстоянием, что вводит в учебный процесс новые формы взаимодействия [2;336].

Считаем необходимым выделить ряд особенностей, которые должны быть присущи любому типу дистанционного обучения, чтобы оно стало эффективным:

- дистанционное обучение требует более точного и детального планирования организации деятельности младшего школьника; четкого определения целей и задач обучения;
- получение учеником необходимых учебных материалов;
- интерактивность – ключевое понятие реализации образовательных программ дистанционного обучения [3]. Уроки дистанционного обучения должны обеспечивать максимально возможную интерактивность между учеником и учителем, обратную связь между учеником и учебным материалом, а также давать возможность группового обучения;

– обратная связь должна быть оперативной, пооперационной, может быть и отсроченной в виде внешней оценки;

– мотивация – важнейший элемент любого обучения, особенно в начальной школе, которую необходимо поддерживать.

Вторая проблема, с которой столкнулись учителя в условиях дистанционного обучения, – это проведение суммативного оценивания за раздел (СОР) и суммативного оценивания за четверть (СОЧ). Изучив большое количество предлагаемых платформ, мы остановили свой выбор на использовании интернет платформы Google и ее сервиса «Google Формы». Этот сервис удобен тем, что позволяет педагогу на бесплатной основе создавать тесты и опросы, отправлять их другим пользователям и получать ответы. Поэтому мы использовали его для проверки текущих знаний учащихся за пройденный раздел в условиях дистанционного обучения.

Для работы в данном сервисе необходимо наличие почтового ящика gmail.com. Он есть абсолютно у всех, кто имеет смартфон. Ее удобство для учащихся заключается в следующем:

1. Ребенку не нужно дополнительно регистрироваться. Он проходит по ссылке, предоставленной учителем, сразу на лист заданий.
2. После выполнения и завершения задания он может проверить свои баллы, просмотрев ответы.
3. Предусмотрена обратная связь в виде комментария (рис. 1).

Рисунок 1. Обратная связь в виде комментария учителя

4. По теме, в которой учащийся допустил ошибки, можно предложить ему просмотреть обучающий фрагмент видеурока, поместив его тут же (рис.2).

✗ Подбери проверочные слова: шев...лились, др...жали, ни...кие. * 0 из 1

☐ шевелится, дрожь, низенький

☐ шевелиться, дрожать, занизить

☒ пошевелиться, дрожь, низко ✗

Правильный ответ

☒ шевелится, дрожь, низенький

Комментарий

Просмотри видеоролик и повтори правило, как проверить безударную гласную в корне слова.

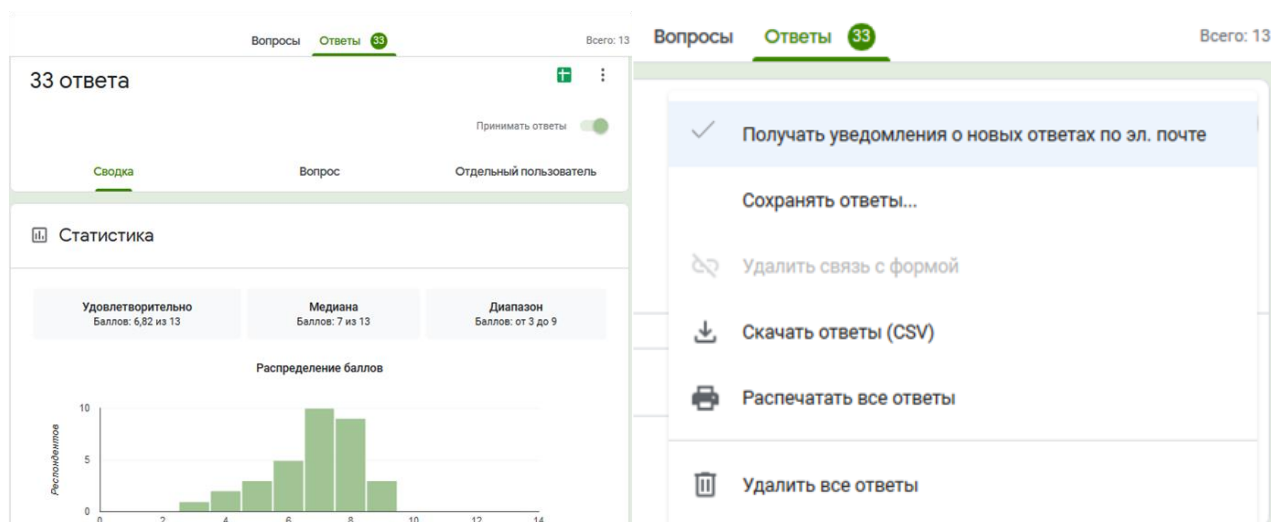
Звуки речи Ударные и безударные гласные Пра...

ЗК — СДЛСТВ ЧЛВЧСКГ БШН

Рисунок 2. Обратная связь посредством обучающего видеоролика

Данная форма удобна и для учителя тем, что:

1. Здесь предусмотрена форма отчета, позволяющая аккумулировать ответы детей по классу в целом (в виде таблицы, диаграмм), по вопросам и отдельно по каждому учащемуся (рис. 3).
2. Не нужно писать и отправлять обратную связь.
3. Не нужно тратить дополнительное время на проверку ответов – этот процесс полностью автоматизирован.

Подготовка к СОР - ПМ 4 кл (Ответы) ☆

Файл Изменить Вид Вставка Формат Данные Инструменты Форма Дополнения Подождите...

100% 123 По умолча... 10 B I A

Отметка времени	A	B	C	D	E	F
1	Отметка времени	Баппы	Фамилия, имя	1. Расшифруй понятие «	2. Укажи автора первого	3. «Болашак» (действие)
2	21.04.2020 12:20:43		7 / 13 Ларин Сергей	ликвидация безграмотно Каньш Сатпаев;		международная стипе
3	21.04.2020 12:23:55		7 / 13 Хажитов Карим	ликвидация безграмотно Каньш Сатпаев;		система интеллектуал
4	21.04.2020 12:27:08		3 / 13 Толмачев Миша	ликвидация безопасност Сакен Сейфуллин;		система интеллектуал
5	21.04.2020 12:33:32		8 / 13 Еглов Бекхан	ликвидация безграмотно Каньш Сатпаев;		международная стипе
6	21.04.2020 12:35:22		6 / 13 Милана Воронцова	ликвидация безграмотно Каньш Сатпаев;		международная стипе
7	21.04.2020 12:42:26		8 / 13 Волощук Влада	ликвидация безграмотно Каньш Сатпаев;		международная стипе
8	21.04.2020 12:44:33		5 / 13 Сыдыкова Наиля	ликвидация безопасност Сакен Сейфуллин;		международная стипе
9	21.04.2020 12:48:04		7 / 13 Сыдыкова Наиля	ликвидация безграмотно Сакен Сейфуллин;		международная стипе
10	21.04.2020 12:50:31		7 / 13 Сыдыкова Наиля	ликвидация безграмотно Каньш Сатпаев;		международная стипе
11	21.04.2020 12:51:14		6 / 13 Герасименко Софья	ликвидация безграмотно Каньш Сатпаев;		международная стипе
12	21.04.2020 12:52:59		8 / 13 Старушко Тамара	ликвидация безграмотно Каньш Сатпаев;		международная стипе
13	21.04.2020 12:54:55		8 / 13 Искандер Камалыдинов	ликвидация безграмотно Каньш Сатпаев;		международная стипе
14	21.04.2020 12:55:36		8 / 13 Сыдыкова Наиля	ликвидация безграмотно Каньш Сатпаев;		международная стипе
15	21.04.2020 13:01:49		9 / 13 Сыдыкова Наиля	ликвидация безграмотно Каньш Сатпаев;		международная стипе
16	21.04.2020 13:08:47		7 / 13 Киселев Артур	ликвидация безграмотно Каньш Сатпаев;		международная стипе
17	21.04.2020 13:19:01		8 / 13 Киселев Артур	ликвидация безграмотно Каньш Сатпаев;		международная стипе
18	21.04.2020 13:31:42		9 / 13 Котелевцева Варвара	ликвидация безграмотно Каньш Сатпаев;		международная стипе
19	21.04.2020 13:50:38		4 / 13 Мажитова Руслана	ликвидация безграмотно Каньш Сатпаев;		научная конференция
20	21.04.2020 13:53:03		4 / 13 Лорсанова ирсана	ликвидация безграмотно Каньш Сатпаев;		научная конференция
21	21.04.2020 13:57:36		7 / 13 Уралова Дана	ликвидация безграмотно Каньш Сатпаев;		международная стипе
22	21.04.2020 13:59:36		9 / 13 Лорсанова	ликвидация безграмотно Каньш Сатпаев;		международная стипе

Рисунок 3. Формы автоматизированной отчетности

Процесс работы с сервиса «Google Формы» заключается в следующем:

– После создания учителем листа с заданиями на него отправляется ссылка в социальную сеть на ваш выбор. Это может быть электронная почта, популярные мессенджеры WhatsApp или Телеграм.

– Ребенок, получив эту ссылку, может самостоятельно автоматически по ней пройти для выполнения работы с любого гаджета: ноутбука, планшета, смартфона.

– Также учитель может отследить путем настроек время на заполнение и отправку формы. В случае, если установлено определенное время на выполнение задания, по его истечению ссылка становится недоступной. Это позволяет соблюсти требование к выполнению суммативного задания, ограниченного 40 мин.

Пример работы для суммативного оценивания, разработанного с помощью сервиса «Google Формы», приведен на рисунке 4.

Суммативное оценивание за раздел по естествознанию

СОР по естествознанию

4 класс

Фамилия, имя *

Классный ответ

Ученик, класс (4 А) *

Классный ответ

Ты приступаешь к выполнению СОР. Прочти инструкции.

Внимательно изучи инструкции!

1. Перед тобой форма с СОРом
2. Начни с легких вопросов, затем переходи к сложным.
3. Если что-то непонятно, выйди отсюда: или сфотографируй на телефон, выведи его учителю.
4. Будь внимателен, не допускай ошибок в работе.

Удачи!

1. Вращение Земли вокруг Солнца происходит со стороны Земли, называемой *
 - ☐ Южная
 - ☐ Северная
 - ☐ Западная
 - ☐ Восточная
2. Напиши название самого большого океана на Земле. *
 - ☐ Атлантический
 - ☐ Северный Ледовитый
 - ☐ Тихий
3. Определи по картинке, где изображена комета. Отметь соответствующую цифру. *
 - ☐ 1
 - ☐ 2
 - ☐ 3
4. Как называется явление, которое происходит на Земле из-за её вращения вокруг Солнца? *
 - ☐ Дневной свет
 - ☐ Дневная тень
 - ☐ Полночь
5. Какая сила возникает при нарушении теплопроводности? *
 - ☐ Тепловая
 - ☐ Тепловая
 - ☐ Тепловая
6. Куда направлена Архимедова сила? *
 - ☐ Вниз
 - ☐ Вверх
 - ☐ Вправо
7. Если сила тяжести больше Архимедовой силы, то тело *
 - ☐ Тонет
 - ☐ Выплывает
 - ☐ Попадает в воду
8. Действует ли Архимедова сила на тело, находящееся в воздухе? *
 - ☐ Нет, она действует только в воде
 - ☐ Да
 - ☐ Нет, вода, тело всё время находится в воздухе

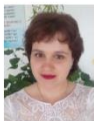
Рисунок 4. Суммативное оценивание

Помимо проведения суммативного оценивания, перед учителями стояла непростая задача, как объяснить новый материал, как преподнести детям на расстоянии все четко и доступно. Для решения этой проблемы учителями Казахстана была создана республиканская рабочая группа в мессенджере Whatsapp. Целью данной группы стал обмен опытом, разработка уроков нового формата и оказание методической помощи учителям в их проведении.

Конечно, были затруднения, вызванные неготовностью к планированию и проведению уроков дистанционно. Методическую помощь нам оказала учитель начальных классов школы-гимназии №30 г.Атырау Трофимова Алла Аликовна. Именно с ее помощью была найдена «золотая середина» в краткосрочном планировании уроков (далее – КСП).

При взаимодействии в рамках рабочей группы мы отошли от принятого шаблона КСП, убрали множество целей, чтобы не отвлекать ребенка. По возрастным категориям установили четкое количество заданий. В итоге было создано несколько электронных сборников уроков по всем предметам начальных классов для дистанционного обучения 1 класс (4 четверть), содержащих все необходимое для обучения на расстоянии: ссылки на видеоуроки, сканированные страницы учебника, подробные рекомендации по выполнению заданий, вопросы для самоконтроля и тестовые задания.

На рисунке 5 приведен пример урока, разработанного нами, для электронного сборника по математике для 1 класса [4;103-105].

Мицила Елена Анопрева - учитель начальных классов, педагог-эксперт, КГУ «Ушаковской средней школы» Акмолинской области, Есилькольского района, с.Узынколь

Предмет: математика **Класс:** 1
Тема урока: Модели из фигур на точечной бумаге

Цель урока:
 1.3.2.1. изображать простейшие геометрические фигуры на точечной бумаге.

Критерии успеха:
 - знать геометрические фигуры.
 - перечислять геометрические фигуры.
 - создавать композиции геометрических фигур.
 - построить в тетради геометрические фигуры с помощью точек.

Открой тетрадь, запиши: число, классная работа.

Задание 1.
Пройди по ссылке и посмотри видео:
 Вспомни, какие геометрические фигуры ты знаешь.
<https://yandex.kz/video/preview/?filmId=10318872984677972026&text=геометрические%20фигуры%20видео%20для%20ученика&noeask=1&path=wizard&parent-reqid=1584696840648199-8623948828725124600132-vla1-2727&redircnt=1584696852.1>

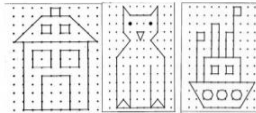
Задание 2.
 Посмотри на картинку и запиши в тетради, сколько фигур на ней изображено?
 Запиши в тетради, сколько треугольников, овалов, четырехугольников, кругов.

Задание 3.
 Возьми в руку счетные палочки и пластилин. С их помощью создай фигуру из 5 палочек.

Запиши в тетради какая фигура у тебя получилась.

Задание 4.
 Перед тобой изображены картинки из геометрических фигур, такое изображение называется «Изображение на точечной бумаге».
 С помощью точечной бумаги ты сможешь строить **модели** плоских фигур и составлять из них композиции.

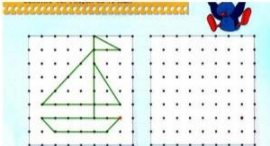

Выполни следующее задание:
 Открой рабочую тетрадь на странице 80 и обрати внимание на задание. Создать и нарисовать композицию из геометрических фигур так, чтобы дом стал- больше, дерево- ниже, а забор – длиннее.

Физкультминутка. Пройди по ссылке и выполни физкультминутку.
<https://www.youtube.com/watch?v=4fwJ3U9F1f>

Нарисуй такой же корабль из геометрических фигур. В рабочей тетради на странице 80.

Задание 5.
 Посмотри на страницу 81, дорисуй до знакомых предметов, раскрась рисунки.

Задание 6. Подумай!

Сколько квадратов и прямоугольников можно построить с помощью данных точек?
Начерти их в рабочей тетради.

Сфотографируй свою работу с помощью родителей и отправь мне.

Список литературы:

1. Математика: учебник для 1-го класса общеобразовательной школы: в 2-х частях/Г.Ш.Жакупова, Н.В.Орехова, Н.В.Лебедева и др- Часть 2. – Астана: АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы», 2016
2. Математика: рабочая тетрадь, часть -2. Авторы: г.Жакупова, Н.Орехова, Н.Лебедева, С.Уакбаева, А.Мукашева. Год издания: 2016
3. Интернет ресурсы:
<https://yandex.kz/video/preview/?filmId=10318872984677972026&text=геометрически%20фигуры%20для%20ученика&noreask=1&path=wizard&parent-reqid=1584696840648199-8623948828725124600132-vla1-2727&redirent=1584696852.1>
4. <https://www.youtube.com/watch?v=4fwJ3U9F1f> физкультминутка.
5. https://yandex.kz/images/search?pos=11&img_url=https%3A%2F%2Fsun9-43.userapi.com%2F855436%2F855436831%2F1888f5%2FaKd7kUxj-wo.jpg&text=модели+фигур+на+точечной+бумаге&rpt=simage&lr=163&source=wiz

Рисунок 5. Разработка дистанционного урока

Дистанционное обучение – это трудоемкий процесс, но он положительно и эффективно работает на взросление ребенка и формирует у учащихся навыки самоанализа, самооценивания, ответственности за результаты своего труда. Его эффективность зависит не только от организации и качества используемых материалов, а также от навыков учителей, вовлеченных в этот процесс. От желания самого учителя преподнести и объяснить учебный материал таким образом, чтобы было доступно, познавательно и интересно.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Дистанционное обучение Основные термины// <https://present5.com/distancionnoe-obuchenie-osnovnye-terminy-distancionnye-obrazovatelnye-texnologii-soglasno/>
2. Ибрагимов И.М. Информационные технологии и средства дистанционного обучения: учебное пособие для студ. вузов. – М.:Академия,2005.
3. Канаво В. Методические рекомендации по созданию курса дистанционного обучения через Интернет// <http://www.curator.ru/method.html>
4. Кайдакова В.Ю., Трофимова А.А. Сборник уроков по математике для 1 класса (4 четверть). – Алматы: ФАО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по г.Алматы, 2020.

«Өрлеу» БАҰО АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ
shadetova.a@orleu-edu.kz

ҚАЗАҚ ТІЛІ ПӘНІ БОЙЫНША САБАҚТЫ ЖОСПАРЛАУ

Аннотация. Мақалада бастауыш білім беру деңгейінің 2-4 – сыныптарына арналған қазақ тілі пәні бойынша сабақты жоспарлауға әдістемелік ұсыным берілген. Қазақ тілі сабағында сөйлеу әрекетінің түрлерін дамытуға арналған сабақты жоспарлауда оқу мақсаттарын біріктіріп алып, сабақ мақсаттарына айналдыру түрлері ұсынылған.

В статье приведены рекомендации по планированию уроков казахского языка для 2-4 классов начальной школы. При планировании уроков по развитию речевой деятельности на уроках казахского языка типы учебных целей сочетаются и превращаются в задачи урока.

Түйінді сөздер: сабақ жүйесі, сабақ жоспары, оқу мақсаттары, сабақ мақсаты, қазақ тілі, бастауыш сынып.

Тәрбие мен білім берудің ең негізгі, бірегей формасы – сабақ жүйесі. Соған байланысты уақыт өткен сайын білім беру жүйесінде өзгерістер, әртүрлі жаңалықтар, атап айтқанда, жаңартылған білім беру мазмұны, әдіс-тәсілдердің заманауи түрлері, ғылыми-техника жетістіктеріне негізделген материалдық-техникалық базалар енгізіп жатыр.

Сабақ – педагогикалық туынды, мұғалімнің жұмысының көзге көрінетін негізгі бір бөлігі. Әрбір сабақ біртұтас педагогикалық үдерісті жүзеге асыруға бағытталады: оқыту, дамыту, тәрбиелеу. Сабақ сыныпқа кіргенге дейін оған алғашқы дайындықтан басталады және сабақ жоспарын дайындау – табысты сабақты құрылымдаудағы жауапты кезең.

Бәсекеге толы қоғамда мақсатқа жете алатын, алған білімін тәжірибеде тиімді қолдана алатын, қабілетті адам, маман дайындауды негізгі мақсат етіп қоятын жаңартылған білім беру жүйесіндегі сабақтар өзінің нәтижелілігін күн сайын дәлелдеп келеді.

Нәтижеге бағытталған сабақ – сол кезеңнің, сол уақыттың талаптарына, деңгейіне сай сабақ. Ол, ең алдымен мұғалім оқушының тұлғалық дамуына, оның ойлау қабілетінің жылдам өсуіне, білімді терең игеруіне, оның бойында адамгершілік негіздерін қалыптастыруды шебер қолданылатын оқу үрдісінің бір түрі.

Бастауыш мектептегі «Қазақ тілі» пәні бастауыш мектепте гуманитарлық білім берудің бастапқы өзегі болып табылады: оқушылардың дүниетанымы мен ұлттық болмысын қалыптастыру үшін ана тілінің мүмкіндіктері мен сөз өнерінің әлеуеттерін терең меңгеруіне көмектеседі және таным кеңістігін ана тілі арқылы кеңейтеді [1].

Бұған әр сабақ барысында қол жеткізуге жағдай жасалады. Ол үшін мұғалім сабақтың кеңейтілген жоспарын жазып, әдістемелік жобасын құрады. Оқушылардың танымдық іс-әрекетін белсендендіру тәсілдерінің бірі – ойлаудың түрлерін (талдау, саралау, жинақтау, салыстыру, маңыздысын белгілеу, қорытынды жасау) дамыту жоспарланады.

Кез келген сабақты жоспарлау оның мақсаттарын дұрыс анықтаудан, оларға қол жеткізуге көмектесетін құралдардан, сабақты жүргізу тәсілін анықтаудан басталады.

Оқыту үдерісін басқару педагогикалық үдерістің және педагогикалық қызметтің

берілген құрылымына сәйкес белгілі бір кезеңдерді: жоспарлау, ұйымдастыру, ынталандыру, бақылау, нәтижені бағалау және талдаудан өтуді қажет етеді.

Біртұтас дидактикалық жүйе ретіндегі оқыту үрдісіндегі сабақтың мәні мен мақсаты мұғалім мен оқушының ұжымдық-жекелей өзара қарым-қатынасына алып келеді, соның нәтижесінде оқушылар білім, білік және дағдыны игереді, олардың қабілеттері, қызмет тәжірибесі, араласуы мен көзқарастары дамиды, мұғалімнің педагогикалық шеберлігі жетіледі.

Сонымен, сабақ – бір жағынан, тұтастай алғанда оқытуды қозғаушы форма түрінде, екінші жағынан, оқытудың заңдылықтары мен принциптерінен туындайтын, мұғалімнің сабақты өткізуді ұйымдастыруына қойылатын негізгі талаптарымен анықталатын оқытуды ұйымдастырудың формасы.

Ал, қысқа мерзімді жоспарлау мұғалімге сабақты тиімді құруға көмектеседі. Қысқа мерзімді жоспарды (бұдан әрі – ҚМЖ) құрған кезде мұғалім төмендегі ұсыныстарды басшылыққа алу керек:

- сабақты ұйымдастырғанда оқу бағдарламасы мен оқу жоспарында көрсетілген оқу мақсаттарын басшылыққа алу;

- сабақтың мақсатын анық тұжырымдау, яғни нақты, өлшемді, қолжетімді, шынайы мақсаттар қою;

- орта мерзімді жоспарда көрсетілген барлық іс-әрекеттерді, әдістемелік кеңестерді, ресурстарды мұқият зерделеу;

- мұғалім өзінің қалауы бойынша іс-әрекет түрін қажеттілігіне қарай толықтыру.

Мұғалім тек білім көзі ретінде ғана емес, білім алушылардың өздерінің оқу-танымдық әрекеттерінің белсенді ұйымдастырушысы ретінде қызмет етуі тиіс. Яғни, мұғалім білім алушылардың оқу-танымдық әрекеттерін дамыту мақсатында ҚМЖ құрған кезінде сабақтың міндетті элементі ретінде төмендегілерді анықтап, әзірлеуі қажет:

сабақ балаларды оқыту процесіне белсенді тартуды, олардың талқылауларға қатысуын, өткен материалды талдау және қорытуын, зерттеу жүргізуін, бағалау пікірлерін айту, өзін-өзі бағалау және т. б. көздейді;

оқушыны қолдауға бағытталған мұғалімнің әрекеттерін түзетуге мүмкіндік беретін кері байланыс;

тілдік оқу мақсаттары (терминдермен жұмыс т.б.);

құндылықтарды дарыту («Мәңгілік Ел» ұлттық идеясының құндылықтары мен жалпыадамзаттық құндылықтарды);

саралау (Білім алушыларға қолдау көрсету қалай жоспарланады? Қабілетті білім алушылардың алдына қандай міндеттер қою жоспарлануда? Білім алушылардың материалды меңгеру деңгейін қалай тексеруге болады?);

Бастауыш білім беру деңгейінің 2-4-сыныптарына арналған «Қазақ тілі» пәнінің үлгілік оқу бағдарламасының мақсаты – сөйлеу әрекетінің түрлерін: тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылымды дамыту арқылы тіл туралы бастапқы білімді меңгерту және оны тілдік нормаларды сақтай отырып, оқу әрекеті мен күнделікті өмірде қолдану.

Пән мазмұны оқу бөлімдері (сөйлеу әрекетінің түрлері) бойынша ұйымдастырылған. Әр бөлім бөлімшелерге (түйінді дағдылар) бөлінген [2].

Бөлімшелерде оқу мақсаттары белгіленген, олар білім немесе түсінік, дағды бойынша күтілетін нәтижелер түрінде берілген. Әрбір бөлімшенің ішінде бірізділікпен орналастырылған және сол арқылы мұғалімге өз жұмысын жоспарлауға, оқушылардың еңбегін бағалауға оқытудың келесі кезеңі туралы ақпараттандыруға

мүмкіндік беретін оқу мақсаттары бірізділікпен орналастырылған (1-кесте).

1-кесте. Сөйлеу әрекетінің түрлері (бөлім) мен түйінді дағдылар (бөлімше)

№	Бөлім (сөйлеу әрекетінің түрі)	Бөлімше (түйінді дағдылар)
1	Тыңдалым және айтылым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну
		1.2 Мәтіннің мазмұнын болжау
		1.3 Түрлі жағдаяттарда сөйлеу мәдениетін сақтау
		1.4 Берілген тақырып бойынша әңгіме құрау
		1.5 Тыңдалған материал бойынша өз пікірін білдіру
		1.6 Тыңдарманның назарын аудару
		1.7 Дыбыстарды, сөздерді орфоэпиялық нормаларға сәйкес дұрыс айту
2	Оқылым	2.1 Мәтін түрлері мен құрылымдық бөліктерін анықтау
		2.2 Мәтіндегі лексикалық бірліктердің қолданылуын түсіну
		2.3 Мәтін мазмұны бойынша сұрақтар қою және жауап беру
		2.4 Мәтіннің тақырыбы және негізгі ойды анықтау
		2.5 Түрлі дереккөздерден ақпарат алу
		2.6 Мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау
3	Жазылым	3.1 Мәтін түрлеріне сәйкес мәтін құрап жазу
		3.2 Түрлі стильде мәтін жазу
		3.3 Оқыған, тыңдаған және аудиовизуалды материалдар бойынша жазба жұмыстар жазу
		3.4 Жазба жұмыстарын түрлі формада ұсыну
		3.5 Қатені табу және түзету
		3.6 Каллиграфиялық нормаларды сақтау
		3.7 Пунктуациялық нормаларды сақтау
4	Тілдік нормалардың қолданысы	4.1 Сөздердің орфографиялық, орфоэпиялық нормаларын сақтау
		4.2 Грамматикалық нормаларды сақтау

Қазақ тілі сабағында сөйлеу әрекетінің түрлерін дамытуға арналған сабақты жоспарлаудың өзіндік ерекшеліктері бар. Енді, қазақ тілі пәні бойынша қысқа мерзімді жоспардың әр кезеңіне жеке-жеке тоқталып, оның әрқайсына сипаттама беріледі.

Сабақтың басты міндеті – оқу мақсатын жүзеге асыру болғандықтан, сабақ жоспары толығымен оқу мақсаттарынан туындайды. Сабақ мақсаты да, бағалау критерийлері мен тапсырмалар да осы бағытта құрастырылады. Бұл туралы қазақ тілі пәннің оқу бағдарламаларында жазылған: «Қазақ тілі пәні бойынша күнделікті білім беру үдерісінің мазмұны оқу мақсаттарына бағынады және оқушылардың меңгерген білім, білік және дағдыларын кез келген оқу үдерісінде және өмір жағдаяттарында шығармашылықпен пайдалану даярлылығын қалыптастыруға, жетістікке қол жеткізуде қажырлылықты дамытуға бағытталған, өмір бойы білім алуға ынталандырады» [3].

Осыған орай оқу мақсаттарын мемлекеттік стандарт, өзгертуге болмайтын инвариант деп түсінген дұрыс. Оқу мақсаттары оқу бағдарламасы мен ұзақ мерзімді жоспардан алынып, тура сол қалпында ҚМЖ-да көрсетіледі. Оқушылардың барлығы да оқу мақсаттарына жетуі керек. Сондықтан мұғалімнің шешімі бойынша оқу мақсаттары бір немесе бірнеше сабақта қарастырылады.

Жоғарыда көрсеткендей бастауыш сыныптың қазақ тілі бағдарламасында 4 бөлім – сөйлеу әрекетінің түрлері (тыңдалым-айтылым, оқылым, жазылым, тілдік нормалардың қолданысы) берілген. Ал, бұл сөйлеу әрекетінің түрлерін бір сабақта дамыту мүмкін боламайды. 4 бөлім бойынша берілген оқу мақсаттарын бір сабаққа жоспарлаудың өзіндік ережесі бар. Ол ережеге сәйкес бастауыш сыныптың тіл пәндерінің ішіндегі қазақ тілінде ғана бар тілдік нормалардың қолданысы және жазылым бөлімдерінің оқу мақсаттарын әр сабақ сайын қарастыру, ал, тыңдалым мен оқылым мақсаттарын аламстырып беру ұсынылады (2-кесте).

2-кесте. Сөйлеу әрекетінің түрлері (бөлім) бойынша бір сабаққа арналған оқу мақсаттарын жоспарлау үлгісі

Бөлім	1-нұсқа	2-нұсқа
Тыңдалым айтылым	3.1.1.1 тыңдаған материал бойынша тірек сөздерді белгілеу, ашық және жабық сұрақтарға жауап беру	
Оқылым		3.2.4.1 өз бетінше мәтіннің тақырыбын және мұғалімнің көмегімен негізгі ойды анықтау
Жазылым	3.3.5.1 жіберілген пунктуациялық, орфографиялық, грамматикалық және стилистикалық қателерді мұғалімнің көмегімен тауып, түзету	3.3.4.1* мұғалімнің көмегімен сызба, график, кесте, фотосуреттермен мәтін (хат, шақыру, нұсқаулық) құрастыру/компьютерде теру
Тілдік нормалардың қолданысы	3.4.2.3 сөйлемнен сөз таптарын (зат есім, сын есім, сан есім, етістік) табу	3.4.2.4* негізгі, туынды зат есім/сын есім/етістікті анықтау

Сабақты жоспарлауды бастағанда мұғалім осы сабақтың мақсаты қандай болатынын анықтайды. Сабақ мақсаты дегеніміз оқушылардың сабақ нәтижесінде үйренетін дағдылары, білік пен білімі, оқушының сабақ бойы жасаған жұмысының нәтижесі. Сабақ мақсаты оқушының сабақта не жасағанын көрсетпей, оның сол әрекеттерді орындау нәтижесінде (сабақ соңында) не үйренетіндігіне болжау жасайды.

Оқу мақсаттарын сабақ мақсатына айналдыруда мұғалім әрбір қойылған мақсатты үнемі талдап, қажет болса қайта қарастыру керек. Үздіксіз талдау жасау мұғалімдерге маңызды шешім қабылдауға көмектеседі. Ең маңыздысы жүзеге аспай қалған немесе мерзімі бойынша қалып отырған мақсаттарға мән беру [4].

Сабақтың мақсаты оқу бағдарламасында қарастырылған оқу мақсаттарына сәйкес берілуі керек, бірақ оқу мақсаттарының барлық тармақтары қамтымауы мүмкін. Сабақ мақсаттары оқу мақсаттарының негізінде анық тұжырымдалған, яғни нақты, өлшемді, қолжетімді, шынайы SMART мақсат түрінде қойылады [4].

SMART – 1954 жылы Питер Друкер айналымға енгізген аббревиатура:

Specific – арнайы, нақты – нақтылық, оған жету үдерісіне тартылған қатысушылар, оның неден құралатынын түсінуі тиіс.

Measurable – өлшеуге болатын, шектеулі талап етушілік – өлшенушілік, оған жету үдерісіне тартылған қатысушылар, олардың мақсатқа жеткен, жетпегенін түсінуі тиіс.

Қазақ тілі пәні бойынша сабақты жоспарлау

Attainable – қолжетімділік – қол жеткізушілік, оған жету үдерісіне тартылған қатысушылар, тиісті ресурстарды игеруі тиіс.

Realistic – шындыққа сай, қысқа да нұсқа берілуі – шынайылық, нақты нәтижеге бағытталады.

Timed – белгілі бір уақыт арлығымен шектелген деген ұғымдарды білдіреді – уақытпен белгіленген, әрбір мақсаттар үшін оған жетудің уақытша жиегі анықталуы тиіс.

Яғни, оқу бағдарламасындағы оқу мақсаты бірнеше сабаққа негіз болады, ал сабақтың мақсатын бір сабаққа нақты құру керек болады (3-кесте).

3-кесте. Қазақ тілі пәні бойынша оқу мақсаттарын сабақ мақсатына айналдыру үлгісі

Бөлім	Оқу мақсаттары	Сабақ мақсаты
Тыңдалым айтылым	3.1.1.1 тыңдаған материал бойынша тірек сөздерді белгілеу, ашық және жабық сұрақтарға жауап беру	Тыңдаған материал бойынша тірек сөздерді белгілеу, сөйлемнен зат есімді табу, жіберілген
Жазылым	3.3.5.1 жіберілген пунктуациялық, орфографиялық, грамматикалық және стилистикалық қателерді мұғалімнің көмегімен тауып, түзету	пунктуациялық, қателерді мұғалімнің көмегімен тауып, түзету
Тілдік нормалардың қолданысы	3.4.2.3 сөйлемнен сөз таптарын (зат есім, сын есім, сан есім, етістік) табу	
Оқылым	3.2.4.1 өз бетінше мәтіннің тақырыбын және мұғалімнің көмегімен негізгі ойды анықтау	Мұғалімнің көмегімен негізгі ойды анықтау, негізгі, туынды зат есімді анықтау, мұғалімнің көмегімен сызба, құрастыру
Жазылым	3.3.4.1* мұғалімнің көмегімен сызба, график, кесте, фотосуреттермен мәтін (хат, шақыру, нұсқаулық) құрастыру/ компьютерде теру	
Тілдік нормалардың қолданысы	3.4.2.4* негізгі, туынды зат есім/сын есім/етістікті анықтау	

Оқушылардың бастауыш сыныптарда қазақ тілін жетік игеруі бүгінгі маңызды талаптардың бірі. Жас ұрпаққа білім беру, оларды қажетті дағды мен іскерлікке төселдіру, өз пікірлерін білдіріп, қорытынды жасай алуға баулу, бұл мәселелерде балалардың жеке ерекшеліктері мен жалпы даму деңгейін ескеру, мектептегі оқу-тәрбие жұмыстарының алдында тұрған басты міндеттердің біріне айналуда. Бұл қазақ тілінің қарым-қатынас құралы ретіндегі мәнімен қатар, танымдық құралы ретіндегі рөлін де күшейте түсетіні мәлім.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Бастауыш білім беру деңгейінің 2-4-сыныптарына арналған «Қазақ тіл» пәнінің үлгілік оқу бағдарламасы. – Астана, 2018.

2. Қазақстан Республикасында орта білім мазмұнын жаңарту аясында қазақ тілінде оқытатын мектептердің бастауыш сынып мұғалімдерінің біліктілігін арттыру бағдарламасы, – Мұғалімге арналған нұсқаулық. – Астана: «Назарбаев Зияткерлік мектебі» ДББҰ, 2016.

3. Бастауыш сынып мұғалімдеріне арналған критериалды бағалау бойынша нұсқаулық: Оқу-әдіст. құрал /О.И.Можаева, А.С.Шилибекова, Д.Б.Зиеденованың редакциясымен. – Астана: «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ, 2016.

4. Әлімов А.Қ. Интербелсенді оқыту әдістемесін мектепте қолдану. Оқу құралы. – Астана: «Назарбаев зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы, 2014.

**ОРГАНИЗАЦИЯ И ПРОВЕДЕНИЕ УЧЕБНОГО ПРОЕКТА
ВО ВТОРОМ КЛАССЕ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ**

Аннотация. В данной статье описывается составление методического паспорта по первому проекту учеников второго класса начальной школы, проведение его. Подробно раскрываются умения, навыки обучающихся, которые были запланированы в начале проекта и сформированы по его завершению как новые приращения. Каждая практическая деятельность подтверждена теориями известных ученых.

Ключевые слова: организация, проведение, учебный проект, второй класс, начальная школа

В условиях обновления содержания среднего образования проектирование в учебном процессе играет значительную роль в формировании и развитии информационных, коммуникативных навыков, а также решения проблем у обучающихся. Помимо названных навыков во время проектирования появляются новые ценности, личностные качества и отношения. Следовательно, в образовании будет совершенно новый результат.

В начальной школе возраст накладывает естественные ограничения на организацию проектной деятельности. Однако вовлекать младших школьников в проектную деятельность нужно обязательно.

Обращение к работам Ю.К.Бабанского, В.И.Боголюбова, М.И.Кларина, А.И.Савенкова и др., в которых рассматриваются вопросы организации учебного процесса, позволило заинтересоваться проблемой проектирования. После изучения методологических подходов к проектированию в работах Е.С.Александровой, В.В.Гузеева, Е.С., У.Х.Килпатрика, Э.Коллингс, В.В.Пак, Н.Ю. Пахомовой, Е.С.Полата и др., было решено начать практику проектирования во втором классе.

Прежде всего, мной была поставлена задача выработать у школьников самостоятельное, критическое мышление, умение работать с информацией, принимать самостоятельно аргументированные решения.

Еще в прошлом веке американские философы Д.Дьюи, У.Х.Килпатрик Э.Торндайк писали о том, что образование есть процесс накопления и реконструкции уже имеющегося опыта с целью углубления его содержания [1]. Поэтому темой проекта во втором классе стала «Здравствуй, буква!». С чтением и написанием букв второклассники знакомы. Поэтому продукт/ результат проекта будет предназначен для первоклассников. Другими словами, проект целесообразный, имеет социальную значимость. Все это отражено в части «Адресация» методического паспорта учебного проекта [2; 35].

Типологическим признаком данного проекта явилась предметно-содержательная область. В свою очередь это монопроект, что означает в рамках одной образовательной области «Язык и литература», в которую входят следующие предметы «Обучение грамоте», «Русский язык», «Литературное чтение».

После определения названия, профиля проекта следующий шаг – выбор участников. Участниками стали ученики 2 «Г» класса КГУ СОШ №52 имени академика Е. А. Букетова, родители, классный руководитель. Следовательно, проект коллективный. Срок реализации проекта – февраль-март 2020 г. По срокам проект

краткосрочный. Результат проекта – книга. Конечно, педагогическим результатом проектной деятельности является, прежде всего, деятельность. И с точки зрения детей, они что-то делали, у них родилось множество идей и замыслов, они столкнулись с необычными проблемами, преодолели их, узнали много нового, использовали свои знания. Об этом очень важно рассказать во время презентации. А продукт – это одно из воплощений замысла, реализация. Почему книга?

Младший школьник лучше воспринимает информацию благодаря наглядно-образному мышлению. Это мышление составляет доминанту в поведении ребенка 6-7 лет, где основной единицей является образ. Ведущую роль играют перцептивные элементы: цвет, форма, адекватность изображения какого-либо предмета или явления. Поэтому книга с картинками нравится каждому ребёнку. Информация с иллюстрацией помогает лучше усвоить материал. Знакомство с буквами происходит легче и результативнее, если о букве представлено интересная информация в виде стихов и рисунков. А если ребёнок сам узнал информацию о букве, записал её, нарисовал рисунок к ней, то усвоение многократно усиливается. Наглядно-образное мышление дополняется наглядно-действенным мышлением, основой которого является непосредственное и конкретное отражение действительности. Это своего рода связующее звено между перцептивными процессами и абстрактными мыслительными, опосредованными знаками и символами.

Таким образом, подтверждается теория интеллектуального развития американского педагога Дж. Брунера. Он считал, что познание более эффективно осуществляется через активность/действие, образы и символы.

В паспорте проекта была описана его актуальность, основанная на требованиях Государственного общеобязательного стандарта начального образования (далее – ГОСНО) и учитывающая возрастные особенности обучающихся. Также были описаны ожидаемые результаты для каждого участника проекта: обучающегося, родителей, педагога. Они также пересекаются с ожидаемыми результатами в соответствии с ГОСНО и обновленными образовательными программами образовательной области «Язык и литература»

Согласно мнению российской ученой Н.Ю.Пахомовой, существует два плана предъявления учебного проекта: видимый и невидимый, т.е. для учителя и обучающихся [2;29]. Целью видимого плана проекта было создание книги для изучения буквы первоклассниками. Целью невидимого плана проекта было создание условий для интеллектуального, творческого развития обучающихся и стремления к преобразовательной деятельности, сплочение коллектива через совместную деятельность.

Были реализованы образовательные, развивающие и воспитательные задачи (таблица).

Также в методическом паспорте проекта были описаны этапы реализации проекта: подготовительный, основной, заключительный со сроками реализации и задачами.

На подготовительном этапе (погружение) было важно мотивировать обучающихся к изучению букв, истории их образования, фактах и другой интересной информации. Для понимания важности книги и открытия об их разнообразии, формах и видах было запланировано посещение Центральной библиотеки им. М.О. Ауэзова г. Караганды. Также на этом этапе нужно было дать понять, что, объединившись, мы можем создать замечательную и серьезную вещь.

Таблица – Задачи проекта «Здравствуй, буква!»

Образовательные	Развивающие	Воспитательные
уметь определять и выбирать нужный фрагмент/материал; уметь передать информацию различными способами (письмо, рисунки, символы) познакомиться с новой, интересной информацией о каждой букве; уметь соотносить цели чтения с последующими действиями и результатами; уметь оформить самостоятельно каждую страницу книги	расширение интеллектуального кругозора обучающегося; развитие наблюдательности, внимания, потребности чтения; развитие эмоциональной сферы обучающегося	воспитание чувства коллективизма, дружеских взаимоотношений; воспитание нравственных качеств: уважение к старшим, труду, к своим обязанностям, добросовестность

Первой ступенькой для понимания послужило совместное создание постера, где был задействован каждый обучающийся.

Основной этап был направлен на решение следующих задач: способствовать формированию интереса и навыков к получению и обобщению информации, познакомить с источниками для поиска информации, выбором необходимой информации, с правилами. Согласно теории Дж.Дьюи и В.Х.Килпатрика, учитель может подсказать источники информации, а также может направить мысль обучающихся в нужном направлении для самостоятельного поиска.

Содержание второго этапа включало:

а) работу с родителями. Во втором классе ученики не все могут самостоятельно выполнить такую работу. И здесь главное – разъяснить всё родителям, объяснить требования к оформлению, предоставить источники информации, разъяснить, как и какую информацию искать;

б) работу с детьми по созданию проекта: ученикам нужно объяснить, какую информацию они могут взять, как её оформить;

с) работу с детьми по коррективке проекта: направлять учеников, вместе находить недостатки в работе, способы исправления. Здесь очень важно не настаивать на исправлениях. Если ученик старается и ему его работа нравится, то, я считаю, её нужно оставить текущий вариант оформления страницы книги.

Этот этап очень полезен тем, что в процессе достижения цели обучающийся учится «добывать» знания, а затем соединять разрозненные сведения, «нанизывая» их для подготовки продукта в соответствии с целью проекта. Он черпает из разных предметов одной образовательной области только необходимые знания и использует их в своём проекте.

Соответственно, задача учителя, родителей – помочь ему это сделать. Цель третьего этапа – заключительного – это обобщение знаний, умений навыков и объединение страниц в книгу. На этом этапе деятельность учителя – это организовать проведение презентации так, чтобы у обучающихся была возможность насладиться результатом своей работы.

Педагогической целью проведения презентации являлись формирование и развитие презентативных умений и навыков. К ним относятся умения:

– кратко, достаточно полно и лаконично (укладываясь в 10-12 минут) рассказать о постановке и решении задачи проекта;

- демонстрировать понимание проекта, собственную формулировку цели и задачи проекта, выбранный путь решения;
- анализировать ход поиска решения для аргументации выбора способа решения;
- демонстрировать найденное решение;
- анализировать влияние различных факторов на ход работы над проектом;
- проводить самоанализ успешности и результативности решения проблемы, адекватности уровня постановки проблемы тем средствам, с помощью которых отыскивалось решение.

Результатом всего проекта стали не только знания об алфавите, о буквах, т.е. лингвистические знания, но и умения и навыки. На разных этапах от обучающиеся развивали умения и навыки, необходимые при проектировании: проблематизация, целеполагание, организация и планирование деятельности, самоанализ и рефлексия, презентация, умение принимать решения.

Описанные в методическом паспорте предполагаемые приращения включали:

- новое содержание по каждой букве:
- новые практические приемы. Например, передавать информацию средствами художественной выразительности
- обобщающие понятия, представления, знания о букве, о русском алфавите
- развитие навыков: работы с источниками информации, инструментами, технологиями: принятия решения; коммуникативности в информационном обмене, в ролевом взаимодействии; мыслительной деятельности при проектировании планирования, анализе, синтезе, структурировании, самоанализа и рефлексии:
- воспитание нравственных качеств;
- расширение кругозора.
- На самом первом проекте роль учителя и родителей велика. После одного-двух проектов можно дать больше самостоятельности обучающимся.

Вышеописанный проект завершен. Обучающиеся, родители получили массу эмоций, развились навыки командной работы, укрепились взаимоотношения, появилась мотивация к следующему проектированию. Таким образом, на практике подтверждаются слова У.Х. Килпатрика, что проектом является любая деятельность, выполненная «от всего сердца», с высокой степенью самостоятельности группой детей, объединенных в данный момент общим интересом [2;12].

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Проект и проектная деятельность (методические рекомендации) [ЭР]. – Режим доступа: <http://pionerov.ru/assets/downloads/mc/recommendations/PPD.pdf>
2. Пахомова Н.Ю. Метод учебного проекта в образовательном учреждении. Пособие для учителей и студентов педагогических вузов. – М.: АРКТИ, 2005. – 112 с.

«Өрлеу» БАҰО АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ
kakenova.d@orleu-edu.kz

«ӨЗІН-ӨЗІ ТАНУ» ПӘНІ БОЙЫНША ЖОБА ЖҰМЫСТАРЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ

Аннотация. Мақалада «Өзін-өзі тану» пәні бойынша жоба жұмыстарын ұйымдастыру бойынша ұсынымдар берілген. Жоба іс-әрекеті заманауи білім беруде маңызды болып табылады. Автор «Бәбек» ҰҒПББСО жоба жұмысы бойынша әзірлеген ұсынымдарды негізге ала отырып, тәжірибеде жүзеге асыру ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін қарастырады.

Түйінді сөздер: жоба іс-әрекеті, өзін-өзі тану, құндылықтар, әлеуметтік бағытталған оқу жобасы, түйінді құзыреттіліктер.

Заманауи білім беру мәселелерін шешуде оқушы тұлғасын жан-жақты дамытуға мүмкіндік беретін жүйені қамтамасыз ету маңызды болып табылады. Оқытуда тиімді болып табылатын формалардың бірі – жоба іс-әрекеті. Тұлғаға бағыттап оқытуды жүзеге асыруда оқушының қызығушылығын арттырып, зерттеу, коммуникативтік және тәжірибелік дағдысын жетілдіруде жоба жұмыстарын жүзеге асыру маңызды рөл атқарады.

Жоба дегеніміз – белгіленген уақыт аралығында нақты бір өнімді алуға бағытталған, қатысушылардың іс-әрекетін кешенді сипаттайтын сабақты ұйымдастыру формасы. Оқушыны оқу процесіне тікелей араластыру қажеттілігі, оны оқу ісінде белсенді субъект жасау, оның басқа оқушылармен бірлесе жұмыс жасауды ұйымдастыру, оқу процесіне шынайы практикалық бағыт беруде жобалау әдісін қолдану тиімді болып табылады.

Жоба іс-әрекетінің негіздерін игерудің өзектілігі, біріншіден, бұл технология білім беру жүйесінің барлық деңгейлерінде кеңінен қолдануға болады. Екіншіден, әлеуметтік мәдени жобалар технологиясы мен логикасын білу аналитикалық және ұйымдастырушылық-басқарушылық қызметті тиімді жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Үшіншіден, жобалау іс-әрекеті болашақ маманның бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді [1].

Еліміздің рухани өмір, мәдениет және ғылым саласындағы ұлттық қызығушылықтары қоғамның рухани жаңаруымен, оның адамгершілік құндылықтарын сақтауымен және қоғамда жоғары адамгершілік идеалдарды нығайту, патриотизм мен ізгілік, көпғасырлық рухани дәстүрлермен байланысты.

Қазақстандық білім мен ғылымның жаһандық бәсекеге қабілеттілігін арттыру және жалпыадамзаттық құндылықтар негізінде тұлғаны тәрбиелеу және оқыту Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасындағы басты мақсат [2].

Мемлекеттік бағдарламадағы мақсаттар «Өзін-өзі тану» адамгершілік-рухани білім беру» Бағдарламасының түйінді идеяларымен тығыз байланысты. «Өзін-өзі тану» рухани-адамгершілік білім беру Бағдарламасы – білім алушылардың үйлесімді зияткерлік және адамгершілік-рухани дамуын қамтамасыз ететін тәрбиелеу және оқыту жүйесінің мақсатын, мазмұнын, сондай-ақ жұмыс істеуінің инновациялық тәсілдерін айқындайтын бағдарлама.

Смыковская Т., А.В.Хуторской и Е.С.Евдокимованың пікірлеріне сүйенсек, оқушылардың психологиялық жас ерекшеліктерін ескере отырып, жоба аз уақыт

аралығында нақты нәтижеге қол еткізуге барлық қатысушылардың қатысуын қамтитын сабақты ұйымдастыру формасы.

Басқаша айтқанда, балалардың нақты бір өнімді алып, оны ары қарай қолдануына бағытталған интеграцияланған іс-әрекеті. Жобалау іс-әрекеті В.А.Кальней, Т.М.Матвеева, Е.А.Мищенко, С.Е.Шишов еңбектерінде жан-жақты қарастырылған [3].

Білім алушылардың үйлесімді зияткерлік және адамгершілік-рухани дамуын қамтамасыз ететін тәрбиелеу және оқыту жүйесінің жұмыс істеуінің инновациялық тәсілдері оқытудың практикалық-бағдарланған шарттарын:

1) оқу пәндерінің және сабақтан тыс іс-шараларының мазмұнында жалпыадамзаттық құндылықтарды интеграциялауды;

2) білім алушыларда өзін-өзі тану, өзін-өзі бағалау, өзін-өзі тәрбиелеу, өзін-өзі дамыту дағдыларын жүйелі дамытуды;

3) оқудан тыс қызметті ұйымдастырудың қажетті шарты ретінде әлеуметтік бағытталған жобалық қызметті пайдалануды;

4) оқу-тәрбие үдерісінде, ата-аналардың қоғамдастығын адамгершілік-рухани ағартуда ата-аналардың қатысуын жандандыруды;

5) тұлғаны адамгершілік-рухани дамыту мақсатында қоғамдық ұйымдарымен, шығармашылық одақтармен, әлеуметтік институттармен серіктестікті айқындайды.

Оқу жобасы – бұл өзін-өзі тану пәні мұғалімінің басшылығымен және сынып жетекшісінің міндетті қатысуымен орындалатын өзіндік шығармашылық жұмыс.

Әлеуметтік бағытталған жобалық іс-әрекеттің міндеті – оқушылардың жалпыадамзаттық құндылықтар туралы түсініктерін тереңдету, қоғамға қызмет ету дағдыларын дамыту, шығармашылық қабілеттерінің, басатамашылдықтары мен дербестіктерінің, ұжымда жұмыс істеу біліктерінің дамуына ықпал ету.

Әлеуметтік бағытталған оқу жобасы мұғалімнің көзқарасымен қарағанда – бұл оқушыларға арналған қызықты іс-әрекетті ұйымдастыру ғана емес, қойылған мәселенің шешімін іздеудің және табудың шарттарын құру, оқушылардың мұғаліммен, оқушылардың өз-өздерімен және ата-аналарымен өзара әрекеттесуін ұйымдастырудың формасы, жобаны әзірлеу және іске асыру барысында оқушылардың төмендегі түйінді құзыреттіліктерін дамытудың мүмкіндігі:

- жалпыадамзаттық құндылықтардың мән-мағынасын түсіну;
 - өзінің ойлары, сөздері мен әрекеттері үшін жауапкершілік алу;
 - қоршаған табиғатқа және адамдарға көмек көрсетуге ұмтылу;
 - өмірде кереметті, ғажайыпты тани білу және оған өзіндік қатынас білдіру, яғни, ажырата білу қабілеттілігі;
 - отбасындағы, ұжымдағы және қоғамдағы өзінің рөлін түсіну;
 - өзінің өмірі мен денсаулығына құндылық ретінде саналы қатынас жасау, салауатты өмір салты туралы білімдерін тәжірибеде пайдалану, өмірінен теріс әдеттерді жоюға ұмтылу;
 - болашақ мамандықты саналы таңдаудың маңыздылығын түсіну;
 - өзінің жеке уақытын ұйымдастыра және қадағалай алуы;
 - өзінің тілектері мен мүмкіндіктерін шынайы бағамдай алу, материалдық және материалдық емес қажеттіліктерін ажырата білу;
 - өмірдегі өзара көмектің мән-маңызын түсіну;
 - өзінің азаматтық ұстанымдарын ұғынуға талпыну.
- «Өзін-өзі тану» сабақтарындағы жоба тақырыптары (1-кесте):

1-кесте. «Өзін-өзі тану» сабақтарындағы жоба тақырыптары

Сынып	Тақырып
4	Даналық іздері
5	Жақсылық менен басталады
6	Табиғат – баға жетпес сый
7	Ұжымдағы достық
8	Қоғамға қызмет ету
9	Менің құрдастарым
10	Менің борышым
11	Адамзаттың шынайы көшбасшылары

Жоба бойынша іс-әрекеттің барысы оқушы дәптеріндегі «Жоба күнделігінде» жазылған. Зерттеу төрт кезеңнен тұрады:

Бірінші кезеңде жоба бойынша іс-әрекет жоспары да құрылады. Ол зерттеу кезеңін де, нақты істер мен қорытындылауды да қамтиды. Зерттеу ғылыми-танымдық әдебиеттерді зерделеу, көркем және деректі фильмдерді, телебағдарламаларды көру, театрларға, мұражайлар мен көркемөнер көрмелеріне бару, қызықты адамдармен кездесулер ұйымдастыру, адам мен табиғат игілігі үшін ұжымдық ізгі істер жасау арқылы орындалуы мүмкін.

Екінші және үшінші кезеңдерде ойластырылған жоспарды жүзеге асыру орындалады. Зерттеумен қатар нақты істердің де көрініс тапқаны маңызды. Мысалы, қайырымдылық шаралары, еңбек десанттары, ардагерлерге, балалар үйінің балалары мен жалғызбасты адамдарға арналған концерттер мен қолөнер бұйымдары.

Төртінші кезең – қорытынды. Жоба материалдары жалпыланады және жүйеленеді, жобаның презентациясы әзірленеді. Ол бейне-ролик, фотоколлаж, түрлі-түсті безендірілген кітап, қабырға газеті, қойылым көрсету арқылы көпжанрлы композициялар, өз шығармасындағы туындыларды орындау, рухани-адамгершілік мазмұндағы әндерді шырқау арқылы көрсетілуі мүмкін.

Жоба күнделігі келесі құрылымдық компоненттерден тұрады:

1. Аты-жөні, сыныбы, мектебі, ауылы/қаласы көрсетілген титулдық бет.
2. Жобаның атауы.
3. Жобаның мақсаты.
4. Әрбір кезеңнен іске асыру жоспары (мерзімі көрсетілген).
5. Зерттеу материалдары: бақылау, фотосуреттер, сызбалар, үлгілер, сауалнамалар, сұрақтамалар, пікірлер, қорытындылар.
6. Жалпылаушы қорытынды, бүкіл зерттеу үдерісі кезіндегі жаңалықтар.
7. Жобаны қорғау және жобалық іс-әрекет нәтижесін таныстыру сценарийі.

2-кесте. Жоба жұмысын ұйымдастыру алгоритмі

Жоба жұмысы кезеңдері	Жұмыстың мазмұны	Мұғалімнің іс-әрекеттері	Оқушылардың іс-әрекеті
1. Дайындық кезеңі	Жоба тақырыбын анықтау	Бір бағыт төңірегінде оқушыларды тақырып таңдауға ынталандырады. Топтағы әрбір оқушының пікірін ескере отырып, жұмысты жоспарлауға үйретеді	Әр оқушы өмірлік өз тәжірбиесіне сүйене отырып, өз ойын ортаға салады, бірігіп жобаның түпкі мақсатын анықтайды

2. Жоспарлау	Топқа бөлу. Ақпарат жинау және талдаудың жолдарын көрсету. Әрбір топ мүшесі алдындағы жұмысын анықтау	Оқушыларды өз бетімен ақпарат жинауға бағыттайды. Әрбір топ мүшесінің пікірін ескере отырып, ұжымдық талқылау шешімін тыңдайды, қажет болса өз ойымен бөліседі. Оқушылардың жоба бойынша күнделігін тексереді	Топ арасында әркімнің атқаратын қызметін анықтайды, өз тақырыптарын анықтау жұмыс істеу кезеңдерін жоспарлап, бірінші нәтижеге жету уақытын белгілейді. «Қоғамдық» тапсырманы орындауға дайындығын көрсетеді
3.Зерттеу жұмысы	Ақпарат жинау, аралық нәтижені талдау, зерттеудің негізгі құралдары: сұхбат, сауалнама, бақылау, алынған түрлі ақпаратты талдау	Жоба күнделігін бақылап, әрбір жетекшімен және топ мүшелерімен жеке-жеке сөйлесу, талдау, нәтижені салыстыру арқылы алдағы жұмысқа бағыт беру	Жеке және жұптық жұмыс, анкета сұрақтарын құрастыру. Қажет болса сценарий жазу, қоғамдық ұйымдармен қарым-қатынас қалыптастыру. Білім, білігін кеңейтеді, түрлі қоғамдық жұмыстармен танысады, шығармашылық, белсенділік, талаптылық қасиеттерін көрсетеді
4.Нәтижені талқылау	Ақпаратты талдау, шешім шығару, тұсаукесердің қандай түрде өтетінін жоспарлау	Бақылайды, кеңес береді. Топ ішіндегі жеке оқушылардың еңбегін бағалай отырып, бірігіп қорғау үшін ынтымаққа бір-біріне деген сыйластыққа шақырады. Тұсаукесерге келетін қонақтар тізімін жазады, қажетті аудио-видеотехниканы жабдықтайды	Топ арасындағы әркімнің рөлін анықтап, алынған ақпараттың арасынан ең негізгіні белгілеп жазады. Проблемалық сұрақтарды анықтап, оны бірге шешуге дайындалады
5. Жұмыстың тұсаукесері		Тыңдайды, проблемалық сұрақтарды қоя отырып, оқушыны сөйлетуге мүмкіндік жасайды	Алынған нәтиже туралы есеп береді. Бір-бірін мұқият тыңдайды, тілектес, ниеттес болады, сөйлеу мәдениетін ескере отырып бір-бірінің ойларын жалғастырып отырады
6. Бағалау және жоспарлау		Шығармашылық жұмысты бағалайды, еңбек иелерін алдағы үлкен мақсаттарға жетелейді	Ұжымды талқылай отырып бір-біріне, өздеріне шынайы баға береді, рухани қолдау танытады. Алдағы жұмыстарды бірге жоспарлайды

3-кесте Жобаларды бағалау жүйесі төмендегідей жүргізіледі

Бағалау критерийлері	Педагогтің бағасы
Жобаның мақсаты: нақтылығы және шынайылығы	0-2 балл
Әрбір кезеңнің жүзеге асыру жоспары: практикалық іс-әрекеттің әлеуметтік бағыттылығы	0-2 балл
Зерттеу материалдары: нәтижеге қол жеткізудің практикалық құндылығы	0-2 балл
Бүкіл зерттеу үдерісі кезінде жасалған қорытындылар, жаңалықтар: жеке дербестік және мазмұнның рухани-адамгершілік тереңдігі	0-2 балл
Жобалық іс-әрекеттің нәтижесі: ұжымдық шығармашылыққа қосқан үлесі	0-2 балл

1 жартыжылдықта жобаны орындаудың нәтижелері бойынша Жоба күнделігінде қамтылуы тиіс:

1) Мақсат

2) Жобаны орындау жоспары

3) 1 және 2 кезеңдегі іс-әрекетті сипаттайтын зерттеу материалдары: бақылау, фотосуреттер, сызбалар, үлгілер, сауалнамалар, сұрақтамалар, пікірлер, 1 және 2 кезеңдегі зерттеудің нәтижелері бойынша қорытындылар.

2 жартыжылдықта жобаны орындаудың нәтижелері бойынша Жоба күнделігінде қамтылуы тиіс:

1) 3 кезеңдегі іс-әрекетті сипаттайтын зерттеу материалдары: бақылау, фотосуреттер, сызбалар, үлгілер, сауалнамалар, сұрақтамалар, пікірлер, 3 кезеңдегі зерттеудің нәтижелері бойынша қорытындылар.

2) Жалпылаушы қорытынды, бүкіл зерттеу үдерісі кезіндегі жаңалықтар.

3) Жобаны қорғау және жобалық іс-әрекет нәтижесін таныстыру сценарийі [4].

Әлеуметтік бағытталған жобалық іс-әрекеттің негіздерін меңгерудің өзектілігі бұл технологияның білім беру жүйесінің барлық деңгейдегі ұйымдарында кеңінен қолдануға болатындығында, ол талдамалық, ұйымдастырушылық-басқарушылық қызметтерді жүзеге асыруға мүмкіндік береді, өмірлік қажетті құзыреттіліктердің дамуын қамтамасыз етеді. Осылайша, жоба әртүрлі жастағы, мамандықтағы, әлеуметтік дәрежедегі адамдарды біріктіреді және жалпыадамзаттық құндылықтарды нығайту жолында қоғамның салауатты күш-қуатын біріктіруге мүмкіндік туғызады.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Голуб Г. Б., Чуракова О. В. Метод проектов как технология формирования ключевых компетентностей учащихся. – Самара: Изд-во «Профи», ЦПО, 2003.

2. Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы [ЭР]. – Қол жетімді режимі: <https://goo.su/23Q7>

3. Хуторской А.В. Развитие одаренности школьников: Методика продуктивного обучения: Пос. для учителя. – М.: Гуманит. изд. центр «ВЛАДОС», 2000.

4. «Өзін-өзі тану» пәні бойынша жобалық жұмысты ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсыныстар. «Бөбек» ұлттық ғылыми-практикалық, білім беру және сауықтыру орталығы. Адамның үйлесімді дамуы институты. – Алматы, 2019.

БІЛІМ БЕРУ САПАСЫН АРТТЫРУДА БЕЛСЕНДІ ОҚУ ӘДІСТЕРІНІҢ РӨЛІ

Аннотация. Бұл мақалада оқушылардың білім сапасын жақсарту үшін сабақ барысында белсенді әдіс-тәсілдерді қолданылу жолдары қарастырылады. Белсенді оқу әдістері мұғалімге берілген тапсырманың мазмұнын құрастырудың жалпы қағидаларына тоқталған. Келтірілген белсенді әдіс-тәсілдер бақылау мен бағалау сапасын арттыруға көмектеседі, әрі оқушылардың қызығушылықтарын арттырады.

Түйінді сөздер: оқушы, мұғалім, белсенді оқу әдістері, білім, белсенді әдіс-тәсілдер

Ел Президенті Н.Ә. Назарбаев ұлттық білім беру саласына өте жоғары талап қойып отыр. Біздегі білім беру жүйесі Қазақстан мектебінің түлектері өз білімдерін әлемдік оқу орындарында әрі қарай кедергісіз жалғастырып әкететіндей дәрежеде бәсекеге қабілетті, жоғары сапалы болуға тиіс. Қазақстан біркелкі дамып келе жатқан жас мемлекет ретінде халықаралық білім қауымдастығының бір бөлшегі болуға ұмтылыс жасап отыр [1].

Қазақстанның білім кеңістігінің барлық буынында инновациялық және эксперименттік жұмыстар жүргізу қолға алынуда. Сонымен қатар қазақстандық білім беру дәстүрлері мен мектеп түлектерін халықаралық квалификациялық талаптарға сай даярлау ісі бұрынғысынша маңызды стратегиялық міндет болып қала береді.

Қазақстандық қоғамның барлық саладағы көптеген өзгерістеріне байланысты еліміздің білім беру жүйесіне де реформалар енуде.

Бұл өзгерістердің бәрі де жаңғырту мен дүниежүзілік интеграциялық үдеріске ұмтылумен түсіндіріледі. Жаңғырту үрдісінің негізгі түрлерінің бірі білім беру саласы болып табылады. Өз азаматтарына сапалы және заманауи білім алуға жағдай туғыза алған қоғам ғана сәтті дами алады және әлемнің ең жетекші елдерінің қатарына қосыла алады.

Сабақ барысында «баланың өзін еңбектендіріп, бірлестіріп, өз бетімен білім тапқандай қылса», «жұмыс істейтін материалдар даяр түрінде емес, балалар тәжірибе қылып, зерттеп, өз бетімен шешкендей, тұрмыс жұмбақ түрінде берілсе» (Ж. Аймауытұлы, 1929) оқудың анағұрлым тиімді болатынын естен шығармаған дұрыс.

Белсенді оқу оқушының мұғалімді енжар тыңдап қана қоймай, белсенді жұмысқа тартылуын көздейтін оқыту және оқу әдістерінің бірі болып табылады. Бұл тәсілдер оқу үдерісі жаттығудың алдында емес, оны орындау барысында жүзеге асырылатын құбылыс екендігін түсіндіреді. Сыныпта қолданылатын мұндай тәсілдерге топтық жұмыстар (Brodie, 2000), «балама» ойындар (Bergen, 2002) және пәнге қатысты ойын түрлері кіреді (Peters, 1998). Оқушылардың сын тұрғысынан ойлау дағдыларын дамытуда «балама» ойындар шынайы өмірдің белгілі бір аспектілерін модельдеу және зерттеу үшін ұсынылған мүмкіндік болып табылады [1].

Сабақта белсенді оқу әдістерін қолдану оқушының өзіндік рефлексия жасау дағдыларының дамуына, сыныптағы жалпы жұмысқа үлес қосып, қатысқанын сезінуге; оқу үдерісінің белсенді мүшесі болуына, құрдастармен қарым-қатынасының

дамуына, танымдық белсенділігінің артуына мүмкіндік береді. Сондай-ақ, мұғалімнің сабағын қызықты ұйымдастыруына, оқушыларының танымдық әрекетін күшейтіп, өзінің кәсіби шеберлігін шыңдай түсуіне ықпал етеді.

Мұғалімдер барлық оқушыларға дамытушы кері байланыс ұсыну үшін модельдеу, көрсету, мұқият ойластырылған сұрақ-жауап, қадағалау және оқушылармен бірге ойнау арқылы үнемі қолдау көрсетіп отыруға тиіс. Терең білім алу мұғалімдердің дағдыларына да байланысты, яғни олар оқушылардың жаңа білімдерін бұған дейінгі білімдерімен ұштастыра алуын бақылай білулері маңызды. Бұл үдеріс әр оқушының жеке дағдысы мен қабілеттеріне байланысты әртүрлі болады. Сол себепті мұғалімдер әр оқушы үшін оқу үдерісінің келесі қадамдарын анықтап, әрі қарай ілгерілеуіне септігін тигізу үшін жекелеген оқушыларды үнемі бағалап отыруы керек. Бақылай отырып, оқудың келесі қадамдарын анықтау үшін ақпаратты пайдалану тәсілі метаталдаудың көмегімен білім беру шараларының табысты түрлерінің бірі ретінде танылып отыр.

Белсенді оқу барысында мұғалімдер:

- барлық оқушылардың оқу үдерісіне қатысуын қамтамасыз ететін жағымды оқу ахуалын қалыптастыруға;
- сенімді, жауапты, белсенді, жаңалыққа ұмтылатын және өзінің іс-әрекетін талдап, рефлексия жасай білетін оқушыларды тәрбиелеуді мақсат етуге;
- оқушылардың дағдыларын дамытуға бағытталған жаттығу мен белсенді әдіс-тәсілдерлі қолдануға;
- алға қойылған оқу мақсаттарына қол жеткізу арқылы жоспарланған сабақты тиімді өткізу үшін материалдарды, ресурстарды және қосымша құралдарды пайдалана отырып; бүкіл сынып қатысатын, топтық немесе жұптық жұмыс түрлерін, оқушылардың жеке жұмыс істеуін ұйымдастыруға;
- оқушыларды мадақтап, оқуға еліктіре, қызықтыра отырып, ұғымдарды түсіндіруде және мағынасын ашуда, нұсқаулық беруде түсінікті, анық, қарапайым тілді пайдалануға;
- оқушылардың оқуын бақылап, оларға кері байланыс ұсынуға тиіс.

Сыныпта ынтымақтастық ахуалын қалыптастырып, жағымды психологиялық орта қалыптастыру үшін, оқушылардың арасында өзара қарым-қатынасты нығайтып, олардың өзіне беретін бағасын көтеріп, өзі туралы пікірін жақсарту арқылы табыстылық сезімін ұялату үшін оқушылармен түрлі жаттығу өткізуге болады. Ойын түрінде өткізілетін жаттығулар оқушылардың өзара араласуына және мұғалім мен оқушылар арасындағы тығыз қарым- қатынастың орнауына жол ашады.

Қорытындылай келе, мұғалім үшін:

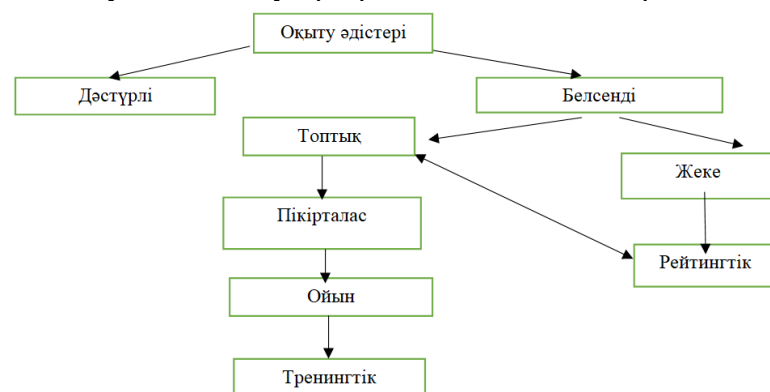
- ой салып, ынталандыратын материал ұсыну;
- оқушылар ғылыми жоба барысында пайдалана алатын тәжірибелік және эксперименттік дағдыларды қалыптастыру;
- оқушыларға өздері қызығатын салаға қатысты сұрақ тұжырымдауға көмектесу;
- жұпта, шағын топта және құрамы өзгеріп отыратын жұпта жұмыс істеуге арналған жаттығу дайындау;
- оқушыларды бір-бірімен сұхбаттасуға жетелеу;
- оқушылардың қажеттіліктерін қанағаттандыру және мүдделерін есепке алу;
- оқушыларды өз бетінше ойлануға бағыттау;
- оқушыларға өздерінің ойлау және зерттеу дағдыларын қолдануды еске салу;
- оқушылармен жеке жұмыс жүргізу;

- оқушыларға өз бетінше жұмыс істегенде жетістікке жетуге мүмкіндік беретін жобаларды ойлап табу және ұйымдастыру маңызды болмақ.

Жоғарыдағы жаңашылдық ауыл мектептеріне сонымен бірге шағын жинақты мектептердегі (ШЖМ) оқу-тәрибе үрдісін ұйымдастыруға да қатысты. ШЖМ сынып оқушыларының саны аз болуына сәйкес өзіндік қиыншылықтар мен ерекшеліктер бар. Әйтседе белсенді оқыту мәселесі мектептің түріне, типіне қатысты емес. ШЖМ мұғалімдері жұмысының ерекшеліктері, ең алдымен, бірнеше әртүрлі сыныптарды біріктіріп оқыту. Біріктіліп оқыту да бағалаудың заманауи талаптарға сәйкес түрін аталған ауыл мектеп жағдайында қолдануға әбден болады. Жүйелі сипатта қолданылатын жаңа бастамалар базаның шоғырландырылуы мен кадрлық топтасу, әсіресе жас мамандардың тәлімгерлік жетекшілікпен қамқорлықта болуы, біліктілігін жетілдіретін өзара әдістемелік көмек алуы, таратылмалы материалдарының сараптамадан өткізіліп, тиімді қолданысқа ұсынылуы сабақтың білімділік сапасының артуына жетелейді.

Білім сапасын арттыру ұстаздар қауымын толғандыратын басты мәселе. Көптеген мұғалімдердің оқу үдерісін жаулап алған дәстүрлі сабақтар оқушыларды жалықтырады, әрі білімге деген ынтасын төмендетері сөзсіз. Сол себепті, әр мұғалім өз жұмысында сабақты жандандырудың әдіс-тәсілдерін оңтайлы таңдап, оқушылардың белсенді шығармашылық жұмыс істеуіне жағдай жасауға міндетті. Бірақ, бұл жаңа әдістер дәстүрлі сабақтарды толық алмастыра алады деген сөз емес. Ол дәстүрлі сабақты толықтырып, оқушылардың білімге деген қызығушылығын арттыру тиіс, сонда ғана білім беруді жетілдіруге болады.

Түпкі мақсат-білім сапасын көтеру, оқу үдерісін жандандыру. Өз деңгейінде белсенді әдістерді оқытуда қолдану әрбір педагогтың шеберлігіне байланысты [2].

XXI ғасырдағы елдің бәсекеге қаблетілігін қамтамасыз ету мектеп табалдырығынан білім мен ғылым дамуының арасындағы сабақтастықтың үйлесім табуы басты назарда. Ал, оқушылардың ақыл-ойын дамытуға септігін тигізетін оларды біліммен қатар, талдау, жинақтау, салыстыру, сәйкестендіру, жалпы, ортақ, жеке белгілерін сипаттап, манықтау, қорытынды жасай білуге дағдыландыру қажет. Дегенмен, әдістердің қай-қайысы да өз бетінше жеке қажетті деңгейде педагогикалық нәтижені қамтамасыз ете алмайды. Оқу үдерісінде әрқилы әдістерді өзара байланыстыра пайдалану тиімді, әрі оң нәтижеге қол жеткізері сөзсіз.

Қазіргі білім беру ізденістерінің ірі бағытарының бірі оқытудың белсенді әдістерін қолдану болып табылады.

Белсенді оқыту әдістерінің жіктемесі:

- жартылай кәсіби іс-әрекетті моделдейтін және іскерлік, дағдыны қалыптастыруға бағытталған тәсілдер: проблемалық сұрақтар, іскерлік ойындар;

• білім, білік, іскерлік дағдыларын қалыптастыруға бағытталған тәсілдер жағдаяттар, «дөңгелек үстел», миға шабуыл, оқу пікірталасы, өзіндік жұмыс.

Оқудың белсенді оқыту әдістері белгілі оқу құрал жабдықтарымен іске асырылады. Оқу құрал жабдықтары екі мағынада қолданылады. Тар мағынада көрнекі құралдар, көрсетпе және техникалық жабдықтар. Кең мағынада оқу жабдықтары деп білім мақсатын іске асыруға жәрдемші жағдаяттардың бәрі деп түсінеміз. Яғни, оқытудың әдісі, формасы, мазмұны, сонымен бірге оқытудың арнайы бұйымдарының бәрі осы оқу жабдықтарын құрайды [3]. Мұғалімнің міндеті барлық ақпаратты айтып немесе көрсетіп қана қоймау керек, сонымен қатар оқушыны ойлауға үйрету керек, сол тапқан ақпараттарын іс жүзінде қолдана білуге үйрету керек.

Оқытудың белсенді әдіс-тәсілдері осыған жағдай жасайды.

Белсенділіктің 3 деңгейі:

1. Қайта жаңғырту белсенділігі — оқушының білімді түсінуге, есте сақтауға, қайта жаңғыртуға тырысуы, яғни, үлгі бойынша пайдалану тәсілдерін меңгеруі

2. Интерпретация белсенділігі — оқушының оқытылған материалдың мәнін түсінуге, осы ақпараттардың арасындағы байланысты түсінуге тырысуы, яғни, ақпаратты (білімді) үлгі бойынша емес, өзгертілген жағдайда пайдалану тәсілдерін меңгеруі

3. Шығармашылық белсенділік — оқушының мәселені шешу жолдарын өз бетінше іздеуі, яғни, танымдық қызығушылығын көрсете білуі [4].

Белсенді оқудың мәні оқушылардың белсенді жұмыс істеуі арқылы мұғалім берген дерек көздердің мәнін ұғынып, есте сақтап, нәтижесінде оны іс жүзінде қолдана алуында. Ол үшін, ең алдымен оқушының ішкі уәжін оятуға мүмкіндік жасау, осы арқылы оқушының білім алуға деген қызығушылығы пайда болады. Сабақта белсенді әдіс тәсілдерді тиімді қолдану мұғалімнің іскерлігіне байланысты. Белсенді оқу арқылы оқушылардың қарым- қатынас дағдыларын жақсарту үшін сабақтарды қызықты, әрі тартымды етіп құру, әр түрлі белсенді оқудың әдіс-тәсілдерін қолдана отырып, түрлендіру қажет.

Бұл мұғалім мен оқушы арасындағы өзара байланысты жақсартады. Еліміздің бүгіні мен болашағы өскелең ұрпақ еншісінде екенін ескерсек, бұл заман талабы. Сабақты түрлендіріп өткізу мақсатында, белсенді оқытудың әр түрлі әдістерін өз тәжірибемде қолданып жүрмін [5].

Сабақ бастамас бұрын, оқушылардың психологиялық жағынан көңіл күйлерін қалыптастыру және олардың арасында достық қарым- қатынас орнату мақсатында түрлі көңіл көтеретін тренингтер қолдау болады.

Балалардың қызығушылықтарын ояту мақсатында жұмбақ шешіліп, аудио жазбалар тыңдату, қысқа видео көрсетілім көрсету, т.б арқылы сол күннің тақырыбын оқушылар өздері анықтайды [6]. «Инсерт», «Миға шабуыл», «Топтық пікірталас», «Блум сұрақтары», «Кластер», «Рөлді ойын», «Эссе», «Шатастырылған логикалық баулар», «Кері байланыс» осы әдіс-тәсілдерді сабақтарда үнемі қолданып отыруға болады.

Мысалы, «Инсерт» әдісі бойынша берілген мәтіндегі қажетті ақпаратты және ойларын жинақтайды. Бұл тәсіл аналитикалық ойды дамытады, материалды толық меңгеруге мүмкіндік туғызады. БББ әдісі оқушының өткен біліммен жаңа білімді ұштастырып, сабақ бойы қорытында жасауына көмек береді.

Миға шабуыл – шығармашылықты ынталандыратын психологиялық тәсіл. Стратегиялар маған мынадай нәтиже берді. Мәтінді нақты жабық сұрақтар құрастырса, енді ашық сұрақтарды қоюды үйренді.

Рөлдік ойын ойнағанда менен көмек басшылық күтетін, ал қазір өз бетімен сұрақ құрастыру, тағы басқа дербес әрекеттерді жасайтын болды. Миға шабуыл кезінде топтық пікірталас тудыра отырып, өз ойларын көпшілік алдында айта алмайтын оқушылар ашылып, басқалармен бірігіп сөйлей бастады. Жолдасымен ой бөліскен оқушы, барлық топпен жеңіл қатынасқа түсе алады.

Кластер құрастыру. Қандай да бір тақырыпты ұғынуда ой үрдісін көрнекті ететін графикалық ұйымдастыру тәсілі. Жаңа тақырыпқа болжам, не білетінін есіне түсіреді, жазады, салыстырады. Кластерлермен жұмыс жасағанда оқушылардың еркін ойлануына мүмкіндік беремін.

«Рефлексия» кезеңінде «SMS хабарлама», «Бағалау ағашы», «Ой толғаныс» т.б. қолдануға болады, оқушы өзін және достарын бағалауды үйренеді. Өйткені оқушы өзін-өзі реттей отырып, өз білім деңгейін анықтайды және өз білімін басқалармен салыстыруды үйренеді.

Белсенді оқу арқылы оқушылардың танымдық қаблеттері дамыйды. Кез келген материалмен жұмыс жасауда қорытынды шығарумен есте сақтауға оқушылардың сабақ мақсатына сай не үйренгенін түйіндеу мен түсінгенін анықтау мен қате түсінген жағдайда түзету, оқушыларды өз жұмыстарымен таныстырып, өз идеяларын ұсынуға көмектеседі.

Қорыта келе, белсенді оқудың артықшылығы оқушылардың сыни тұрғыдан ойлау дағдыларын қалыптастырады, олардың кез келген ортада өзін еркін ұстауына мүмкіндік туғызады. Сонымен қатар үздіксіз белсенді әдіс-тәсілдерді қолданғанда бірнеше мәселелерді шешуге болады. Олар мыналар: пәнге деген қызығушылығын қалыптастыру; оқушыларды өзіндік жұмыс жасауға дағдыландыру; оқушылардың әлеуметтік тәжірибесін нығайту арқылы өмірлік жағдаяттарға өз көзқарастарын білдіру (қиналу, қынжылу); сабақта өзіне сенімді болу; сабақта өзінің жеке тұлғалық қасиетін көрсету; оқушылар сыни тұрғыдан ойлау арқылы күрделі міндеттерді шешу кезінде талдау жасап, келешекте қателіктер жібермеуге тырысады, қарама-қайшылық пікірлерді ескере отырып нақты шешім қабылдайды, пікір-таласқа қатысады, басқа адамдармен қарым-қатынасқа түседі.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. ҚР педагог қызметкерлерінің біліктілігін арттыру Бағдарламасы. Мұғалімге арналған нұсқаулық. Үшінші (базалық) деңгейі. – Астана, 2015.
2. Педагогиканы оқыту әдістемесі. - Алматы, 2011.
3. Әмірова Б.А. Молдабаева Р.А. Психологияны оқыту әдістемесі. – Қарағанды, 2012.
4. Мұхамеджанова Ә. Педагогиканы оқыту әдістемесі. – Алматы, 2011.
5. Нұрғалиева.Г.Қ. Психологиялық логикалық-құрылымдық курсы. – Алматы, 1996.
6. Смолкина А.М. Методы активного обучения. – М.: Высшая школа, 1991.

КІРІКТІРІЛГЕН САБАҚТЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Аннотация. Бұл мақалада оқушылардың білім сапасын жақсарту үшін белгіленген тақырып, сұрақ, мәселе екі немесе одан да көп пәндер арқылы қарастырылатын, білім мен біліктерді синтездеу және жүйелеу жүзеге асырылатын, оқушыларда әлемнің тұтас бейнесін қалыптастыруды қамтамасыз ететін, олардың игерілуіне ықпал ететін сабақтың ерекше түрі кіріктірілген сабақты ұйымдастыру ерекшеліктері қарастырылған. Әр түрлі пәндерден алынған білімнің жекелеген элементтері арасындағы өзара байланысты және өзара тәуелділікті тану процесінде орнату және игеру білімді тереңдетуге және кеңейтуге, олардың практикамен байланысына, оқушылардың ақпаратты жалпылау және жүйелеу дағдыларын қалыптастыруға, жүйелік ойлауды дамытуға ықпал етеді.

Түйінді сөздер: кіріктірілген, интеграция, пәндер, сабақтар, жекелеген элементтер, практика, орта білім беру

Білім берудің дәстүрлі, бірақ кезек күттірмейтін міндеттерінің бірі – оқушылар арасында әлемнің тұтас бейнесін қалыптастыру. Оқыту процесінде интеграция алуан түрлі білімді әлемнің тұтас ғылыми картинасына біріктіру қызметін атқарады. Әр түрлі пәндерден алынған білімнің жекелеген элементтері арасындағы өзара байланысты және өзара тәуелділікті тану процесінде орнату және игеру білімді тереңдетуге және кеңейтуге, олардың практикамен байланысына, оқушылардың ақпаратты жалпылау және жүйелеу дағдыларын қалыптастыруға, жүйелік ойлауды дамытуға ықпал етеді. Интеграция идеясы орта білім беру стандартын жүзеге асыру аясында ерекше өзектілікке ие, өйткені жалпы және кәсіби құзыреттіліктерді қалыптастыру процесі пәнаралық сипатта.

Білім беру тәжірибесінде интеграцияның әр түрлі деңгейлерін жүзеге асырудың негізгі элементі – әдістемелік сауатты жүргізілген кіріктірілген сабақ. Кіріктірілген сабақ дегеніміз – белгіленген тақырып, сұрақ, мәселе екі немесе одан да көп пәндер арқылы қарастырылатын, білім мен біліктерді синтездеу және жүйелеу жүзеге асырылатын, оқушыларда әлемнің тұтас бейнесін қалыптастыруды қамтамасыз ететін, олардың игерілуіне ықпал ететін сабақтың ерекше түрі. Сонымен бірге интегратор рөлін атқаратын жетекші пәнді ажыратуға болады және жетекші пәннің материалының кеңеюіне, нақтылануына ықпал ететін көмекші пәндерді анықтау қажет [1,2].

Кіріктірілген сабақты бір немесе бірнеше мұғалім өткізе алады. Екілік сабақтар – бұл интеграцияның білім беру тәжірибесінде кең таралған түрі.

Төменде көрсетілген ақпараттар кіріктірілген сабақтарды өткізуге тиімді болады:

- оқу бағдарламаларында және оқулықтарда бірдей материалдың қайталануы анықталған кезде;

- жалпыланған ғылымаралық категорияларды (қозғалыс, уақыт, даму, шамасы және т.б.), адам өмірі мен іс-әрекетінің әр түрлі жақтарын, технологиялық процестерді қамтитын заңдылықтарды, принциптерді оқығанда;

- тақырыпты оқып-үйрену уақытының шектелуімен және сабақтас немесе қатарлас пәннің дайын мазмұнын пайдалану ұтымды [3].

Кіріктірілген сабақтардың ерекшеліктері:

1. Кіріктірілген сабақта зерттеу мен талдаудың мәні көп қырлы объектілер, оның мәні туралы ақпарат әр түрлі оқу пәндерінде қамтылған, мұндай сабақтардың материалы қоршаған әлемдегі процестердің біртұтастығын көрсетеді, оқушыларға әр түрлі пәндердің өзара байланысын көруге мүмкіндік береді.

2. Кіріктірілген сабақтардың мазмұны әр түрлі пәндерден оқылатын негізгі материалды ғана емес, сонымен бірге білім алушылардың осы материалды түсіну және жалпылау негізінде құрылатын жаңа мазмұнын қамтиды.

3. Кіріктірілген сабақтың түпкі мақсаты - білімді бейтаныс, стандартты емес жағдайда қолдану, теориялық білімді практикада жүзеге асыру, бұл кезде қоршаған әлемнің тұтастығы түсініледі, оқушыларда ХХІ ғасыр дағдылары қалыптасады [6; 7].

Сабаққа кешенді дайындық.

Кіріктірілген сабақ туралы шешім қабылдас бұрын, оқушыларды қызықтыруға және ынталандыруға тырысу жолдарын қарастыру керек, сонымен қатар, мұғалімдер интеграцияланған (бинарлық) дайындалуға көп уақыт пен күш жұмсауға дайын болуы қажет. Тәжірибеде көрсеткендей, бастауыш сыныптарда математика + сауат ашу, жаратылыстану + әдебиеттік оқу, жаратылыстану + қазақ тілі, дүниетану + әдебиеттік оқу, қазақ тілі + дүниетану және т.б сияқты оқу пәндері жиі біріктіріледі. Оны 1-кестеден көре аласыздар [4].

Пәні	Оқу мақсаты	Үй тапсырмасы
1 сынып	4 тоқсан	Ортақ тақырып: Тағам және сусын
Сауат ашу	1.3.6.1* мұғалімнің көмегімен әртүрлі жанр бойынша (хат, құттықтау хат, хабарлама, нұсқаулық) шағын мәтін құрап жазу	«Дұрыс тамақтану» тақырыбына байланысты тамақтану режимін сақтаудың қажеттілігі туралы шағын әңгіме құрап жазыңдар. Үлгі тақырыптар:
Дүниетану	1.1.4.2 тамақтану режимін сақтаудың қажеттілігін түсіндіру	«Менің тамақтану режимім» «Дұрыс тамақтану пайдасы» «Уақытында тамақтану – денсаулық кепілі»
2 сынып	1 тоқсан	Ортақ тақырып: Өзім туралы
Жаратылыстану	2.2.2.1 жануарлар класының өкілдерін ажырату: бунақденелілер, балықтар, қосмекенділер, бауырымен жорғалаушылар, құстар және сүтқоректілер	«Аққу, Шортан, һәм Шаян» мысалды түсініп оқы. Мысалдағы жануардың қағазға/параққа суретін сал. Суреттің айналасына кейіпкердің сыртқы келбетін бейнелейтін сөздерді, ал ішіне кейіпкердің мінезін сипаттайтын сөздерді жаз.
Әдебиеттік оқу	2.2.6.1 кейіпкердің сыртқы келбетін сипаттау, мінез-құлқы мен іс-әрекетін бағалау	Мысалдағы жануарлар класын анықта.
3 сынып	1 тоқсан	Ортақ тақырып: Жақсыдан үйрен, жаманан жирен
Дүниетану	3.1.2.4 өз тәжірибесінен мысал келтіре отырып, адамдар арасындағы достықтың маңыздылығын дәлелдеу	Қай досыңның сырын қанша адамға айтып қойдың және не үшін айттың? Ойлан. Жақсы көретін досыңа «Дос» туралы кез-келген бір шумақ өлеңді музыкалық аспаптың сүйемелдеуінсіз орында.

Музыка	3.1.2.1 әртүрлі сипатты әндердің көркем бейнесін аша отырып музыкалық аспаптың сүйемелдеуімен, сүйемелдеусіз және унисонмен орындау	
4 сынып	1 тоқсан	Ортақ тақырып: Құндылықтар
Музыка	4.3.1.1 өз шығармашылық жұмысын көрсету және өлшем шарттарға сәйкес бағалай білу, өзінің жұмысын жақсарту үшін ұсыныстар енгізу	Абай Құнанбаевтың «Ғылым таппай мақтанба» өлеңіндегі жақсы қасиетпен жаман әдетке өзің қосымша қандай қасиет пен әдетті қосар едің? Өзіңнің қосқандарың бойынша өлең шумағын құрастырып жаз.
Әдебиет	4.3.2.1 таныс мәтінге жаңа кейіпкерлер қосу, жаңа сюжеттер енгізу, өлең (төрт жолды) жазу	

Кіріктірілген сабақты дайындаудағы алғашқы қадам - мазмұны немесе пайдалану мақсаты бойынша ұқсас тақырыптарды бөліп алу үшін бағдарламалық материалды, оқу пәндерінің күнтізбелік және тақырыптық жоспарларын талдау және салыстыру.

Кіріктірілген сабақ бөлімді зерттеудің басында тиімдірек болады, содан кейін келесі жеке сабақтарда әр пән бойынша оқу материалының мазмұнын тереңдетіп оқыту, сонымен қатар бөлімді зерттеудің соңында білімнің басқа салаларын жалпылау және интеграциялау мақсатында жүзеге асырылады.

Кіріктірілген сабақтың тақырыбын таңдағанда жүйені құратын жалпы идеяны - интеграцияның өзегін табу керек. Ең алдымен, бұл әр түрлі пәндердің жетекші тақырыптары мазмұнының ұқсастығына және олардың логикалық байланысына негізделген. Білім беру үшін ең маңыздысы:

- оқушылардың зерттеу әдістері мен практикалық әрекеттері тұрғысынан әр түрлі оқу пәндерінде қарастырылатын объектілер арасындағы байланыс;
- жеке ғылымдардың заңдарын неғұрлым жалпы философиялық түсініктерге біріктіретін байланыстар;
- есептік және өлшеу сипатындағы байланыс.

Педагогикалық процестің кез-келген компоненттері сабақта интеграциялануы мүмкін: мақсаттары, принциптері, мазмұны, оқыту әдістері мен құралдары.

Кіріктірілген сабақтар жетекші пәнді оқыту әдістемесін сақтай отырып, әртүрлі пәндердің мазмұнын немесе тек бір пәннің мазмұнын сақтай отырып, әртүрлі пәндерді оқыту әдістемесін біріктіре алады. Мазмұнды интеграциялау объектісі: жалпы түсініктер; жалпы идеялар; әр түрлі пәндердің мәселелері; іс-әрекеттің жалпыланған әдістері; жалпыланған технологиялар.

Бір сабақта кіріктірілген әр түрлі пәндерден тұратын компоненттер жүйені қалыптастырады, айналасында оқу материалы жинақталып, жаңа жүйеге келтіріледі. Жүйені қалыптастырушы фактор интеграцияланған сабақты ұйымдастырудың негізгі факторы, сабақтың әдістемесі мен технологиясы соған байланысты.

Кіріктірілген сабақтың мақсаттарын анықтау

Кіріктірілген сабақтардың негізгі мақсаттары білімді жүйелеу және жалпылау, себеп-салдар байланыстарын анықтау, оқыту әдістемесі мен білімді бір пәндік аймақтан екінші пәнге ауыстыру әдістері болуы мүмкін; интеллектуалды дағдыларды дамыту, мысалы, синтез, жалпылау, салыстыру және пәнаралық және әмбебап байланыстарды орнату және т.б. Кіріктірілген сабақтар сонымен бірге оқылатын

тақырыптың мәніне терең ену, оқушылардың оқуға деген қызығушылығын арттыру мақсатында өткізіледі; берілген тақырып бойынша зерттелетін мәселелерді тұтас, синтезделген қабылдау [5].

Екі немесе одан да көп мұғалім интеграцияланған сабақтарды дайындай және жүргізе алады, бұл жағдайда мұғалімдердің әрқайсысының рөлі нақты анықталатын сабақ барысын мұқият жоспарлау қажет. Алайда, мұндай сабақтарды практикада жиі кездесетін интегралданатын пәндердің материалына ие бір мұғалім жүргізе алады. Екілік сабақты дайындау және өткізу мұғалімдерді таңдауға жоғары талаптар қояды. Олар интеллектуалды және жеке үйлесімді болуы керек, дамыған қарым-қатынас дағдыларына, импровизация қабілетіне, реакция жылдамдығына ие болуы керек, көбінесе тақырып мазмұнынан тыс материалдарды жоғары деңгейде көрсетуі керек.

Интеграцияланған сабақты дайындауға оқушылар қатыса алады, олар рефераттар жасайды, иллюстрациялық материалдар жасайды, жеке хабарламалар дайындайды және т. б.

Интеграцияланған сабақты дайындауда оның оқу-әдістемелік және материалдық-техникалық жабдықталуы маңызды рөл атқарады (презентациялар, демонстрациялық материалдар мен аспаптар, тәжірибелер, бақылаулар жүргізуге арналған материалдар, аудиовизуалды құралдар, кестелер, графиктер, схемалар, нұсқаулықтар, тренажерлер және т.б.).

Кіріктірілген сабақтың маңызды орны-бірнеше оқытушылардың өзара әрекеттесуін ұйымдастыру, дәйектілік, тәртіп, олардың іс-әрекетінің ұзақтығы, материалды ұсыну мазмұны мен әдістерінің үйлесімділігі. Мұғалімдердің өзара әрекеттесуі әртүрлі жолдармен құрылуы мүмкін. Ол тепе — тең болуы мүмкін, олардың әрқайсысының тең үлесі бар; олардың бірі жетекші, ал екіншісі көмекші немесе кеңесші бола алады; бүкіл сабақты бір мұғалім екіншісінің қатысуымен белсенді бақылаушы ретінде жүргізе алады (сұрақ қою, не болып жатқанын түсіндіру).

Кіріктірілген сабақтар көбінесе стандартты емес формаларды қолдана отырып өткізіледі: осы саладағы жетекші маман шақырылған сабақ; сабақ-конференция; сабақ-конкурс; сабақ-имитация, сабақ-жоба және т. б.

Жоғарыда айтылғандарды қорытындылай келе, интеграцияланған сабақтарды тиімді өткізу үшін келесі жағдайлар қажет:

- сабақта жұмыс істейтін оқытушылардың психологиялық үйлесімділігі;
- мазмұнды, интеграцияның жүйе құраушы компонентін, пәнаралық байланыстарды іске асыруды талап ететін тапсырмаларды нақты айқындау;
- бірыңғай әдістемелік кеңістікте әрбір оқытушының рөлін көздейтін сабақ сценарийінің болуы;
- сабақтың барлық кезеңдерінде білім алушылардың оқу-танымдық, ақыл-ой қызметін жандандыру, проблемалық оқыту әдістерін қолдану;
- білімді жалпылауды, ұғынуды, іс-әрекет тәсілдерін, практикалық іскерліктер мен дағдыларды дамытуды талап ететін кіріктірілген тапсырмалардың болуы;
- сабақты дайындау және өткізу кезінде оқытушылар мен білім алушылардың шығармашылық ынтымақтастығын қамтамасыз ететін оқытушылардың жоғары кәсіби деңгейі.

Білім беру процесін ұйымдастыруда кіріктірілген сабақтардың айтарлықтай артықшылықтары бар:

- оқу пәндерінің мазмұнын интеграциялау олардың даму уақытын едәуір қысқартады және заттар мен құбылыстарды жан-жақты және тұтас қабылдауды қамтамасыз етеді;

- интеграцияланған сабақтар қызықты толықтырылатын материалды қосу арқылы оқыту мазмұнын ақпараттық байытуға ықпал етеді;

- пән бойынша білім деңгейі жоғарылайды, ол олардың жүйелілігінде, игерілетін ұғымдардың тереңдігінде, көп қырлы интеграциясының арқасында заңдылықтарда көрінеді;

- дағдылар жалпыланады, білімді кешенді қолдануға ықпал етеді; білімді өз бетінше жаңа жағдайға ауыстыру, «белгілі іс-әрекет пен жаңа әдістерді біріктіру, объектінің жаңа функцияларын көру» дағдылары қалыптасады;

- жалпы құзіреттіліктер, әмбебап оқу әрекеттері, өзін-өзі тәрбиелеу дағдылары дамиды.;

- оқушылардың пәндерді оқуға деген ынтасы артады, оқушылардың танымдық қызығушылығының өсуі байқалады, бұл сабақта және сабақтан тыс уақытта белсенді және өз бетінше жұмыс істеуге деген ықыласынан көрінеді;

- интеграция стрессті, шаршауды жеңілдетуге көмектеседі, күрделі (жүйелік, өзара байланысты) мәселелерді шешуді қамтамасыз ететін түрлі іс-шараларға ауысу арқылы жағымды эмоционалды қатынасты қолдайды;

- кіріктірілген сабақтарды өткізу мұғалімдердің өзін-өзі танытуына, өзін-өзі көрсетуіне, шығармашылығына үлкен мүмкіндіктер береді, бұл олардың жұмысқа деген қызығушылығы мен ынтасын дамытуға ықпал етеді;

- кіріктірілген, екілік сабақтарды дайындау және өткізу мұғалімдердің ынтымақтастығын дамытады, оқытушылар құрамын біріктіруге ықпал етеді.

Бірақ сонымен бірге оқытушылар интеграцияланған сабақтардың тиімділігін төмендететін бірқатар қиындықтарды атап өтеді:

- білім алушыларды бір көзден шынайы ақпарат алуға дағдыланған орнату;

- кіріктірілген сабақ ұзақ дайындықты қажет етеді (сондықтан оларды жиі өткізу мүмкін емес), мұғалімдердің толық психологиялық және әдістемелік үйлесімділігін, сабақ барысында әрекеттерді Мұқият үйлестіруді қажет етеді;

- интеграцияланған сабақтарды оқу процесіне енгізуге кедергі уақыттың шектеулі ресурсы болып табылады, оның көп бөлігі дәстүрлі түрде білім алушылардың белгіленген үлгілер, алгоритмдер бойынша іс-әрекеттерді міндетті түрде меңгеруіне бөлінеді;

- екілік сабақты өткізу технологиясы жеткіліксіз дамыған, мұғалімдер көбінесе түйсігі бойынша әрекет етуге, өз қателіктерінен үйренуге мәжбүр;

- ұйымдастырушылық сәттерді реттеу қиын: кестеге бейімделу, мұғалімдердің жалақысы туралы мәселені шешу.

Бірақ, барлық қиындықтарға қарамастан, интеграцияланған сабақтарды әзірлеу және өткізу білікті жұмысшылар мен мамандарды даярлау бойынша білім беру процесін ұйымдастыруда өзекті және перспективалы бағыт болып табылады.

Қорытындылай келе, орта білім беру мазмұнын жаңарту жағдайында кіріктірілген сабақтарды ұйымдастыру мәселесі қалай жүзеге асып жатыр? Қашықтықтан оқыту жағдайында кіріктірілген үй тапсырмасын қалай тиімді құрастыруға болады? Бастауыш сыныптарға арналған кіріктірілген сабақтарды қалай ұйымдастыруға және қалай орындауға болатыны жөнінде Қарағанды қаласының бастауыш сынып мұғалімдері өзара пікір алмасты.

Сонымен қатар, «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлер біліктілігін арттыру институтының қашықтықтан

«Hangouts» платформасы арқылы Шахтинск, Бұхар-Жырау, Приозерск, Қарағанды, Ақтоғай, Шет, Жаңаарқа аудандарының бастауыш сынып мұғалімдеріне курстан кейінгі әдістемелік көмек көрсетті. Семинар қатысушылары қашықтықтан оқытуға кіріктірілген сабақтардың құрастырудың тиімді жолдары және мұндай тапсырмаларда оқушылар мен мұғалімдер үшін де тиімді екенін айтты.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Бастауыш білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты [ЭР]. – Қол жетімді режимі: <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1500000327>
2. «Қазақстан Республикасының орта білім беру ұйымдарында үй тапсырмасын ұйымдастыру және орындау жөніндегі әдістемелік ұсынымдам» ҚР Білім және ғылым министрінің 2017 жылғы 24 сәуірдегі № 182 бұйрығымен бекітілген. [ЭР]. – Қол жетімді режимі:
3. Бастауыш білім беру деңгейінің 2-4 сыныптарына арналған Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2016 жылғы 21 шілде №463 қаулысымен бекітілген үлгілік оқу бағдарламалары.– Астана, 2016.
4. Кушнир М.П., Шадетова А.К. Бастауыш сыныптарға арналған кіріктірілген үй тапсырмаларының жинағы: Әдістемелік нұсқаулық – Қарағанды, 2018.
5. Ужан О.Ю. Роль и место интегрированных уроков в формировании творческих способностей обучающихся // Профессиональное образование в России и за рубежом. — 2013. — №1(9).
6. Криволапова Е. В. Интегрированный урок как одна из форм нестандартного урока // Инновационные педагогические технологии: материалы II Междунар. науч. конф. (г. Казань, май 2015 г.). — Казань: Бук, 2015.
7. Мартынова М. В. Интегрированное обучение. Педагогические технологии. Типы и формы интегрированных уроков. Методические рекомендации. [ЭР]. – Қол жетімді режимі: <http://ido.tsu.ru/ss/?unit=199&page=594>

УДК 373.31: 372.48

М.П.КУШНИР

Филиал АО «НЦПК «Өрлеу» Институт повышения квалификации педагогических работников по Карагандинской области
kushnir.m@orleu-edu.kz

ФОРМИРОВАНИЕ ИСТОРИЧЕСКИХ ЗНАНИЙ У МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ В ПРОЦЕССЕ ПРЕПОДАВАНИЯ ПРЕДМЕТА «ПОЗНАНИЕ МИРА»

Аннотация. Обновленное содержание образования ставит новые задачи перед учителем в изучении традиционных предметов начальной школы. Введение исторического материала в содержание Типовой учебной программы по предмету «Познание мира» для 1-4 классов уровня начального образования требует использования эффективных методов обучения для его преподавания с учетом возрастных особенностей младших школьников. В статье проанализирован объем исторических знаний, включенных в предмет, и описаны способы их формирования в начальной школе.

Ключевые слова: «Познание мира», история, исследование, деятельностный подход, проектный подход, интегрированные домашние задания, начальная школа, младшие школьники.

В современном обществе история как учебный предмет связывается с формированием навыков исторического мышления, понимания и осмысления прошлого и настоящего и их взаимосвязи. В условиях новых геополитических и цивилизационных вызовов история становится средством сохранения и передачи подрастающему поколению общечеловеческих и национальных ценностей, приобщения его к гуманистическим идеалам общества, воспитания у молодежи патриотизма и гражданской ответственности.

Изучение истории в школе начинается в среднем звене, но начальная школа обеспечивает подготовку к восприятию исторических знаний. В Государственном общеобязательном стандарте начального образования РК эта миссия закреплена за предметами образовательной области «Человек и общество», в частности, «Познание мира».

В связи с обновлением содержания среднего образования этот предмет стал пропедевтическим курсом к изучению общественно-гуманитарных дисциплин: история (5-11 классы), основы права (9 класс), экономика (10-11 классы). Его направленностью стало:

- 1) изучение общественных явлений прошлого и настоящего и их взаимосвязи, взаимоотношений людей в семье, обществе;
- 2) формирование чувства гордости за свою Родину, осознание своего места в семье, местном, региональном, национальном и глобальном сообществе;
- 3) понимание ценностей казахстанского общества и общечеловеческих ценностей; на раскрытие каждым учеником своих природных способностей и творческого потенциала;
- 4) развитие уважительного отношения к культуре своего и других народов, личной ответственности за свои поступки, развитие сопереживания по отношению к чувствам других людей;
- 5) воспитание гуманного отношения к человеку и окружающей среде [1].

Типовая учебная программа по предмету «Познание мира» для 1-4 классов уровня начального образования [2] целью обучения предмету определяет формирование у обучающихся системы знаний о взаимосвязях и взаимообусловленности человека, общества и природы с позиции национальных и общечеловеческих ценностей.

Анализ цели и задач обучения показывает, что прямого указания на формирование исторических знаний в курсе «Познание мира» нет. Но в содержании предмета предусмотрен раздел «В потоке истории», который включает элементы истории Казахстана. Проанализируем объем исторических знаний, включенных в предмет (таблица 1).

В среднем, на изучение данного раздела в каждом классе отводится от 8 до 10 часов при среднегодовой нагрузке 33-34 часа.

При некачественном преподавании треть или четверть учебного содержания не будут усвоены учащимися, что может привести к низкому уровню сформированности исторических знаний у младших школьников. Вероятность подобного итога высока, что обусловлено сложностью для учителей начальных классов преподавания исторического материала. В связи с этим, необходим поиск эффективных методов обучения для уроков «Познания мира» с учетом возрастных особенностей обучающихся [3].

Таблица 1 – Объем исторических знаний, включенных в содержание предмета «Познание мира» (1-4 классы) [2]

1 класс	2 класс	3 класс	4 класс
древние культуры и цивилизации: первоначальные знания о жизни древних людей, о саках, Томирис, исторических памятниках и экспонатах древности, о древней письменности на территории Казахстана	знакомство с понятиями «скотоводство» и «земледелие»; древние города и памятники; первоначальные знания об образе жизни гуннов; особенности Ботайской культуры; приручение лошади предками казахов; выдающиеся исторические личности и деятели культуры; вклад аль-Фараби в развитие науки	особенности кочевого и оседлого образа жизни; важность сохранения памятников истории и культуры; исторические корни Казахстана; знакомство с образом жизни тюрков; важные события в истории Казахстана; причины образования Казахского ханства; выдающиеся исторические личности и деятели культуры; роль ханов, батыров, биев; Абылай хан, Керей хан, Жанибек хан	происхождение казахского народа; графическое отображение связи между саками, гуннами, тюрками и казахами; важные события в истории Казахстана; примеры достижений Казахстана в XX-XXI веках (культура, наука, образование, экономика); биографические данные выдающихся деятелей творческих и трудовых профессий

Особенность урока «Познания мира» состоит в том, что он строится на деятельностном и проектном подходах. Поэтому, во-первых, учащийся получает знания не в готовом виде, а добывает их сам, осознает содержание и формы своей учебной деятельности, понимает и принимает систему ее норм, активно участвует в их совершенствовании. Во-вторых, учащийся ставит перед собой проблему и самостоятельно находит пути ее решения в процессе групповой или коллективной учебно-познавательной деятельности. Это способствует активному успешному формированию его знаний, учебных умений и навыков и навыков широкого спектра.

Реализация деятельностного подхода осуществляется через организацию активного обучения. Например, на уроке «Познание мира» по цели 2.3.4.1 рассказывать о вкладе аль-Фараби в развитие наук применяется стратегия «Жигсо-2».

Учащиеся делятся на группы. Каждая группа получает свой текст: группа №1 «О вкладе аль-Фараби в математику», группа №2 «О вкладе аль-Фараби в музыку», группа №3 «О вкладе аль-Фараби в медицину», группа №4 «О вкладе аль-Фараби в философию и общества». Учащиеся читают текст, выделяя главное, и заполняют таблицу «Вклад аль-Фараби в развитие наук».

наука	название труда	суть работы
математика		
музыка		
медицина		
философия и общество		

После заполнения таблицы в группе выбирается спикер, который по сигналу перемещается из одной группы в другую и представляет информацию из текста своей группы одноклассникам. Учащиеся вносят полученную информацию в свою таблицу. Самостоятельная работа в группах позволяет получить им знания об аль-Фараби как философе, математике, теоретике музыки, ученом, изучавшим естественные науки.

Для проектного подхода характерна организация проектной деятельности младших школьников. Выделяют следующие особенности ее реализации в начальной школе:

- а) проблема проекта должна быть связана с областью познавательных интересов ребенка и находиться в зоне ближайшего развития;
- б) педагогу необходимо осуществлять целенаправленную работу по формированию у детей соответствующих способов деятельности;
- с) проект младших школьников в большей степени предопределен (подсказан) взрослыми;
- д) по объему он представляет собой мини-проект, по способу построения - «квазиисследовательский»;
- е) проектная деятельность детей организуется в группах, индивидуальная работа возможна на уровне выполнения отдельных действий [4].

Учитывая перечисленные особенности, педагог для формирования исторических знаний в курсе «Познание мира» предлагает учащимся темы мини-проектов, организует их выполнение на 1 или 2 уроках и выступает в роли координатора.

Представим темы мини-проектов (таблица 2).

Таблица 2 – Темы мини-проектов для уроков «Познания мира» 3 класс

Цели обучения	Тема УМК	Темы мини-проектов
3.3.1.1 объяснять особенности кочевого и оседлого образа жизни	Времена кочевья	Откуда произошло слово «тюрк»? Весна в жизни кочевников Лето кочевников Осенние заботы кочевников Зимние трудности кочевого жизни
3.3.1.2 объяснять важность сохранения памятников истории и культуры 3.3.2.1 на основе изучения различных материалов определять образ жизни тюрков	Памятники тюрков	Какие открытия сделал археолог А.Х.Маргулан? Древний город Отрар Древний город Сарашайык Древний город Сауран Рунические памятники тюрков
3.3.3.1 объяснять причины образования Казахского ханства	Как образовалось Казахское ханство	Сыганак – столица Казахского ханства Как жил казахский народ в период Казахского ханства? Первые ханы Казахского ханства Жанибек и Керей Каким был хан Касым? Личность хана Хакназара

3.3.4.1 на исторических примерах объяснять роль ханов, батыров, биев	Казахские жузы Мудрость великих биев	Что такое жуз? Племена Старшего жуза Племена Среднего жуза Племена Младшего жуза Маслихат раньше и сейчас Бий – глава жуза Качества идеального бия Свод законов «Жеті жарғы» Годы великого бедствия
3.3.4.2 на исторических примерах представлять в творческой форме роль борцов за независимость казахского народа	Абылай хан История одной битвы	Многогранная личность Абылай хана Хан Абылай – кюйши Хан Абылай – батыр Хан Абылай – правитель Военное мастерство хана Жангира Почему победил Карасай батыр? Была ли Орбулакская битва? Реконструкция Орбулакской битвы
3.3.5.1 объяснять значение неофициальных символов Казахстана (монументы «Алтын адам», «Байтерек», Триумфальная арка «Мәңгілік ел»)	О чем расскажет Триумфальная арка?	Символы Триумфальной арки «Мәңгілік ел» Триумфальные арки мира Как Триумфальная арка сохраняет историю?

В целом, исследование должно быть неотъемлемой частью уроков по предмету «Познание мира». Интересен в данном случае опыт применения «модели интегрированного социального исследования» (Hamston & Murdoch, 1996) [5, 152]. Модель включает в себя семь различных этапов исследования: начальная подготовка, подготовка к исследованию, исследование, отбор, прогресс, установление связи, переход к действию. Специальные вопросы этапов модели позволяют учащимся определить тему исследования, выбрать его объект, спланировать и провести его изучение, обработать и представить собранную информацию, сделать выводы, связать их с имеющимся жизненным опытом и задуматься о дальнейшей работе. Кроме того, эти вопросы облегчают и краткосрочное планирование урока учителем.

Например, урок «Познание мира» на тему «Первый человек», выстроенный по «модели интегрированного социального исследования», представлен в таблице 3. Цель обучения: 1.3.1.1 рассказывать о жизни древних людей на основе изучения наглядных материалов.

Исследовательская деятельность младших школьников на основе исторических знаний обеспечивает прочное усвоение этих знаний в силу заинтересованности учащихся, доступности для их восприятия, «обеспечения ценностного освоения действительности, создания психолого-педагогической ситуации для «переживания» национальных и общечеловеческих ценностей» [6].

Таблица 3 – Урок «Познание мира» на тему «Первый человек»

Этапы	Основная тема заданий	Виды вопросов
Начальная подготовка	Прием «Пазл» Дети соединяют разрезанные части картинок.	- Что изображено на картинке? - Почему вы решили, что это первобытный человек? - Где жил первобытный человек? - Чем питался? - Что делал? - Выберите из набора карточек картинки, которые относятся к первобытному человеку. - Какова тема урока? - Почему мы должны изучать образ жизни древних людей?
Подготовка к исследованию	Беседа	- В современное время, мы можем встретить мамонта или первобытного человека? Почему? - Как называется время, в котором мы сейчас живем? - А как называется время, прошедших событий? - Как вы считаете, сможем ли мы вернуться в то, время, когда жили самые первые люди? - Почему? - Чтобы нам изучить и получить новые знания о жизни первых людей, кем на время мы можем стать?
Исследование	Просмотр видеофрагмента и иллюстраций о жизни первобытных людей. Обсуждение вопросов, представленных на карточках. Подготовка и презентация постера: 1 групп: образ жизни древнего человека. 2 группа: занятия древнего человека. 3 группа: орудия древнего человека. 4 группа: огонь в жизни древнего человека.	- Где жили древние люди? - Как называлась группа, в которой жили древние люди? - Что приходилось делать первобытным женщинам и мужчинам, чтобы выжить? - Как охотились мужчины? - Чем занимались женщины? - Какими орудиями пользовались первобытные люди? - Как применялись эти орудия? - Какую роль сыграл огонь в жизни древних людей? Откуда они узнали про огонь?

Формирование исторических знаний у младших школьников в процессе преподавания
предмета «Познание мира»

Отбор	Прием «Концептуальная таблица» Учащиеся находят отличия в облике первобытного и современного человека.	- Чем похожи и чем отличаются осанка и походка первобытного и современного человека? - Чем похожи и чем отличаются волосы первобытного и современного человека? - Чем похожи и чем отличаются лицо первобытного и современного человека? - Чем похожи и чем отличаются одежда первобытного и современного человека? - Чем похожи и чем отличаются обувь первобытного и современного человека?
Прогресс	Моделирование 1 группа: изготавливает макет жилища и огня. 2 группа: лепит из пластилина орудия труда и охоты. 3 группа: лепит деревья, ягоды, камни, животных. 4 группа: лепит первобытных людей.	- Чем отличается условия жизни первобытного и современного человека?
Установление связей	Подведение итогов	- К каким выводам мы пришли? - Какими доказательствами мы можем их обосновать? - Как мы будем использовать полученные результаты?
Переход к действию	Домашнее задание Учащиеся получают задание рассказать родителям о жизни первобытных людей.	- Что вы думаете о теме теперь?

Прочную основу для закрепления исторических знаний создают интегрированные домашние задания. Интегрированные домашние задания – это домашние задания, основанные на использовании межпредметных связей, предполагающие решение жизненных задач, носящие творческий и вариативный характер и направленные на раскрытие способностей и удовлетворение интересов обучающегося [7, 29].

Примеры интегрированных домашних заданий представлены в таблицах 4-5.

Таблица 4 – Интегрированное домашнее задание 1 класс [7, 31]

Предмет	Цель	Задание
Математика	1.1.3.5 определять время в часах по циферблату/ различать единицы измерения времени: минуты, час, день, неделя, месяц	На основе сюжетных картинок, на которых изображена жизнь саков в соответствии с временами года, составить рассказ-описание «Как жили саки круглый год?»
Познание мира	1.3.2.1 описывать на основе наглядных материалов образ жизни саков	
Обучение грамоте	1.1.8.1 составлять рассказ по сюжетной иллюстрации или серии картинок	

Таблица 5 – Интегрированное домашнее задание 2 класс [7, 33]

Предмет	Цель	Задание
Математика	2.5.1.7** моделировать и решать задачи в 2 действия	В соответствии с сюжетными картинками, на которых изображена жизнь гуннов, придумать задачу о гуннах, решаемую в 2 действия (для комбинации – увеличение/уменьшение числа в несколько раз, кратное сравнение, нахождение суммы/остатка). Составить к ней схему и решить ее.
Познание мира	2.3.2.1 описывать на основе наглядных материалов образ жизни гуннов	
Русский язык	2.3.2.1 составлять и писать короткие тексты на заданную тему по опорным словам и по плану (с помощью учителя)	

Подобные домашние задания позволяют уменьшить нагрузку на учащихся, а в процессе выполнения оказывают благотворное влияние на развитие функциональной грамотности, творческих способностей и позволяют проявить индивидуальность.

Тема формирования исторических знаний у младших школьников в процессе преподавания предмета «Познание мира» не исчерпывается перечисленными методами. Исследование требует дальнейшей разработки в таких направлениях, как:

- педагогические условия изучения исторического материала в начальной школе;
- применение на уроках «Познание мира» заданий творческого характера исторической направленности;
- использование элементов краеведения в изучении исторического материала на уроках «Познание мира»;
- возможности школьных и краеведческих музеев в изучении исторического материала младшими школьниками;
- внеурочная работа по предмету «Познание мира».

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Об утверждении государственных общеобязательных стандартов образования всех уровней образования. Приказ Министерства образования и науки РК от 31 октября 2018 года № 604. [ЭР]. – Режим доступа: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/V1800017669#z199>
2. О внесении изменений и дополнения в приказ Министерства образования и науки РК от 3 апреля 2013 года № 115 «Об утверждении типовых учебных программ по общеобразовательным предметам, курсам по выбору и факультативам для общеобразовательных организаций». Приказ Министерства образования и науки РК от 10 мая 2018 года № 199. [ЭР]. – Режим доступа: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/V1800016989>
3. Трудности преподавания раздела «В потоке истории» по предмету «Познание мира» в начальной школе. [ЭР]. – Режим доступа: <http://pedgazeta.ru/58940><http://pedgazeta.ru/58940>
4. Чердынцева Е.В. Организация проектной деятельности в начальной школе. [ЭР]. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/organizatsiya-proektnoy-deyatelnosti-v-nachalnoy-shkole>
5. Раздаточный материал по образовательной программе курсов повышения квалификации педагогических кадров по предметам начальных классов в школах с русским

языком обучения в рамках обновления содержания среднего образования Республики Казахстан. – Астана: ЧУ «Центр педагогического мастерства», 2017. – 340 с. – С.152-153

6. Янгирова В.М., Шамигулова О.А., Сандалова Н.Н. Формирование исследовательских умений у младших школьников на основе историко-обществоведческих знаний [ЭР]. – Режим доступа: <https://science-education.ru/ru/article/view?id=23484>

7. Сборник интегрированных домашних заданий для начальной школы: методические рекомендации/ сост.: Кушнир М.П., Шадетова А.К. и др. – Қарағанды: ПҚ БАИ РББ, 2018. – 48 с.

АҚПАРАТТЫҚ ШОЛУ

ИНФОРМАЦИОННЫЙ ОБЗОР

Применение технологии 3D-принтинга в образовании

В филиале АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области завершились первые курсы повышения квалификации «Применение технологии 3D-принтинга в образовании» для учителей организаций среднего образования, которые проводились в дистанционном формате.

Содержание курсов было направлено на развитие умений педагогов ориентироваться в многообразии видов аддитивных технологий, навыков проектирования образовательного процесса с использованием средств 3D-принтинга в условиях обновления содержания образования.

Тренер курса Филинова Н.А. постаралась создать максимально комфортную среду для обучения. Содержание онлайн-лекций было направлено на изучение теоретических основ технологии 3D-принтинга и практических навыков 3D-моделирования. В рамках онлайн-консультаций тренер отвечала на вопросы по практическому применению полученных знаний в проектировании уроков.

По завершению курса слушатели представили свои мини-уроки по математике, информатике, физике, графике и проектирования с элементами 3D-принтинга и 3D-моделирования. Так же педагоги отметили, что онлайн формат проведения курсов интересен и полезен для профессиональной деятельности педагога.

Шағын жинақты мектептерге арналған Республикалық on-line конференциясы

2020 жылдың 12 шілдесінде «Өрлеу» БАҰО» АҚ Қарағанды Филиалы «Шағын жинақты мектептің педагогы: білім беру мазмұнын жаңарту жағдайындағы кәсіби даму мәселелері» тақырыбында VI Республикалық ғылыми-әдістемелік on-line конференция өткізді.

Конференция мақсаты: жаңартылған білім беру мазмұны аясында шағын жинақты мектептердегі мұғалімдердің кәсіби дамуы мәселелері жөнінде тәжірибе алмасуды ұйымдастыру.

Конференцияға Қарағанды, Жезқазған, Сәтбаев, Балқаш қалалары, Ақтоғай, Бұқар Жырау, Жаңаарқа, Осакаров, Нұра, Қарқаралы, Шет аудандарының мектеп мұғалімдері, «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалдарының қызметкерлері, Ресей Федерациясының педагогтары қатысты.

On-line конференцияның жұмысы 6 бағытта жүргізіліп, қатысушылар шағын жинақты мектептердің білім беру мазмұнын жаңарту жағдайындағы кәсіби даму мәселелері жөнінде өз мақалаларын жинаққа ұсынды. Әр қатысушы электрондық форматта сертификатқа ие болады.

Республиканская дискуссионная площадка: подготовка к новому учебному году

2 августа 2020 года заведующие методическими кабинетами Управления образования областей, городов Алматы, Астана и Шымкент, педагоги организаций образования (школа, колледж) приняли участие в работе секции «Повышение

квалификации педагогов в дистанционном формате: состояние, проблемы, перспективы».

На платформе zoom с трансляцией на YouTube прошла подсекция 4 «Структура создания и методы организации дистанционных уроков». Спикерами подсекции выступили учителя-практики и представители филиалов АО «НЦПК «Өрлеу».

Актуальными прозвучали вопросы использования обучающей платформы Emdomo (спикер Ишангалиева А., г.Алматы), видеоредактора iSpring free cam, тестовых редакторов Microsoft Excel и easyQuizzy (спикер Мукушева С.Б., г.Караганда), технологии Flipped Classroom (спикер Тен А.С., г.Алматы) в работе педагогов.

Спикер Зулкашева Ш.М. (г.Уральск) представила проблемы оценивания учебных достижений в дистанционной среде. Специфика использования технологий дистанционного обучения на уроках математики прозвучала в выступлении спикера Каюбалиевой Г.Т. (г.Уральск).

В ходе работы подсекции модератор Сафуллин Е.Н. предложил участникам ответить на ряд вопросов в онлайн режиме и организовал чат-обсуждение рассматриваемых вопросов.

В заключении участники дискуссионной площадки поблагодарили за возможность ознакомиться с новыми подходами дистанционного обучения накануне нового учебного года.

Уақыт өзгерістерінің диірмендері

Жаңа оқу жылы жақындап қалды. Мұғалімдер үшін оның басталуының нақты белгісі – жаздың соңғы айының ортасында дәстүрлі түрде өтетін республикалық тамыз конференциясы. Пандемияға қарамастан, 2020 жыл ерекшеленбеді, және 12 тамызда конференция еліміздің барлық педагогтерін онлайн кездесуге жинады.

Тамыз конференциясының мазмұнды бағдарламасын әртүрлі аспектілерде қарастырылған қашықтықтан оқыту тақырыбы айқындап берді. Олардың бірі «Қашықтықтан оқыту жағдайында электрондық оқу басылымдарын әзірлеу сапасы және пайдалану тиімділігі» секциясының отырысында қойылған электрондық оқу басылымдарын дайындау проблемасы болды. Оның жұмысына «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ МДТ және ТӘ кафедрасының меңгерушісі М.П. Кушнир қатысты.

7 спикер – 7 өзекті тақырып – 7 көзқарас! Бірақ олардың барлығын ҚР БҒМ «Оқулық» РҒПО директоры Г.Б. Бейсенбаевтың айтқан ойы біріктіреді. Егер өзгеріс желі тұрса, диірмен салу керек.

Пандемия және қабылданған карантин шараларымен ашылған мүмкіндіктерді дұрыс пайдалану, өз ІТ-құзыреттілігін дамыту және қазіргі әлем талап ететін жаңа өнімдер жасау маңызды.

Талқылау халықаралық деңгейде өтті: отандық ірі баспалардың өкілдерімен қатар, Ресей мен Венгрияның сарапшылары да электрондық оқу басылымдарын әзірлеу тәжірибесімен бөлісті.

Секция қатысушылары арасында Питер Торок пен Максим Чигрин сөз сөйледі (Венгрия «Mozaik Education» компаниясы). Олар қызықты интерактивті контентті, көркем сандық оқулықтарды, бірегей 3D модельдерді, басқа да әлем тілдері арасында қазақ тілінің болуын және мұғалімге өз жобаларын жасау мүмкіндігін көрсетті.

Мұндай ресурстар мұғалімдерге ІТ-құзыреттілікті де, педагогикалық шеберлікті де арттыруға мүмкіндік береді.

Қазіргі уақытта қазақстандық электрондық оқу басылымдарының сапасын арттыру бойынша елеулі жұмыс жүргізілуде. Бұған «Алматыкітап баспасы» және «Келешек-2030» баспаларының ресурстары дәлел бола алады.

Жаңа құзыретті және креативті авторларды іздеу жүргізілуде. Болашақ – электрондық оқулықтарда!

Секция педагогических работников системы дошкольного обучения и воспитания

12 августа 2020 года в рамках Республиканской августовской конференции в режиме онлайн заведующая кафедрой Ибрагимова Г.К ФАО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области, приняла участие в заседании секции педагогических работников системы дошкольного воспитания и обучения на тему: «Обеспечение доступности и качества дошкольного воспитания и обучения в целях реализации цели и задач Государственной программы развития образования и науки Республики Казахстан на 2020-2025 годы».

Более трехсот участников из всех регионов страны собрались на одной площадке, чтобы обсудить проблемы и перспективы дошкольного образования. Спикеры конференции – руководители, специалисты, эксперты, методисты в области дошкольного воспитания и обучения.

Руководитель управления МОН РК Абдрахманова Н.К., в своём выступлении рассказала о новых задачах и приоритетах, стоящих перед системой дошкольного воспитания и обучения. Декан Казахского национального женского педагогического университета Жиенбаева С.Н., проинформировала о подготовке кадров для системы дошкольного образования.

В докладе директора Республиканского центра «Дошкольное детство» Базарбаевой Р.Ж. рассматривались вопросы, касающиеся особенностей организации воспитательно-образовательного процесса в новом учебном году.

Во второй части секции участники мероприятия представили успешные практики, рассказали о своем опыте, показали, какие инновации они используют и за счет чего им удастся повышать качество дошкольного образования.

Педагоги единодушно выразили уверенность, что материалы и рекомендации секции внесут существенный вклад в дальнейшее развитие системы дошкольного образования.

Дистанционное обучение – возможности и перспективы

Филиал АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской завершил проведение серии вебинаров для родителей и учащихся по особенностям и возможностям дистанционного обучения, которые проходили с 10-14 августа 2020года.

Ведущие вебинаров – Муканова С.Д., директор Карагандинского филиала «Өрлеу», Жетписбаева М.А., заместитель директора филиала, старшие преподаватели Кошербаев Е.К., Айткенова М.Б. провели 37 вебинаров на казахском и русском языках для 7572 родителей и учеников области в режиме on-line на платформе ZOOM и на канале Youtube.

В ходе вебинаров были освещены вопросы организации дистанционного обучения в I четверти 2020-2021 учебного года, максимально эффективной организации дня школьника и пробуждении интереса к знаниям, обеспечения безопасности детей при работе с компьютером и в сети интернет, установление родительского контроля, даны рекомендации о необходимости учета возрастных и

индивидуальных особенностей учащихся в восприятии учебного материала и психологическом сопровождении при дистанционном обучении.

Учащиеся получили рекомендации по рациональному использованию времени, по безопасному поведению в интернете и по соблюдению гигиены труда.

В своих отзывах родители отметили, что получили ответы на волнующие вопросы по организации дистанционного обучения.

Мы надеемся, что соблюдение рекомендаций данных экспертами в области образования позволит родителям выработать четкий план ежедневной учебной работы, приучить детей к распорядку и дисциплине, что будет способствовать успешной реализации дистанционного обучения в I четверти 2020-2021 учебного года.

Мүдделі тұлғалардың диалогы

2020 жылдың 14 тамызында «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ директоры С.Д. Муканова «Saryarqa» телевизиялық корпорациясының «Адамдар мүддесі үшін» тақырыбындағы ток-шоуға қатысты.

Кездесу қалалық мәслихат депутаттарының бастамасымен өтті. Талқылау тақырыбы – «Жаңа оқу жылы бізге не береді?».

Студияға мүдделі тұлғалар – Қарағанды қалалық мәслихатының депутаттары, қоғамдық кеңес мүшелері, Қарағанды, Саран, Шахтинск қалаларының білім бөлімдерінің басшылары және ата-аналар жиналды.

Ток-шоуға қатысушылар білім беру жүйесінің қашықтық форматтағы жаңа сынақтарға дайындығы, оқушылар мен олардың ата-аналарының жаңа оқу жылына дайындығы мәселелерін талқылады.

Сонымен қатар оқушыларды компьютермен қамтамасыз ету мәселелері қарастырылды. Сарапшылар бұл мәселенің ерекше бақылауда екенін атап өтті. Әкімдіктермен бірлесіп мектеп компьютерлерін оқушылар мен мұғалімдерге уақытша беру, сондай-ақ қажет болған жағдайда уақытша пайдалануға беруге болатын мектептер үшін қосымша техника (планшеттер немесе компьютерлер) сатып алу туралы мәселе шешілуде. Кейбір өңірлер бұл жұмысты бастады.

Қашықтықтан оқытудағы ата-аналардың рөлін талқылау кезінде С.Д. Муканова «Өрлеу» Қарағанды филиалы 2020 жылдың 10-14 тамыз аралығында қашықтықтан оқытудың ерекшеліктері мен мүмкіндіктері бойынша ата-аналар мен оқушыларға арналған вебинарлар сериясын өткізгенін атап өтті. Оқыту – оқушының, мұғалімнің, ата-ананың бірлігі! Сондықтан біз осындай кездесулерді ұйымдастыруды маңызды деп санаймыз: жаңа оқу жылының алдында тұрған міндеттерді шешу орбитасына барлығын тарту, көрсету деп С. Д. Муканова өз сөзін қорытындылады.

Пікірталас қорытындысы бойынша ток-шоу қатысушылары қашықтықтан оқытуды табысты іске асырудың кепілі барлық мүдделі тұлғалардың білім беру саласындағы тиімді ынтымақтастығы болып табылады деген қорытындыға келді. Бір нәрсе анық – бүгінде әрбір қазақстандықтан өз білімі үшін, тұтастай алғанда – өз болашағы үшін жауапкершіліктің жоғары деңгейі талап етіледі!

Завершена серия вебинаров

18-19 августа эксперты Карагандинского филиала «Өрлеу», имеющие большой опыт работы с педагогами, провели 10 онлайн встреч с представителями педагогической общественности 18 регионов области.

Ответы на волнующие вопросы по организации и проведению дистанционного обучения в on-line режиме смогли получить 5265 педагогов.

Ведущие вебинаров – заведующая кафедрой ППСОП Мукушева С.Б. и старший преподаватель Айткенова М.Б. свои выступления посвятили вопросам организации образовательного процесса в I четверти 2020-2021 учебного года, раскрыли алгоритм разработки дистанционного урока, познакомили с платформами, сервисами, сайтами, видеоканалами, на которых размещены контентные нормативно-правового, методического, организационного и учебного направления в электронном формате.

Организаторы уверены, что использование данных контентных педагогами в учебном процессе позволит не только повысить интерес детей к учебе в целом, но и создаст возможность раскрытия педагогического потенциала учителей Карагандинской области, их профессионализма и инновационного развития.

Просмотры вебинаров Карагандинского «Өрлеу» для педагогов на канале Youtube на 20.08.20 г. составили 7807.

По итогам вебинаров Карагандинский «Өрлеу» выражает глубокую признательность представителям рай/горОО, оказавшим организационную поддержку, предоставившим возможность плодотворного сотрудничества всем заинтересованным сторонам учебного процесса!

Авторлық куәлік алуымен құттықтаймыз

«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ директоры, педагогика ғылымдарының докторы Муканова Саулеш Димкешевнаны 18.06.2020 жылғы №10989 «Жеңімпаздар Лигасына» авторлық құқықпен қорғалатын объектілерге құқықтардың мемлекеттік тізіліміне мәліметтер енгізу туралы куәлік алуымен құттықтаймыз.

Естеріңізге сала кетейік, «Жеңімпаздар Лигасы» 28.05.2020 жылы құрылды. «Жеңімпаздар лигасының» қызметі педагог мәртебесін арттыруға, «білім берудің өзекті мәселелерін талқылауға педагогикалық қоғамдастықты белсенді тарту және талантты педагогтарды қолдау» бойынша Қазақстан Республикасының білім беру мен ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасының міндеттерін шешуге бағытталған.

«Жеңімпаздар лигасының» мүшелері Қарағанды облысының педагогтары – «Өрлеу» БАҰО» АҚ конкурстық жобаларының, педагогикалық шеберліктің өзге де конкурстарының жеңімпаздары мен жүлдегерлері. Қазіргі уақытта облыстың 43 педагогы «Жеңімпаздар лигасының» мүшелері болып табылады.

«Жеңімпаздар Лигасы» Қарағанды облысы педагогтарының кәсіби шеберлігін, зерттеу, зияткерлік және шығармашылық деңгейін үздіксіз жетілдіру үшін диалог алаңы болатынына сенімдіміз.

Жаңа бастамалар, жаңа партиялық жобалар!

2020 жылдың 27 тамызында Қазақстан Республикасы Конституциясының 25 жылдығын мерекелеу қарсаңында «Nur Otan» партиясы Қазыбек би аудандық филиалының кезектен тыс XXII партиялық конференциясы өтті.

Конференция делегаттары партияның аудандық филиалының төрағасын сайлады. Ол Қарағанды қаласы Қазыбек би ауданының әкімі Рыстин Нұрлан Болатұлы болды.

Карантин кезеңінде «Bizbirgemiz» партиясының акциясы аясында өз қызметімен ерекше көзге түскен партия мүшелеріне марапаттар табысталды. Дзюдо федерациясының вице-президенті Ғабдолла Дүйсенбаев ардагерлер мен еріктілерді коронавирусқа тексеру үшін айтарлықтай демеушілік көмек көрсетті, көп балалы отбасыларға планшетте, азық-түлік себеттері және дәрі-дәрмектер табыстады.

Конференцияда «Nur Otan» партиясы Қазыбек би аудандық филиалының Саяси кеңесі сайланды. Саяси кеңес құрамына бірауыздан Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ «Өрлеу «БАҰО» АҚ филиалының директоры Муканова Саулеш Димкешевна сайланды. «Өрлеу» институтының Бастауыш партия ұйымы әлі де партиялық жобалар аясында белсенді жұмыс істеуге дайын!

Іс-қимыл уақыты, жауапкершілікті алу уақыты!

2020 жылдың 2 қыркүйегінде «Өрлеу «БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ «Nur Otan» бастауыш партия ұйымының ашық жиналысы өтті.

Күн тәртібінде – Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың 2020 жылғы 1 қыркүйекте жарияланған «Қазақстан Жаңа шындықта: іс-қимыл уақыты» атты Қазақстан халқына Жолдауы.

Ел Президентінің Қазақстан халқына Жолдауы – республика азаматтары үшін маңызды оқиға. «Өрлеу» Қарағанды институтының директоры С.Д. Мұқанова, филиалдың Бастауыш партия ұйымының төрағасы, жиналысқа қатысушылардың назарын жаңа қоғамдық-саяси, экономикалық және әлеуметтік нақтылық жағдайындағы жаңғырту саясатының қағидаттарына аударды.

Саулеш Димкешқызы 5-ші қағидатқа – «Адам капиталын дамыту, білім берудің жаңа түріне инвестициялар» ерекше назар аударды. Үздіксіз білім беру тұжырымдамасын іске асыру бейресми білім берудің балама нұсқаларын енгізуді талап етеді. «Өрлеу» институты педагогтарды өз бетінше оқытуға даярлау нысандарын дамытуы тиіс.

С.Д. Мұқанова атап өткендей, Президенттің тапсырмасына сәйкес «Өрлеу» институтына жұмысты қала мен ауыл арасындағы алшақтықты жою үшін жаппай мектепті қолдауға бағыттау керек.

БПҰ төрағасының орынбасары «Праймериз – жаңа көшбасшыларды анықтау мүмкіндігі» хабарламасымен сөз сөйледі. Праймериз 2020 жылдың 17 тамызы мен 3 қазаны аралығында өткізіледі.

Праймериздің негізгі мақсаты – алдағы Мәжіліс пен барлық деңгейдегі мәслихаттар сайлауында партиялық тізімдерді одан әрі қалыптастыру үшін бәсекелестік күрес негізінде жаңа көшбасшыларды анықтау. Үміткерлер арасында жастар көп екені қуантады.

Бұл партия мүшелерінің сайлану және қабылданған шешімдерге әсер ету үшін демократиялық мүмкіндіктерді кеңейтеді. Праймеризден төменгі буындардың, аймақтық ұйымдардың белсенділігінің күшті серпінін күтеді.

2021 жыл – Қазақстан Тәуелсіздігінің 30-жылдығы. Бұл-Қазақстанның жаңа тарихының бастауы. Еліміздің болашағы үшін әрбір азаматтан жауапкершіліктің жоғары деңгейі талап етіледі. «Өрлеу» институтының ұжымын үлкен жұмыс күтіп тұр және біз ҚР Президенті Қ.К. Тоқаевтың Жолдауының барлық бағыттарын іске асыруға үміттенеміз.

Эксперты Microsoft Карагандинского «Өрлеу»

Международной программой обучения и сертификации педагогов-экспертов «Microsoft Innovative Educator (MIE) Expert» с 1 мая по 15 июля 2020г. был объявлен набор в программу.

На вебинаре-тренинге для тренеров и сотрудников АО «НЦПК «Өрлеу» 26 июня 2020 года спикеры мероприятия – менеджеры Microsoft по работе с сектором образования Молдаканов Алмас и Жаныбек Нурлан ознакомили участников с условиями самовыдвижения по Программе MIE Expert. На это высокое звание номинировали себя представители Карагандинского «Өрлеу», обладающие высоким уровнем эффективного использования цифровых технологий. По итогам отбора региональное представительство Microsoft в официальный список экспертов Microsoft Innovative Educator включило сотрудников кафедры психолого-педагогического сопровождения образовательного процесса Карагандинского «Өрлеу» – заведующую кафедрой Мукушеву С.Б. и заведующую лабораторией Филинову Н.А.

Самовыдвижение кандидатов продолжается в течение года, и мы будем рады приветствовать новых экспертов Microsoft Innovative Educator 2020-2021 гг.

Білім беру бағдарламаларының контентін әзірлеу

2020 жылдың 8 қыркүйегінде «Өрлеу» БАҰО» АҚФ Қарағанды облысы бойыншы ПҚБА институтының директоры С.Д. Муканованың басшылығымен педагогтардың біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламаларының контентін әзірлеу бойынша жиналыс өтті.

«Өрлеу» БАҰО» АҚ нұсқауына сәйкес (02.09.2020 ж. №15-7-08-01-29-397 хаты) «Өрлеу» білім беру арнасы әр түрлі санаттағы педагогикалық қызметкерлерге арналған БА курстарының маңызды бағдарламаларын орналастырады.

Жиналысқа қатысушылар біліктілікті арттыру курстарының білім беру бағдарламаларын әзірлеу, келісу және бекіту ережелерімен танысты. ИББЖАТ кафедрасының инновацияларды курстан кейінгі қолдау және енгізу лабораториясының меңгерушісі Р.Т. Жеткенбаева білім беру бағдарламаларының тақырыптарын атап көрсетіп, тапсырыстарды әзірлеу кестесімен және орындалу мерзімдерімен жауапты тұлғаларды таныстырды.

Жиналысқа институт кафедраларының оқытушылары мен лаборатория қызметкерлері қатысты.

АВТОРЛАР ТУРАЛЫ МӘЛІМЕТ

Адишева Алтынай Абдуалиевна	Қарағанды қ. «№87 ЖББОМ» КММ директоры
Жеткенбаева Рымкуль Төлеубаевна	курстан кейінгі қолдау және инновацияларды енгізу зертханасының меңгерушісі
Кушнир Марина Петровна	п.ғ.к., «Өрлеу» «БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ мектепке дейінгі тәрбие және тұлғаны әлеуметтендіру кафедрасының меңгерушісі
Каирбаева Жанна Капасовна	«Өрлеу» «БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ инновациялық білім беру және ақпараттық технологиялар кафедрасының аға оқытушысы
Какенова Дидар Бериковна	«Өрлеу» «БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ мектепке дейінгі тәрбие және тұлғаны әлеуметтендіру кафедрасының аға оқытушысы
Калмаганбетова Назгуль Торехожиновна	«Өрлеу» «БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ мектепке дейінгі тәрбие және тұлғаны әлеуметтендіру кафедрасының аға оқытушысы
Кожабаетова Бейсенкүл Максатовна	Қарағанды облысы Жаңаарқа ауданының О.Әлібаев атындағы ЖББОМ биология пәні мұғалімі
Муканова Саулеш Димкешовна	п.ғ.д., «Өрлеу» «БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ директоры
Мукушева Меруерт Алтынбековна	«Өрлеу» «БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ білім беру үдерісін психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу кафедрасының аға оқытушысы
Мицуля Елена Андреевна	Ақмола облысы Егіндікөл ауданы Ұзынкөл ауылының «Ушаков ОМ» КММ бастауыш сынып мұғалімі
Саттибаева Рая Мажитовна	«Өрлеу» «БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ инновациялық білім беру және ақпараттық технологиялар кафедрасының аға оқытушысы
Тохметова Жулдыз Жарылгасиновна	курстан кейінгі қолдау және инновацияларды енгізу зертханасының меңгерушісі
Шадетова Алтынгүл Кенесовна	«Өрлеу» «БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ мектепке дейінгі тәрбие және тұлғаны әлеуметтендіру кафедрасының аға оқытушысы
Шаталова Лада Игоревна	Қарағанды қ. академик Е.А.Бөкетовтың атындағы №52 ЖББОМ КММ бастауыш сынып мұғалімі

СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРАХ

Адишева Алтынай Абдуалиевна	директор КГУ «ОСШ № 87» г.Караганды
Жеткенбаева Рымкуль Толеубаевна	заведующая лабораторией посткурсовой поддержки и внедрения инноваций
Кушнир Марина Петровна	к.п.н., заведующая кафедрой дошкольного воспитания и социализации личности филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области
Каирбаева Жанна Капасовна	старший преподаватель кафедры инновационного образования и информационных технологий филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области
Какенова Дидар Бериковна	старший преподаватель кафедры дошкольного образования и социализации личности филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области
Калмаганбетова Назгуль Торехожиновна	старший преподаватель кафедры дошкольного образования и социализации личности филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области
Кожабаетова Бейсенкул Максатовна	учитель биологии СОШ им.О. Әлібаева, Жанааркинського района Карагандинской области
Муканова Саулеш Димкешовна	д.п.н., директор филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области
Мукушева Меруерт Алтынбековна	старший преподаватель кафедры психолого- педагогического сопровождения образовательного процесса филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области
Мицуля Елена Андреевна	учитель начальных классов КГУ «Ушаковская СШ» с.Узынколь Егиндыкольского района Акмолинской области
Саттибаева Рая Мажитовна	старший преподаватель кафедры инновационного образования и информационных технологий филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области
Тохметова Жулдыз Жарылгасиновна	заведующая лабораторией посткурсовой поддержки и внедрения инноваций
Шадетова Алтынгүл Кенесовна	старший преподаватель кафедры дошкольного образования и социализации личности филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области
Шаталова Лада Игоревна	учитель начальных классов КГУ «СОШ №52 имени академика Е.А.Букетова» г.Караганды